

**UCHWAŁA NR XI/65/2025
RADY GMINY CZERNIKOWO**

z dnia 15 stycznia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 oraz art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.)

uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Czernikowo na rok 2025 stanowiący załącznik numer 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czernikowo.

Przewodniczący Rady Gminy

Rafał Rutkowski

2025

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XI/65/2025
Rady Gminy Czernikowo
z dnia 15 stycznia 2025 r.

CZERNIKOWO

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII w Gminie Czernikowo 2025 rok

WYKAZ SKRÓTÓW:

- BP – Gminna Biblioteka Publiczna w Czernikowie z filiami
- GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernikowie
- GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernikowie
- IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii
- KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- PES – podmioty ekonomii społecznej
- PK – Punkt Konsultacyjny w Czernikowie
- POZ – placówki ochrony zdrowia
- pp. – punkt procentowy
- KP – Komisariat Policji w Dobrzejewicach
- PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmży
- ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
- ŚW – świetlica wiejska
- CIK – Centrum Integracji Kulturalnej w Czernikowie
- UG – Urząd Gminy Czernikowo
- ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Czernikowie

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	2
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	3
CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
POŁOŻENIE	4
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	5
EDUKACJA I WYCHOWANIE	5
INFRASTRUKTURA KULTURALNO-REKREACYJNA	6
ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY	6
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE	7
DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	9
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE	11
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	13
REALIZACJA PROGRAMU	21
ADRESACI PROGRAMU	21
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	21
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	21
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	22
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	22
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

WPROWADZENIE

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie gminy Czernikowo. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych oraz stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja ww. zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego przez Radę Gminy, biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w programie są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

- ➔ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy
(t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 z późn. zm.),
- ➔ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939),
- ➔ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673),
- ➔ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283),
- ➔ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
(t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1465),
- ➔ ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym
(t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1670),
- ➔ ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 799).

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE

Gmina Czernikowo jest wiejską jednostką administracyjną, położoną w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie toruńskim. Graniczy ona z 9 innymi jednostkami, w tym z gminą Bobrowniki, Ciechocin, Ciechocinek, Kikół, Lipno, Nieszawa, Obrowo, Raciążek oraz Zbójno. Siedzibą władz lokalnych jest wieś Czernikowo, a Gminę współtworzy 36 miejscowości, spośród których 17 stanowi zarazem jednostki pomocnicze, czyli sołectwa. Łączna powierzchnia Gminy obejmuje teren o wielkości 169,37 km², co stanowi 13,8% obszaru całego powiatu. Działalność gospodarcza lokalnej społeczności jest zdywersyfikowana – obecność żyznych gleb sprzyja rozwojowi rolnictwa, a grunty orne stanowią 48% jej terenu. Niemniej, jednostka odznacza się dużą lesistością, gdyż grunty leśne stanowią aż 44% jej powierzchni. Położenie Gminy w niedalekim sąsiedztwie Torunia i głównych węzłów komunikacyjnych (autostrada A1) sprzyja również rozwijaniu lokalnych gałęzi gospodarki, obejmujących w szczególności usługi mechaniczne, budowlane i rolnicze.

Rysunek 1. Położenie gminy Czernikowo na mapie powiatu toruńskiego

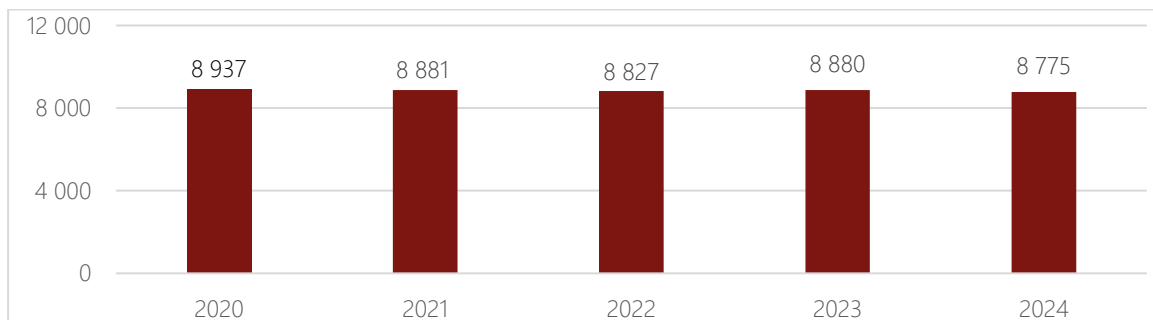
Źródło: <http://google.com/>

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Analiza struktury demograficznej w gminie Czernikowo wskazuje na aktualny stan lokalnej społeczności. Na koniec 2024 roku populacja Gminy liczyła 8 775 mieszkańców, natomiast na przestrzeni ostatnich lat zauważalne było negatywne zjawisko demograficzne, tj. depopulację lokalnej społeczności.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Czernikowo w latach 2020-2024

Źródło: Dane UG Czernikowo

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Gmina Czernikowo w ramach swojej ustawowej działalności jest podmiotem odpowiedzialnym za organizację placówek oświatowych funkcjonujących na jej terenie.

Dzieci i młodzież zamieszkujące Gminę uczą się w Zespole Szkół w Czernikowie, w strukturze którego znajduje się Szkoła Podstawowa im. K.K. Baczyńskiego, Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika, Technikum im. Kopernika oraz Branżowa Szkoła I stopnia im. M. Kopernika w Czernikowie. Ponadto, w Gminie znajduje się:

- ➔ Przedszkole Publiczne w Czernikowie;
- ➔ Szkoła Podstawowa w Makowiskach;
- ➔ Szkoła Podstawowa w Mazowszu;
- ➔ Szkoła Podstawowa w Steklinie;
- ➔ Szkoła Podstawowa w Osówce;
- ➔ Szkoła Muzyczna w Czernikowie.

Na terenie Gminy funkcjonuje również niepubliczna placówka opieki nad dziećmi do lat 3, tj. Żłobek Bajkowa Kraina w Czernikowie, która umożliwia podjęcie aktywności zawodowej rodzicom najmłodszych mieszkańców Gminy.

W ramach bieżącej działalności placówek szkolnych uczniowie objęci są kompleksowym wsparciem pedagoga, psychologa oraz nauczycieli, a gdy zauważona zostanie potrzeba objęcia ucznia specjalistyczną pomocą, kierowani są oni do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Chełmży z filią w Dobrzejewicach. Ponadto, placówki zapewniają uczniom dostęp do ciepłego posiłku, a władze lokalne organizują dowóz dzieci do placówek szkolnych oraz do szkół specjalnych i ośrodków rehabilitacyjnych w przypadku dzieci z niepełnosprawnościami.

W szkołach organizowane są zajęcia doszkalające i rozwijające, w tym koła naukowe i zajęcia sportowe (SKS), które animują czas wolny dzieci i młodzieży, a także pozytywnie wpływają

na rozwijanie ich indywidualnych zainteresowań i zdolności. Ważnym elementem wpływającym na rozwój i wychowanie młodych mieszkańców Gminy są świetlice szkolne.

W ramach współpracy placówek oświatowych, instytucji kulturalno-rekreacyjnych, a także organizacji pozarządowych animowany jest czas wolny dzieci i młodzieży, czyli organizowane są zajęcia świetlicowe i sportowo-rekreacyjne, organizowane są festyny oraz wdrażane są nowe działania skierowane do najmłodszych mieszkańców Gminy.

INFRASTRUKTURA KULTURALNO-REKREACYJNA

Prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz dzieci w znacznym stopniu uwarunkowane jest lokalnymi zasobami w zakresie animowania czasu wolnego, a także dostępną infrastrukturą rekreacyjną, kulturalną i sportową. Obecność takich obiektów wpływa na jakość życia lokalnej społeczności, a także warunkuje możliwość integracji społecznej, zarówno rodzin, jak i osób starszych oraz dzieci.

Działalność w tym zakresie na terenie Gminy prowadzi między innymi **Gminna Biblioteka Publiczna w Czernikowie** wraz z filią w Mazowszu i w Osówce, która jest samorządową instytucją kultury. Jednostka realizuje szeroki katalog działań z zakresu zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz upowszechniania czytelnictwa wśród lokalnej społeczności. Przy Bibliotece działalność prowadzi Dyskusyjny Klub Książki, a także cyklicznie odbywają się zajęcia skierowane do najmłodszych czytelników gminy Czernikowo.

Biblioteka jest również miejscem, gdzie organizowany jest czas wolny dla dzieci i młodzieży, m.in. poprzez udostępnianie im przestrzeni do zabawy, gier, układania puzzli, itp.

Na rozwój aktywności fizycznej i upowszechnianie sportu wśród rodzin zamieszkujących gminę Czernikowo wpływ ma również dostępna w Gminie infrastruktura sportowa oraz **Centrum Integracji Kulturalnej w Czernikowie**, które pełni siedzibę dla dyżurujących specjalistów i podmiotów wspierających, a także miejsce spotkań lokalnych. W gminie funkcjonują liczne boiska sportowe, boisko „Orlik”, hala sportowa, place zabaw, a także „Park 700-lecia”.

Na atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną w Gminie wpływ ma również obecność szlaków wodnych i rowerowych, które umożliwiają poznanie lokalnych zabytków i dóbr naturalnych, w tym pomników przyrody, historycznych kościołów i kapliczek.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujących lub prowadzących działalność na terenie gminy Czernikowo należą:

- ➔ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ➔ Urząd Gminy,
- ➔ Punkt Przyjęć Interesantów – Dzielnicy Komisariatu Policji w Dobrzejewicach,
- ➔ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ➔ Punkt Konsultacyjny,
- ➔ Zespół Interdyscyplinarny,

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok

- ➔ Gminna Biblioteka Publiczna,
- ➔ Centrum Integracji Kulturalnej,
- ➔ placówki oświatowe,
- ➔ placówki ochrony zdrowia,
- ➔ świetlice wiejskie,
- ➔ organizacje pozarządowe i kościelne.

Są to instytucje i miejsca prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom alkoholowym, narkotykowym i behawioralnym na terenie gminy Czernikowo należy zaliczyć:

- ➔ pedagogów, psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- ➔ specjalistę psychoterapii uzależnień pełniącego dyżury w Punkcie Konsultacyjnym,
- ➔ psychologów pełniących dyżury w Urzędzie Gminy Czernikowo,
- ➔ członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ➔ pracowników i specjalistów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- ➔ funkcjonariuszy Policji, sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- ➔ pracowników placówek ochrony zdrowia.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku w gminie Czernikowo wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z pomocy społecznej w 2024 r. roku korzystało 416 rodzin, a wśród nich 1022 osób - w tym 172 rodziny, a w nich 300 osób objętych było wyłączną pracą socjalną. Dominującymi powodami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność. Jednym z powodów był także alkoholizm, który występował w połączeniu z w/w przesłankami, a także z przemocą oraz trudnościami w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Z powodu alkoholizmu w 2024 r. pomocy społecznej w różnych formach, najczęściej w formie świadczeń niepieniężnych, poradnictwa i wyłącznej pracy socjalnej udzielono 35 rodzinom. Odrębną grupę osób objętych pracą socjalną oraz specjalistycznym poradnictwem stanowią osoby objęte

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok

procedurą Niebieskiej Karty – w 2024 r. pracę socjalną świadczone na rzecz 6 rodzin, w których alkohol był powodem przemocy domowej. W rodzinach tych pozostawało 21 osób (Niebieskie Karty kontynuowane z 2023 r.)

Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej kierują osoby z problemem alkoholowym do uczestnictwa w zajęciach z psychoterapeutą ds. uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym. W 2024 r. do uczestnictwa w w/w rozmowach i konsultacjach terapeutycznych pracownicy socjalni skierowali udział 30 osób z problemem alkoholowym.

Z 7 rodzinami, w których alkoholizm występował w połączeniu z przesłanką bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – systematycznie pracował asystent rodziny.

Na przestrzeni ostatnich lat służby bezpieczeństwa podjęły również działania na rzecz ograniczenia zjawiska kierowania pojazdami pod wpływem alkoholu oraz w zakresie przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie. Podejmowane przez funkcjonariuszy interwencje i rutynowe kontrole umożliwiają sukcesywne eliminowanie niepożądanych zjawisk związanych z nietrzeźwością w przestrzeni publicznej oraz prewencji zachowań przemocowych w rodzinach, a prowadzone działania, zajęcia w szkole i kampanie edukacyjne wzmacniają pożądane postawy wśród dzieci i młodzieży.

Z uwagi na fakt, iż Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest kontynuacją zadań realizowanych z lat poprzednich, bazowym dokumentem będącym podstawą działań w 2025 roku jest również diagnoza problemów uzależnień występujących na terenie Gminy Czernikowo, która powstała w grudniu 2024 r. Celem badania było przedstawienie problemów występujących w środowisku lokalnym takich jak: uzależnienie od alkoholu, papierosów, narkotyków i urządzeń elektronicznych, hazard, przemoc oraz zdrowie psychiczne w odniesieniu do opinii dzieci i młodzieży oraz z perspektywy mieszkańców, w oparciu także o analizę danych z lat: 20021-2023. Analizie poddano również opinie sprzedawców napojów alkoholowych dotyczących uzależnień w Gminie. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie Gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

W załączniku nr 1 do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025 znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne występujące na terenie gminy Czernikowo wraz z rekomendacjami co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do uczniów, dorosłych mieszkańców Gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka zachowań ryzykownych i uzależnień. Przedstawione wartości w ujęciu procentowym obliczone zostały w stosunku do całej próby badawczej.

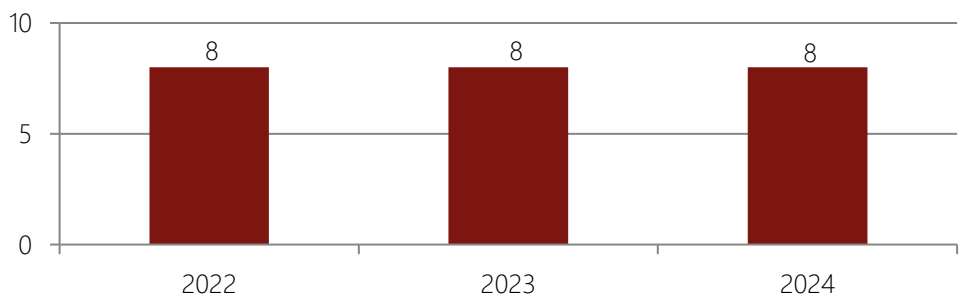

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernikowie, powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 z późn. zm.). Obecnie Komisja liczy 8 osób.

Członkowie GKRPA w Czernikowie uczestniczą w specjalistycznych szkoleniach w celu podniesienia jakości oraz skuteczności swojej pracy – w latach 2022-2024 brali w nich udział wszyscy członkowie Komisji, tj. po 8 osób.

Wykres 2. Liczba członków GKRPA w Czernikowie uczestniczących w szkoleniach w latach 2022-2024

W 2024 roku Zespół Motywujący, funkcjonujący w ramach GKRPA, przeprowadził rozmowy motywacyjno-interwencyjne z 29 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz rozmowy diagnozujące sytuację w rodzinie z 12 członkami rodzin osób uzależnionych. W przedmiotowym roku wystąpiono również do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 osoby zmagającej się z chorobą alkoholową.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernikowo wobec osób uzależnionych w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	23	14	29
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	24	6	12
liczba osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	23	14	18
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	1	1

Członkowie GKRPA wspierają również osoby zmagające się z problemem przemocy w rodzinie, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, stosującymi ją oraz jej świadkami. Podczas prowadzonych spotkań podejmowana była interwencja mająca na celu

zmianę zachowań osób dopuszczających się przemocy oraz zmotywowanie ich do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, z kolei podczas rozmów z osobami dotkniętymi przemocą informowano je o dostępnych w Gminie formach wsparcia oraz zachęcano do skorzystania ze specjalistycznej pomocy instytucji wspierających.

Mieszkańcy Gminy doświadczający sytuacji kryzysowych mogą uzyskać pomoc i wsparcie w **Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz zmagających się z przemocą w rodzinie**, który mieści się w Centrum Integracji Kulturalnej w Czernikowie. W przedmiotowym roku Punkt był otwarty średnio przez 22 godziny w miesiącu. Zarówno w latach poprzednich, jak i w 2024 roku specjalistyczna pomoc i wsparcie w zakresie rozwiązywania problemu uzależnienia i przemocy w rodzinie świadczone było przez **Zespół Motywujący GKRPA, którego dyżury odbywają się 2 razy w miesiącu w siedzibie Urzędu Gminy Czernikowo, a także przez Przewodniczącego GKRPA, który również umożliwia skorzystanie ze wsparcia w budynku Urzędu 2 razy w miesiącu**. W 2024 roku w Punkcie porad i konsultacji udzielał certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień.

Działalność Punktu obejmuje w szczególności rozpoznawanie problemu zgłaszanego przez klienta, motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu, kierowanie do specjalistycznego leczenia, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia i udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym, prowadzenie konsultacji w zakresie wsparcia i pomocy dzieciom z rodzin z problemami alkoholowymi, a także gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy.

Porady udzielane osobom korzystającym cyklicznie z pomocy terapeuty:

- ✓ Osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty uzależnione od alkoholu: 118 porad (35 osób).
- ✓ Wsparcie dla członków rodzin osób uzależnionych, współuzależnionych: 11 porad (7 osób).
- ✓ Osoby wymagające wsparcia w związku z sytuacją kryzysową związaną ze spożywaniem alkoholu lub inną trudną sytuacją życiową: 14 porad (14 osób).
- ✓ Dzieci i młodzieży zagrożone uzależnieniem i uzależnione od narkotyków: 2 porady (2 osoby).
- ✓ Wsparcie dla członków rodzin osób doznających przemocy domowej: 6 porad (3 osoby).
- ✓ Osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty, uzależnione od alkoholu lub spożywające alkohol i stosujące przemoc: 26 porad (6 osób).

Poza poradami udzielanymi stacjonarnie w Punkcie Konsultacyjnym, Pan Michał Dąbkowski udzielił również kilkunastu porad telefonicznie, które najczęściej miały charakter interwencyjno-motywuujący. Większość z porad udzielanych przez terapeutę dotyczyła motywowania do utrzymania abstynencji oraz rozwijania umiejętności służących trzeźwieniu.

Wsparcie dla osób doświadczających trudności związanych z uzależnieniem udzielane jest również przez funkcjonariuszy Policji w sytuacjach rozpoznania sytuacji kryzysowej w rodzinie oraz w ramach prowadzonych dyżurów w Punkcie Przyjęć Interesantów, który mieści się w Centrum Integracji Kulturalnej, a nieodpłatne porady socjalne i rodzinne udzielane są przez pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. W przypadku osób niepełnoletnich pomoc świadczona jest również przez pedagogów w placówkach oświatowych.

Dodatkowo, mieszkańcy doświadczający trudności w obszarze uzależnień i przemocy mogą zgłosić się do placówek ochrony zdrowia oraz psychologów pełniących dyżury w Urzędzie Gminy Czernikowo. W 2024 r. konsultacje psychologiczne udzielane były 4 razy w miesiącu przez: Panią Lidię Szlągiewicz - psychologa osób dorosłych oraz Pana Radosława Wysockiego - psychologa dziecięcego. Wsparciem psychologicznym objętych zostały 74 osoby, w tym 37 dzieci.

W zakresie działalności profilaktycznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z Urzędem Gminy, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz pozostałymi jednostkami (głównie szkołami) inicjuje szereg działań edukacyjnych dla najmłodszej części społeczeństwa, ale także rodziców i nauczycieli. W 2024 roku w Gminie organizowane były działania profilaktyczne niebędące ustrukturyzowanymi programami, w tym warsztaty profilaktyczne i prelekcje oraz spektakle, festyny i imprezy plenerowe.

Problem uzależnień często skorelowany jest z innymi występującymi w rodzinach problemami, uniemożliwiającymi prawidłowe życie społeczne. Wśród nich znajduje się również przemoc w rodzinie, w związku z czym konieczne jest udzielanie osobom uzależnionym i współuzależnionym wieloaspektowego wsparcia i podejmowanie współpracy międzyinstytucjonalnej w ramach lokalnego systemu pomocy. Kluczową rolę w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wsparcia ofiar przemocy pełni **Zespół Interdyscyplinarny**, który podejmuje bezpośrednią pracę z rodzinami, w których występuje przemoc. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie następuje wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”, poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. W 2024 roku do Przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 15 Niebieskich Kart, w 5 przypadkach zachowania przemocowe popełniane były przez domniemanych sprawców przemocy pod wpływem alkoholu, w 2 przypadkach pod wpływem alkoholu i narkotyków.

Specjalistyczne wsparcie świadczone jest również mieszkańcom Gminy w ramach instytucji funkcjonujących poza jej terenem, a członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego motywują osoby z problemami uzależnień i przemocy (uzależnione i współuzależnione) do skorzystania z ich oferty.

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE

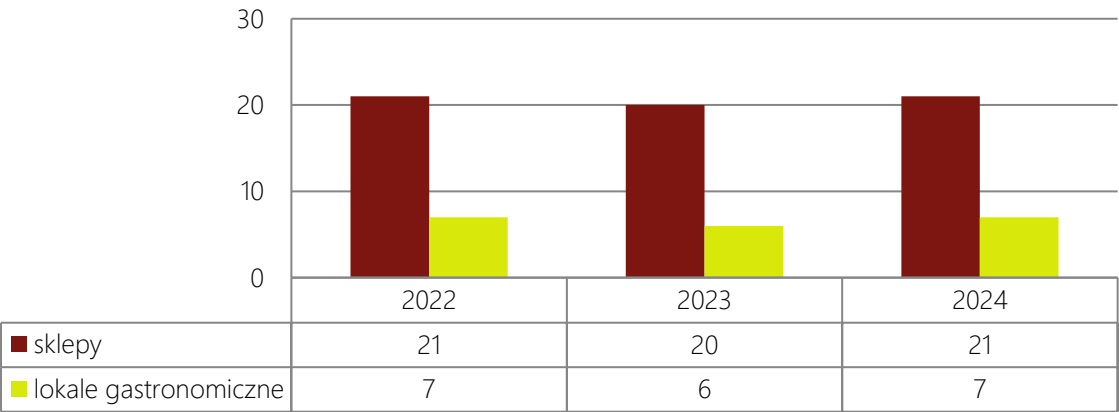
Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z używaniem alkoholu.

W roku 2023 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 10 032 793,58 zł, w tym najwięcej, bo 4 659 975,32 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa). Wartość napojów o zawartości alkoholu powyżej 18% wyniosła w Gminie 4 682 055,08 zł, a o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 690 763,18 zł. Są to wartości zadeklarowane przez przedsiębiorców w corocznych oświadczeniach o wielkości sprzedaży napojów alkoholowych, składanych w terminie do 31 stycznia za rok poprzedni.

Na koniec 2024 roku, w gminie Czernikowo działalność prowadziło łącznie 28 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 21 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 7 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne).

Wykres 3. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie w latach 2022-2024

W 2024 roku w gminie Czernikowo na 1 punkt sprzedaży alkoholu przypadały 253 osoby.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest:

Ograniczenie skali problemu alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i uzależnień behawioralnych w Gminie oraz minimalizowanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z tymi uzależnieniami.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Zwiększenie świadomości lokalnej społeczności w zakresie negatywnych konsekwencji, w tym szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania narkotyków, nikotyny oraz używania innych środków psychoaktywnych, jak również zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych/ podejmowania niekontrolowanych zachowań.
2. Zwiększenie dostępności wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz wykonywania czynności (uzależnień behawioralnych), a także dla osób współuzależnionych oraz rozwijanie lokalnego systemu wsparcia.
3. Systematyczne rozpoznawanie skali uzależnień w Gminie oraz identyfikowanie środowisk zmagających się z nimi.

Cel operacyjny 1: Zwiększenie świadomości lokalnej społeczności w zakresie negatywnych konsekwencji, w tym szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania narkotyków, nikotyny oraz używania innych środków psychoaktywnych, jak również zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych/ podejmowania niekontrolowanych zachowań.

Przewidywane rezultaty:

- ➔ Ograniczenie konsumpcji alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy.
- ➔ Zmiana kultury picia alkoholu wśród mieszkańców.
- ➔ Wyeliminowanie dostępu do nielegalnych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.
- ➔ Zmniejszenie konieczności podejmowania interwencji wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych.
- ➔ Podjęcie działań prewencyjnych dotyczących rozpowszechniania narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.
- ➔ Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci.
- ➔ Popularyzowanie wiedzy na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu i narkotyków, nikotyny oraz uzależnień behawioralnych, a także udostępnianie informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
-----	---------	----------	--------------

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo
na 2025 rok

1.	Prowadzenie dla dzieci i młodzieży programów z zakresu profilaktyki alkoholizmu i narkomanii, nikotynizmu, przeciwdziałania przemocy, promocji zdrowia, w tym psychicznego oraz bezpieczeństwa i zaburzeń behawioralnych.	Liczba zorganizowanych programów profilaktycznych. Liczba uczestników programów.	UG, GKRPA, ZI, GOPS, KP, NGO, BP, CIK, ŚW, placówki oświatowe
2.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU (wcześniej PARPA i KBdsPN), ORE, IPIŃ.	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych. Liczba uczestników.	UG, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
3.	Promowanie wśród pedagogów, wychowawców i osób pracujących z dziećmi szkoleń dla realizatorów programów profilaktycznych.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach dla realizatorów programów profilaktycznych.	UG, GKRPA, ZI, BP, CIS, GOPS, placówki oświatowe
4.	Wzmacnianie umiejętności psychospołecznych dzieci poprzez prowadzenie programów z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych, w tym rekomendowanych przez Ministerstwo Zdrowia.	Liczba zorganizowanych programów profilaktycznych. Liczba uczestników programów.	UG, GKRPA, ZI, KP, NGO, CIS, BP, ŚW, placówki oświatowe
5.	Rozwijanie dostępnych w Gminie alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz popularyzowanie ich w społeczności lokalnej, poprzez promowanie zdrowego stylu życia.	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Liczba działań podjętych w celu promowania udziału w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego.	UG, CIS, BP, ŚW, NGO, placówki oświatowe
6.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników	Liczba zorganizowanych warsztatów. Liczba rodziców/ nauczycieli uczestniczących w warsztatach.	UG, GKRPA, GOPS, ŚW, ZI, NGO, placówki oświatowe

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo
na 2025 rok

	chroniących i eliminowania czynników ryzyka.		
7.	Organizowanie dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów klas I-III szkół podstawowych warsztatów na temat niebezpieczeństw w sieci połączonych z pokazem serii filmików profilaktycznych.	Liczba zorganizowanych pogadanek. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach.	UG, GKRPA, placówki oświatowe
8.	Organizowanie spotkań na temat konsekwencji prawnych i społecznych wynikających z podejmowania się działalności w zakresie dystrybucji i sprzedaży nielegalnych substancji, w tym narkotyków i dopalaczy, wśród dzieci i młodzieży, a także przekazywanie takich informacji rodzicom podczas spotkań z wychowawcami w szkołach.	Liczba uczestników pogadanek. Liczba spotkań z rodzicami, podczas których poruszono temat handlu narkotykami.	UG, GKRPA, GOPS, KP, placówki oświatowe
9.	Popularyzowanie informacji dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz promocji zdrowia za pomocą ulotek, broszur i plakatów.	Szacunkowa liczba odbiorców i nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz promocyjnych.	UG, GOPS, GKRPA, ZI, PK, CIS, BP, ŚW, KP, POZ, NGO, placówki oświatowe
10.	Popularyzowanie informacji dotyczących FAS (Alkoholowy Zespół Płodowy) oraz FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) wśród dorosłych mieszkańców oraz starszych uczniów poprzez dystrybucję materiałów edukacyjnych i organizowanie prelekcji.	Szacunkowa liczba odbiorców materiałów edukacyjnych. Liczba uczestników pogadanek.	UG, GOPS, GKRPA, NGO, POZ, placówki oświatowe
11.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem uzależnieniom.	Liczba kampanii. Szacunkowa liczba odbiorców kampanii.	UG, GOPS, GKRPA, ZI, PK, CIS, BP, ŚW, KP, NGO, PPP, PCPR, POZ, ŚW, placówki oświatowe
12.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy i ochrony zdrowia dla osób	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy. Liczba uczestników szkoleń.	UG, GKRPA, ZI, GOPS, POZ, placówki oświatowe

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo
na 2025 rok

	i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom w kryzysie.		
13.	Stała współpraca z Policją, GOPS, Zespołem Interdyscyplinarnym, instytucjami oświatowymi i kulturalnymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz stowarzyszeniami abstynenckimi, w zakresie propagowania zasad trzeźwości i promocji zdrowia.	Liczba działań podjętych we współpracy z podmiotami działającymi na terenie Gminy, w zakresie wzmacniania i promowania postaw abstynenckich.	UG, GKRPA, ZI, GOPS, PK, CIK, BP, KP, NGO, ŚW, placówki oświatowe
14.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, a w szczególności sprzedaży alkoholu nieletnim oraz podejmowania działań pokontrolnych.	Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.	UG, GKRPA
15.	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów, w których prowadzi się sprzedaż alkoholu.	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych. Liczba osób objętych działaniami.	UG, GKRPA
16.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba podjętych interwencji.	UG, KP, GKRPA
17.	Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z przepisami prawa miejscowego.	Liczba wydanych opinii (postanowień) o lokalizacji punktu sprzedaży.	GKRPA

Cel operacyjny 2: Zwiększenie dostępności wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz wykonywania czynności (uzależnień behawioralnych), a także dla osób współuzależnionych oraz rozwijanie lokalnego systemu wsparcia.

Przewidywane rezultaty:

- ➔ Zwiększenie skuteczności oddziaływań skierowanych do osób uzależnionych i współuzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego.
- ➔ Aktywizacja zawodowa osób po zakończeniu leczenia odwykowego.
- ➔ Reintegracja osób zmagających się z uzależnieniami i przemocą oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo
na 2025 rok

- ➔ Poprawa ogólnej kondycji psychospołecznej lokalnej społeczności.
- ➔ Zwiększenie dostępnych w Gminie form wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą.
- ➔ Profilaktyka podejmowania zachowań i czynności deregulujących prawidłowe funkcjonowanie dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców w lokalnej społeczności.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Podejmowanie czynności zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego w przedmiocie uzależnień.	Liczba zgłoszeń w sprawie leczenia odwykowego.	UG, GKRPA, PK
2.	Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz w zakresie uzależnień behawioralnych.	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego.	GKRPA
3.	Motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego przez członków GKRPA.	Liczba osób zmotywowanych do dobrowolnego leczenia odwykowego. Liczba osób, które zakończyły leczenie.	GKRPA, PK
4.	Zlecanie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego i liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.	GKRPA
5.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe.	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego.	GKRPA
6.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do przewodniczącego ZI, a także powiadomienie KP lub prokuratury o podejrzeniu stosowania przemocy.	Liczba założonych „Niebieskich Kart”.	GKRPA, KP, ZI, prokuratura

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo
na 2025 rok

7.	Organizowanie innych form wsparcia i pomocy osobom z problemem uzależnień oraz dotkniętych przemocą.	Liczba podmiotów zaangażowanych w pomoc osobom uzależnionym. Liczba podjętych działań.	UG, NGO, PK, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe
8.	Wspieranie NGO, instytucji publicznych i osób prywatnych, które w ramach swojej działalności realizują zadania w zakresie reintegracji zawodowej osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą.	Liczba osób z problemem uzależnień, którzy podjęli zatrudnienie w ramach działalności podmiotów ekonomii społecznej.	UG, GOPS, GKRPA, PES, NGO, osoby prywatne
9.	Prowadzenie konsultacji i udzielanie porad terapeutycznych, psychologicznych oraz prawnych.	Liczba osób objętych poradnictwem. Liczba udzielonych porad.	UG, GOPS, PK, PCPR, PPP
10.	Finansowanie zatrudnienia psychologów do pracy z osobami objętymi pomocą GKRPA.	Liczba psychologów świadczących wsparcie.	UG, GOPS, GKRPA
11.	Doposażenie Punktu Konsultacyjnego w niezbędny sprzęt oraz materiały do realizowania zadań Programu.	Kwota doposażenia Punktu. Ilość zakupionego sprzętu i materiałów.	UG, GOPS, GKRPA
12.	Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w dziedzinie profilaktyki oraz członków Komisji.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach na temat procedur przeciwdziałania przemocy.	UG, ZI, GKRPA, KP, GOPS, NGO, POZ, placówki oświatowe
13.	Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu przemocy i sposobów jej przeciwdziałania.	Liczba rozpowszechnionych informacji w zakresie przeciwdziałania przemocy.	UG, GOPS, GKRPA, ZI, POZ, CIS, BP, ŚW, placówki oświatowe
14.	Uczestniczenie w spotkaniach, seminariach i konferencjach w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku w rodzinie zmagającej się z uzależnieniem i przemocą.	Liczba uczestników spotkań/seminariów/konferencji.	UG, GOPS, ZI, GKRPA, NGO, POZ, PCPR, ROPS, KP, placówki oświatowe
15.	Udzielanie wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą.	Liczba dzieci objętych wsparciem.	UG, GOPS, GKRPA, PK

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo
na 2025 rok

16.	Organizowanie i finansowanie uczestnictwa dzieci wychowujących się w rodzinach zmagających się z problemem uzależnień i przemocy w koloniach i obozach z programem socjoterapeutycznym oraz z programem zajęć opiekuńczo-wychowawczych.	Liczba dzieci uczestniczących w obozach i koloniach.	UG, GOPS, GKRPA, NGO, PCPR
17.	Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie, poprzez organizację wolnego czasu i wypoczynku.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia w formie animowania czasu wolnego i wypoczynku.	UG, GOPS, GKRPA, NGO, PCPR
18.	Dofinansowanie prowadzenia pozalekcyjnych zajęć rozwijających zainteresowania z obowiązkowym programem profilaktycznym świadomie ukierunkowanym na profilaktykę oraz włączeniem dzieci i młodzieży z grup ryzyka do pozytywnej grupy rówieśniczej.	Liczba dzieci objętych programem profilaktycznym w ramach zajęć pozalekcyjnych.	UG, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, ŚW, BP, NGO
19.	Rozwijanie działalności Punktu Konsultacyjnego w zakresie świadczenia wsparcia dla osób z problemem uzależnienia i współuzależnienia, w tym zmagającym się z zaburzeniami behawioralnymi, a także prowadzenie konsultacji dla osób uzależnionych od Internetu, zakupów, hazardu i pracy.	Liczba osób i udzielonych im porad na temat uzależnień behawioralnych.	UG, GKRPA, PK
20.	Świadczenie wsparcia w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej osobom po zakończeniu leczenia odwykowego.	Liczba osób z Gminy objętych działaniami Klubów/Centrów Integracji Społecznej w Powiecie. Liczba osób, które ukończyły zajęcia w Klubie/Centrum. Liczba osób po zakończonym leczeniu odwykowym, które ukończyły zajęcia w Klubie/Centrum.	UG, GOPS, NGO
21.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt społeczny.	UG, GOPS

uzależnieniem, poprzez
uwzględnienie w pracy socjalnej
kontraktów socjalnych.

Cel operacyjny 3: Systematyczne rozpoznawanie skali uzależnień w Gminie oraz identyfikowanie środowisk zmagających się z nimi.

Przewidywane rezultaty:

- ➔ Skuteczne rozpoznawanie rodzin i osób przejawiających trudności na skutek uzależnień.
- ➔ Organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym uzależnienia, wśród mieszkańców oraz umożliwiających określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych.
- ➔ Skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Stale monitorowanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych w Gminie, w tym opracowanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców.	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej. Liczba zrealizowanych badań.	UG, GKRPA, GOPS, ZI, POZ, PK, KP, CIS, BP, PCPR, placówki oświatowe
2.	Współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa w zakresie wymiany informacji dotyczących lokalnej polityki w zakresie uzależnień, a także wdrażanych działań pomocowych i osób korzystających z nich.	Liczba instytucji współpracujących ze sobą w ramach profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi, oraz uzależnieniom behawioralnym. Liczba działań podjętych we współpracy z innymi podmiotami.	GKRPA, UG, GOPS, PK, ZI, POZ, KP, PPP, CIS, BP, ŚW, POZ, placówki oświatowe

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok realizowany będzie po uchwaleniu go przez Radę Gminy.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców gminy Czernikowo z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, hazardu i urządzeń elektronicznych, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, hazardu i urządzeń elektronicznych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta Gminy Czernikowo.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, określona przez Radę Gminy, wynosi:
 - 1) 90 – o zawartości do 4,5 % alkoholu oraz na piwo,
 - 2) 50 – o zawartości powyżej 4,5 % do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 3) 50 – o zawartości powyżej 18 % alkoholu.
2. Na terenie Gminy Czernikowo ustalono maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży w ilości – 70.
3. Na terenie Gminy Czernikowo ustalono maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w ilości – 120.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo na 2025 rok są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, rozdział 85153 – przeciwdziałanie narkomanii oraz rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Osobom powołanym w skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za wykonywanie zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Komisja powoływana jest zarządzeniem Wójta Gminy Czernikowo i pracuje w oparciu o zatwierdzony przez Wójta regulamin komisji.
3. Przewodniczącemu Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 24% minimalnego wynagrodzenia za pracę za udział w posiedzeniu Komisji.
4. Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 12% minimalnego wynagrodzenia za pracę za udział w posiedzeniu Komisji.
5. Członkom Zespołów Problemowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 50 zł netto za udział w posiedzeniu każdego z zespołów.
6. Podstawę wypłaty wynagrodzeń, o których mowa w pkt 1-5, stanowią: lista obecności wraz z protokołem.

DIAGNOZA

Problemów społecznych w gminie Czernikowo na dzień 31.12.2024 r.

- Na terenie gminy znajduje się 28 punktów sprzedaży napojów alkoholowych tzn., że na każdy punkt przypada 253 osób.
- Z oświadczeń o wielkości sprzedaży napojów alkoholowych wynika, że najczęściej spożywanym napojem alkoholowym jest piwo.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wystosowała 1 wniosek do sądu o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe. Wobec 18 osób wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
- Jednym z najważniejszych zadań w realizacji gminnego programu było informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy prawnej i psychologicznej przez dzieci z rodzin z problemem alkoholowym. W planowaniu pomocy komisja dążyła do zintegrowania działań różnych instytucji zajmujących się pomaganiem dziecku i rodzinie. Dotyczyło one przede wszystkim szkół, Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji oraz Zespołu Interdyscyplinarnego zajmujących się problemem przemocy.
- Z pomocy społecznej w 2024 r. roku korzystały 416 rodziny, a wśród nich 1022 osób - w tym 172 rodziny, a w nich 300 osób objętych było wyłączną pracą socjalną.

Dominującymi powodami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność. Jednym z powodów był także alkoholizm, który występował w połączeniu z w/w przesłankami, a także z przemocą oraz trudnościami w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Z powodu alkoholizmu w 2024 r. pomocy społecznej w różnych formach, najczęściej w formie świadczeń niepieniężnych, poradnictwa i wyłącznej pracy socjalnej udzielono 35 rodzinom. Odrębną grupę osób objętych pracą socjalną oraz specjalistycznym poradnictwem stanowią osoby objęte procedurą Niebieskiej Karty – w 2024 r. pracę socjalną świadczone na rzecz 6 rodzin, w których alkohol i narkotyki były powodem przemocy domowej. W rodzinach tych pozostawało 21 osób (Niebieskie Karty kontynuowane z 2023 r.)

- Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej kierują osoby z problemem alkoholowym do uczestnictwa w zajęciach z psychoterapeutą ds. uzależnień w Punkcie

Konsultacyjnym. W 2024 r. do uczestnictwa w w/w rozmowach i konsultacjach terapeutycznych pracownicy socjalni skierowali 30 osób z problemem alkoholowym.

Z 7 rodzinami, w których alkoholizm występował w połączeniu z przesłanką bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – systematycznie pracował asystent rodziny.

- W 2024 roku do Przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 15 Niebieskich Kart, w 5 przypadkach zachowania przemocowe popełniane były przez domniemych sprawców przemocy pod wpływem alkoholu, w 2 przypadkach pod wpływem alkoholu i narkotyków.
- Kolejnym działaniem podejmowanym w ramach realizacji Programu jest funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego, w którym pomoc nakierowana jest m.in. na zmniejszenie rozmiarów problemów alkoholowych, narkomanii oraz przemocy domowej. W Punkcie Konsultacyjnym dyżury pełnił specjalista psychoterapii uzależnień - Pan Michał Dąbkowski.

Porady udzielane osobom korzystającym cyklicznie z pomocy terapeuty:

- ✓ Osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty uzależnione od alkoholu: 118 porad (35 osób).
- ✓ Wsparcie dla członków rodzin osób uzależnionych, współuzależnionych: 11 porad (7 osób).
- ✓ Osoby wymagające wsparcia w związku z sytuacją kryzysową związaną ze spożywaniem alkoholu lub inną trudną sytuacją życiową: 14 porad (14 osób).
- ✓ Dzieci i młodzieży zagrożone uzależnieniem i uzależnione od narkotyków: 2 porady (2 osoby).
- ✓ Wsparcie dla członków rodzin osób doznających przemocy domowej: 6 porad (3 osoby).
- ✓ Osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty, uzależnione od alkoholu lub spożywające alkohol i stosujące przemoc: 26 porad (6 osób).

Poza poradami udzielanymi stacjonarnie w Punkcie Konsultacyjnym, Pan Michał Dąbkowski udzielił również kilkunastu porad telefonicznie, które najczęściej miały charakter interwencyjno-motywuujący. Większość z porad udzielanych przez terapeutę dotyczyła motywowania do utrzymania abstynencji oraz rozwijania umiejętności służących trzeźwieniu.

- Mieszkańcy gminy Czernikowy potrzebujący wsparcia psychologa, głównie w kontekście uzależnień od alkoholu oraz przemocy domowej, mogli skorzystać z konsultacji psychologicznych, które udzielane były 4 razy w miesiącu przez: Panią Lidę Szlągiewicz - psychologa osób dorosłych oraz Pana Radosława Wysockiego - psychologa dziecięcego. Wsparciem psychologicznym objęto 44 rodziny, a w nich 74 osoby, w tym 37 dzieci. Łącznie udzielono 163 porady psychologiczne.

Podstawowym uwarunkowaniem zagrożeń społecznych są:

- demoralizacja młodzieży poprzez zatracenie funkcji rodziny,
- brak pozytywnych wzorców zachowania, zanik wartości,
- trudna sytuacja ekonomiczna wielu rodzin oraz brak perspektyw zmian na lepsze.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest kontynuacją zadań realizowanych z lat poprzednich. Dodatkowym dokumentem będącym również podstawą działań w 2025 roku jest diagnoza problemów uzależnień występujących na terenie Gminy Czernikowo, która powstała w grudniu 2024 r. Celem badania było przedstawienie problemów występujących w środowisku lokalnym takich jak: uzależnienie od alkoholu, papierosów, narkotyków i urządzeń elektronicznych, hazard, przemoc oraz zdrowie psychiczne w odniesieniu do opinii dzieci i młodzieży oraz z perspektywy mieszkańców, w oparciu także o analizę danych z lat: 20021-2023. Analizie poddano również opinie sprzedawców napojów alkoholowych dotyczących uzależnień w Gminie. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie Gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego aktualne problemy społeczne występujące na terenie gminy Czernikowo wraz z rekomendacjami co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do uczniów, dorosłych mieszkańców Gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka zachowań ryzykownych i uzależnień. Przedstawione wartości w ujęciu procentowym obliczone zostały w stosunku do całej próby badawczej.

Diagnoza problemów uzależnień i innych problemów społecznych z badaniem ESPAD

**Gmina Czernikowo
2024**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
DANE DEMOGRAFICZNE.....	5
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	8
PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY	10
PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB WSPÓŁUZALEŻNIONYCH I DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE W CZERNIKOWIE.....	11
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	12
RYNEK ALKOHOLOWY.....	13
SZKOLENIA CZŁONKÓW GKRPA.....	13
PRZESTĘPCZOŚĆ	14
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	19
GRUPA BADANA.....	19
CEL BADANIA.....	20
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ.....	21
PRZEMOC DOMOWA.....	23
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE.....	26
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA	30
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE.....	31
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE - UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH.....	33
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE – ZABURZENIA ODŻYWIANIA	36
POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY CZERNIKOWO.....	38
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	40
GRUPA BADANA.....	40
CEL BADANIA.....	40
WYNIKI BADAŃ.....	41
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	47
METODOLOGIA	47
CEL BADANIA.....	47
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ	48

WYNIKI	48
RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI.....	48
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL	51
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY	56
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE	58
SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ.....	60
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD.....	62
PRZEMOC ORAZ CYBERPRZEMOC	70
CZAS WOLNY	76
WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY CZERNIKOWO Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2019 ROKU	77
METODOLOGIA.....	77
CEL BADANIA.....	78
GRUPA BADANA.....	78
WYNIKI	79
ESPAD – PODSUMOWANIE	93
PODSUMOWANIE.....	94

WSTĘP

Diagnoza problemów uzależnień i innych problemów społecznych w Gminie Czernikowo jest istotnym krokiem w identyfikacji i przeciwdziałaniu problemom społecznym, które dotyczą zarówno dorosłych mieszkańców, jak i dzieci oraz młodzież. W obliczu dynamicznych przemian społeczno-kulturowych, lokalna społeczność staje przed wyzwaniem, które wymaga szczególnej uwagi i systemowego podejścia. Dokument ten stanowi kompleksową analizę skali i charakteru problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze), uzależnieniami behawioralnymi oraz zjawiskami towarzyszącymi, takimi jak przemoc domowa czy cyberprzemoc.

Podstawowym celem niniejszej diagnozy jest dostarczenie rzetelnych danych, które umożliwią skuteczne planowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień. Badania oparte na opinii mieszkańców oraz analizie statystycznej pozwalają lepiej zrozumieć potrzeby społeczności lokalnej i wskazać obszary, w których interwencje są najbardziej potrzebne. Gmina Czernikowo jako odpowiedzialna jednostka samorządowa, stawia na holistyczne podejście do problemów uzależnień, angażując różnorodne instytucje i zasoby w celu budowania zdrowego i świadomego społeczeństwa. Niniejszy dokument będzie stanowił fundament dla tworzenia programów i strategii, które nie tylko przeciwdziałają uzależnieniom, ale również promują zdrowy styl życia oraz rozwój potencjału lokalnej społeczności.

Dokument ten ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w drugim półroczu 2024 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Czernikowo wśród trzech grup respondentów: dorośli mieszkańcy, sprzedawcy napojów alkoholowych oraz dzieci i młodzież szkolna.

DANE DEMOGRAFICZNE

Szczegółowe dane demograficzne pozyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Gminie Czernikowo na dzień 31.12.2023 roku prezentuje poniższe zestawienie:

1. Liczba mieszkańców Gminy
 - a. 2021: **8886**
 - w tym kobiet: **4545**
 - w tym mężczyzn: **4341**
 - b. 2022: **8827**
 - w tym kobiet: **4515**
 - w tym mężczyzn: **4312**
 - c. 2023: **8793**
 - w tym kobiet: **4498**
 - w tym mężczyzn: **4295**
2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (31.12.2023): **1969**
 - a. w tym kobiet: **1011**
 - b. w tym mężczyzn: **958**
3. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (31.12.2023): **5236**
 - a. w tym kobiet: **2633**
 - b. w tym mężczyzn: **2603**
4. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (31.12.2023): **1588**
 - a. w tym kobiet: **891**
 - b. w tym mężczyzn: **697**
5. Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy:
 - a. 2021: **28**

- b. 2022: **32**
 - c. 2023: **33**
6. Liczba orzeczonych rozwodów mieszkańców Gminy:
- a. 2021: **13**
 - b. 2022: **10**
 - c. 2023: **11**
7. Liczba mieszkańców Gminy (31.12.2023)
- a. stanu wolnego (kawaler/panna): **3805**
 - b. stanu wolnego (wdowiec/wdowa): **593**
 - c. stanu wolnego (po rozwodzie): **453**
 - d. w związku małżeńskim: **3942**
8. Liczba urodzeń żywych w roku 2023: **67**
- a. w tym chłopcy: **38**
 - b. w tym dziewczynki: **29**
9. Liczba urodzeń żywych w roku 2022: **77**
- a. w tym chłopcy: **42**
 - b. w tym dziewczynki: **35**
10. Liczba urodzeń żywych w roku 2021: **86**
- a. w tym chłopcy: **49**
 - b. w tym dziewczynki: **37**
11. Liczba zgonów w roku 2023: **78**
- a. w tym mężczyźni: **47**
 - b. w tym kobiety: **31**
12. Liczba zgonów w roku 2022: **103**
- a. w tym mężczyźni: **53**
 - b. w tym kobiety: **50**

13. Liczba zgonów w roku 2021:

- a. w tym mężczyźni: **60**
- b. w tym kobiety: **55**

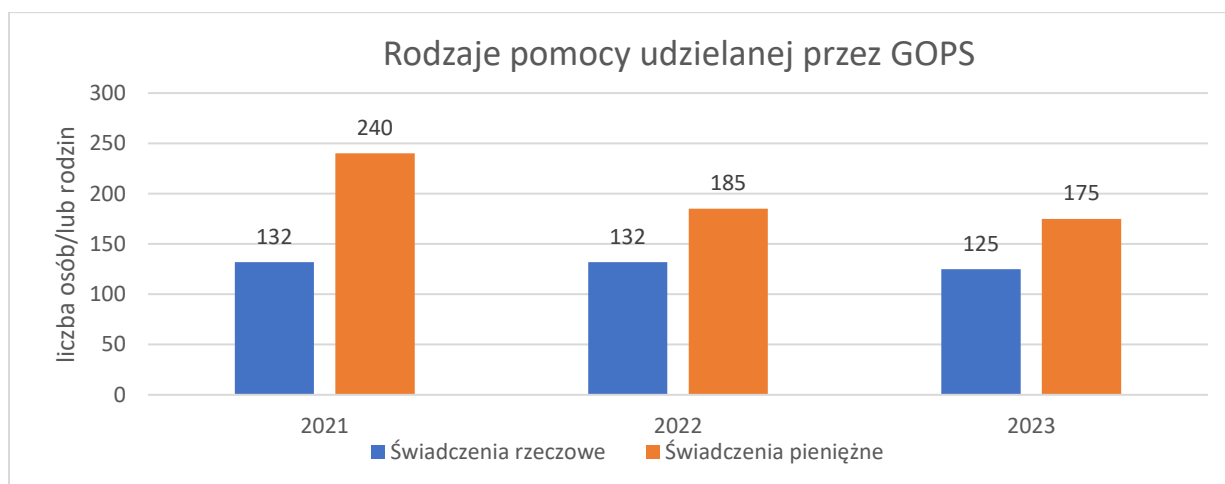
W Gminie Czernikowo na przestrzeni lat 2021-2023 zaobserwowano stopniowy spadek liczby mieszkańców. W 2023 roku wyniosła ona 8793 osoby, przy czym liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn. W strukturze wiekowej dominują osoby w wieku produkcyjnym, które stanowią blisko 60% populacji, podczas gdy mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym to około 22%, a w poprodukcyjnym około 18%.

Liczba zawieranych małżeństw wzrosła w ostatnich latach, natomiast liczba rozwodów utrzymuje się na podobnym poziomie. Wśród mieszkańców największą grupę stanowią osoby stanu wolnego (kawalerowie i panny), choć znaczna część pozostaje w związkach małżeńskich.

Z danych wynika także spadek liczby urodzeń żywych – w ciągu trzech lat liczba ta sukcesywnie malała, co wskazuje na tendencję demograficzną w kierunku niższego przyrostu naturalnego. Jednocześnie liczba zgonów również zmalała w porównaniu z rokiem 2021, choć nadal przewyższa liczbę urodzeń, co może wpływać na ogólny spadek populacji.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

<i>Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin ogółem	475	424	484
W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	26	22	29

<i>Powody przyznawania pomocy społecznej</i> (liczba osób)			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Niepełnosprawność	85	95	78
Bezrobocie	159	131	127
Osoby dotknięte klęską żywiołową	12	2	0
Ubóstwo	168	157	146
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	42	40	40
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	72	73	81
Alkoholizm	26	22	29

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową (liczba osób)			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Pracuje	35	28	17
Pracuje dorywczo	14	15	14
Nie pracuje	246	235	227
Na rencie	21	14	20
Na emeryturze	10	10	13
Na zasiłku dla bezrobotnych	151	181	115
Bezrobotny bez prawa do zasiłku	130	140	130

W analizowanych latach 2021-2023 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie utrzymuje się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi wahaniami. Warto zauważyć, że liczba rodzin z problemem uzależnień wzrosła w 2023 roku w porównaniu do lat wcześniejszych.

Główne powody przyznawania pomocy społecznej to ubóstwo, bezrobocie oraz problemy związane z długotrwałą chorobą. Jednocześnie liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością i bezrobociem wykazuje tendencję spadkową, choć niepełnosprawność pozostaje istotnym czynnikiem przyznawania wsparcia. W 2023 roku szczególną uwagę zwraca brak przypadków związanych z klęskami żywiołowymi, które występowały w latach poprzednich.

W strukturze odbiorców pomocy społecznej dominują osoby niepracujące, choć liczba tych, którzy nie mają prawa do zasiłku, pozostaje na stałym poziomie. Jednocześnie zauważalny jest spadek liczby osób zatrudnionych oraz korzystających z zasiłków dla bezrobotnych, co może świadczyć o zmianach na lokalnym rynku pracy lub braku stabilnych form zatrudnienia.

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

Liczba Niebieskich Kart A które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem NK	20	17	14

Sporządzone przez instytucje:

Jednostki pomocy społecznej	3	1	2
KRPA	0	0	
Placówki oświaty	0	2	2
Policja	17	14	10

W latach 2021-2023 zaobserwowano spadek liczby Niebieskich Kart przekazywanych do Zespołu Interdyscyplinarnego, co może wskazywać na zmniejszenie liczby zgłoszeń związanych z przemocą domową. Najwięcej kart sporządza Policja, ich liczba znacząco spadła w ciągu trzech lat – z 17 w 2021 roku do 10 w 2023 roku.

PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB WSPÓŁUZALEŻNIONYCH I DOTKNIĘTYCH
PRZEMOCĄ W RODZINIE W CZERNIKOWIE

Poradnictwem i wsparciem psychologicznym objęto:	2021	2022	2023
Liczba osób ogółem:	49	50	73
w tym:			
dorosłych:	26	26	42
dzieci:	23	24	31
rodzin:	35	35	57

W latach 2021-2023 liczba osób korzystających z poradnictwa i wsparcia psychologicznego w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Współuzależnionych i Dotkniętych przemocą w Czernikowie wyraźnie wzrosła. Szczególnie zauważalny jest wzrost liczby objętych wsparciem rodzin oraz dzieci. W 2023 roku odnotowano znaczący wzrost liczby dorosłych korzystających z pomocy, co może świadczyć o większej świadomości społecznej oraz dostępności usług oferowanych przez punkt.

Wzrost liczby rodzin objętych wsparciem, z 35 w latach 2021-2022 do 57 w 2023 roku, wskazuje na rosnącą potrzebę kompleksowej pomocy. Zwiększenie liczby dzieci korzystających z porad psychologicznych sugeruje większą identyfikację problemów w środowisku rodzinnym oraz skuteczniejsze działania interwencyjne.

**DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH**

GKRPA			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Posiedzenie GKRPA - ogółem	12	13	12
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	22	22	22
Przeprowadzone rozmowy	51	30	32
Kontrole punktów sprzedaży alkoholu	4	4	4
Post. opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2	3	25

W latach 2021-2023 działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych charakteryzowała się stabilnym poziomem aktywności. Liczba posiedzeń komisji głównej oraz podkomisji interwencyjno-motywującej pozostawała na stałym poziomie, co świadczy o systematyczności podejmowanych działań. Jednocześnie liczba przeprowadzonych rozmów spadła w porównaniu do 2021 roku, co może sugerować zmianę formy interwencji lub zmniejszenie liczby zgłaszanych przypadków wymagających rozmów motywujących. Kontrole punktów sprzedaży alkoholu utrzymują się na stałym poziomie, co wskazuje na stały nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 28) w tym:

1. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5% - 21
- od 4,5% do 18% - 20
- powyżej 18% - 20

2. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5% - 7
- od 4,5% do 18% - 2
- powyżej 18% - 3

Rynek alkoholowy w gminie charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Ogólna liczba punktów wynosi 28, z czego większość stanowią miejsca przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży. Najwięcej punktów oferuje alkohol o niskiej zawartości procentowej (do 4,5%), natomiast liczba punktów sprzedających napoje alkoholowe o zawartości od 4,5% do 18% oraz powyżej 18% jest bardzo zbliżona.

W przypadku punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, dominują te oferujące alkohol do 4,5%, natomiast sprzedaż alkoholu o wyższej zawartości procentowej występuje rzadziej.

SZKOLENIA CZŁONKÓW GKRPA

Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy GKRPA	
2021	1
2022	2
2023	2

PRZESTĘPCZOŚĆ

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku	0	0	0
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	1	4	7
Liczba osób podejrzanych o popełnienie przestępstw w związku z alkoholem oraz narkotykami	18	3	5
Liczba udzielonych pouczeń wobec sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	2	0	0
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	19	13	11
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	3	7	1
Zakłócanie porządku publicznego	0	0	0
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	33	32	17

W latach 2021-2023 liczba przestępstw i wykroczeń związanych z alkoholem pokazuje zróżnicowane trendy. Nie odnotowano interwencji dotyczących nadużywania alkoholu ani przypadków zakłócania porządku publicznego. W 2023 roku liczba mandatów była najwyższa w analizowanym okresie.

Liczba osób podejrzanych o przestępstwa związane z alkoholem i narkotykami spadła znacząco w 2022 roku, jednak w 2023 ponownie wzrosła. Równocześnie liczba przypadków prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości sukcesywnie maleje, co może świadczyć o skuteczniejszych działaniach prewencyjnych. Natomiast prowadzenie pojazdów po użyciu alkoholu cechuje się wahaniami, osiągając w 2023 roku najniższą wartość.

Warto zauważyć znaczący spadek liczby osób zatrzymanych do wytrzeźwienia – z 33 osób w 2021 roku do 17 w 2023 roku. Brak przypadków związanych z zakłócaniem porządku publicznego, wypadków pod wpływem alkoholu czy podejmowania pracy w stanie nietrzeźwości świadczy o względnej stabilizacji sytuacji w tym obszarze.

Przestępstwa na terenie Gminy			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kradzież z włamaniem	5	2	3
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	5	8	5
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	7	3	2
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	3	0	0
Kradzież mienia	10	9	6

W latach 2021-2023 liczba przestępstw na terenie gminy wykazuje tendencję spadkową w większości kategorii. Szczególnie zauważalny jest spadek przypadków uszkodzenia mienia oraz kradzieży mienia, które zmalały w 2023 roku w porównaniu do 2021. Warto także odnotować, że przypadki kradzieży pieniędzy wraz z dokumentami nie wystąpiły w dwóch ostatnich latach.

Liczba przestępstw związanych z fizycznym i psychicznym znęcaniem się nad rodziną pozostaje na względnie stałym poziomie, z niewielkim wzrostem w 2022 roku. Jednocześnie nie odnotowano żadnych przypadków pobicia w analizowanym okresie, co jest pozytywnym sygnałem dla bezpieczeństwa mieszkańców.

Kategoria kradzieży z włamaniem charakteryzuje się pewnymi wahaniami, z niewielkim wzrostem w 2023 roku w stosunku do roku poprzedniego, ale nadal pozostaje niższa niż w 2021 roku. Ogólnie, spadek liczby większości przestępstw świadczy o poprawie sytuacji bezpieczeństwa na terenie gminy.

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych			
2021 r.	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
Znęcanie się na rodziną	5	3	5
Groźby karalne	3	3	3
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	60	17	60
2022 r.	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
Znęcanie się na rodziną	8	5	8
Groźby karalne	1	1	1
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	27	9	27
2023 r.	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
Znęcanie się na rodziną	5	2	5
Groźby karalne	2	1	2
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	24	2	24

W latach 2021-2023 przestępstwa kwalifikowane na podstawie Kodeksu Karnego wykazują zróżnicowane tendencje. Znęcanie się nad rodziną pozostaje stałym problemem, jednak liczba stwierdzonych przypadków w 2023 roku była niższa niż w latach wcześniejszych. Jednocześnie wszystkie wszczęte postępowania w tej kategorii zostały zakończone.

Przypadki gróźb karalnych pojawiają się sporadycznie, z niewielkim wzrostem w 2023 roku, ale liczba stwierdzonych przypadków pozostaje niska. W ciągu analizowanych lat nie odnotowano żadnych przypadków rozpijania małoletnich, co jest pozytywnym sygnałem.

Największą skalę spośród analizowanych przestępstw stanowi uchylanie się od płacenia alimentów, choć widać wyraźny spadek liczby wszczętych postępowań – z 60 w 2021 roku do 24 w 2023 roku. Warto zauważyć, że niemal wszystkie te sprawy zostały zakończone, co może świadczyć o skuteczności działań podejmowanych w tym zakresie.

<i>Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową</i>			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba interwencji	983	697	538
Dotyczące przemocy w rodzinie	b.d.	b.d.	b.d.
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem, w tym:	57	45	25
○ Kobiety	23	18	15
○ Mężczyźni	5	3	1
○ Nieletni	29	24	9

Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	23	21	15
○ Kobiety	2	3	0
○ Mężczyźni	21	18	15

W latach 2021-2023 liczba zdarzeń związanych z przemocą domową wykazuje wyraźną tendencję spadkową. Liczba interwencji sukcesywnie malała – z 983 w 2021 roku do 538 w 2023 roku. Jednocześnie zmniejszyła się również liczba ofiar przemocy domowej, szczególnie wśród kobiet i nieletnich, co może świadczyć o skuteczniejszych działaniach prewencyjnych i wsparciu.

W analizowanym okresie liczba sprawców przemocy domowej również uległa zmniejszeniu, z 23 w 2021 roku do 15 w 2023 roku. Zdecydowaną większość sprawców stanowią mężczyźni, podczas gdy przypadki przemocy ze strony kobiet w 2023 roku nie zostały odnotowane.

Szczególną uwagę zwraca znaczący spadek liczby nieletnich ofiar przemocy domowej, co może świadczyć o poprawie sytuacji w rodzinach lub większej skuteczności interwencji. Ogólna tendencja spadkowa w liczbie zdarzeń związanych z przemocą domową wskazuje na pozytywne zmiany w obszarze przeciwdziałania przemocy w domowej.

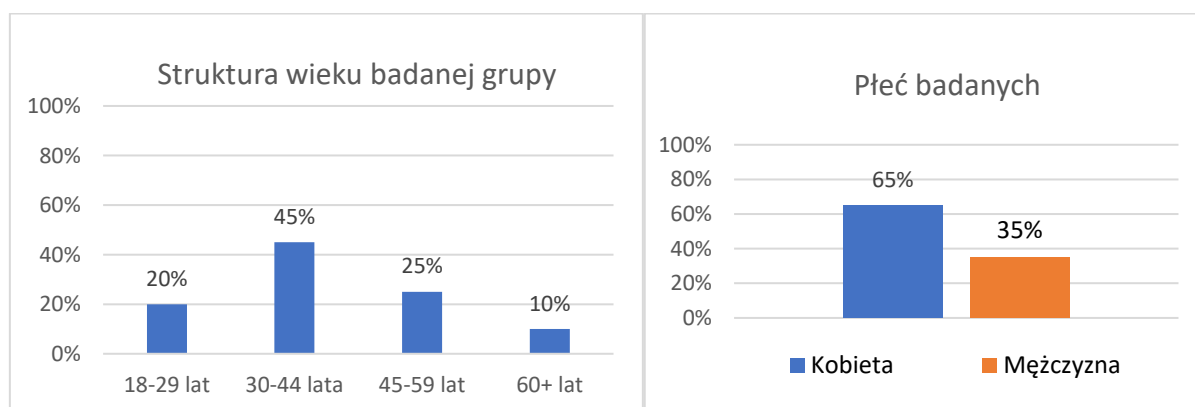
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA

Badania obejmowały mieszkańców **Gminy Czernikowo**, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Zastosowana metoda badawcza to PAPI (ang. Paper & Pen Personal Interview) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, która polega na bezpośrednim, indywidualnym wywiadzie kwestionariuszowym. Respondenci wypełniali papierowe ankiety pod nadzorem ankietera, co pozwalało na uzyskanie wyczerpujących i dokładnych odpowiedzi.

Respondenci byli dokładnie informowani o anonimowym charakterze ankiety, co miało na celu zwiększenie ich komfortu i szczerości odpowiedzi. Dodatkowo, każdy respondent miał możliwość rezygnacji z udziału w badaniu w dowolnym momencie, co podkreślało dobrowolność udziału i mogło wpłynąć na zwiększenie jakości uzyskanych danych.

W badaniu wzięło udział **100** mieszkańców Gminy Czernikowo, co stanowiło reprezentatywną próbę dla populacji tej gminy. Analiza wyników pozwoliła na uzyskanie cennych informacji na temat preferencji, potrzeb i problemów społeczności lokalnej, co może stanowić podstawę do podejmowania decyzji przez lokalne władze oraz inne zainteresowane strony.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy domowej;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi:
 - uzależnieniem od hazardu.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ

W pierwszej części badania poprosiliśmy mieszkańców Gminy Czernikowo o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Czernikowo.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	20%	15%	50%	15%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	10%	40%	30%	20%
Uzależnienie od alkoholu	40%	40%	20%	0%
Bezrobocie	15%	65%	20%	0%
Bieda, ubóstwo	15%	50%	35%	0%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się)	0%	20%	60%	20%
Przestępczość	15%	25%	50%	10%
Cyberprzemoc	0%	10%	60%	30%
Przemoc domowa	10%	45%	35%	10%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	0%	40%	50%	10%
Uzależnienie od papierosów	40%	45%	15%	0%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Czernikowo najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: **uzależnienie od papierosów (85%), uzależnienie od alkoholu (80%) oraz bezrobocie (80%).**

Poprosiliśmy również mieszkańców Gminy Czernikowo o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	30%	50%	20%	0%	0%
Narkomania	5%	25%	55%	10%	5%
Nikotynizm	60%	30%	0%	5%	5%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	15%	10%	30%	20%	25%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	5%	5%	30%	35%	25%
Siecioholizm (uzależnienie od Internetu)	20%	30%	5%	15%	30%
Uzależnienie od hazardu	5%	10%	15%	40%	30%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzeniowolizm)	5%	10%	10%	15%	60%

Ankietowani mieszkańcy Gminy Czernikowo uznali, że z zaproponowanych w tabeli zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi¹ w ich środowisku są: **nikotynizm (90%) oraz alkoholizm (80%)**.

¹ Suma odpowiedzi: bardzo powszechne i dość powszechne.

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw weszła w życie w zasadniczej swojej części 22 czerwca 2023 r. Od tego dnia ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nosi nową nazwę: „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”, a w ślad za tym wprowadzono do polskiego porządku prawnego definicję legalną zjawiska „przemocy domowej”, która zastąpiła dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie”.

Przez **przemoc domową** rozumie się w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”;

Natomiast w myśl nowej definicji **osoba doznająca przemocy domowej** (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to:

- małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa

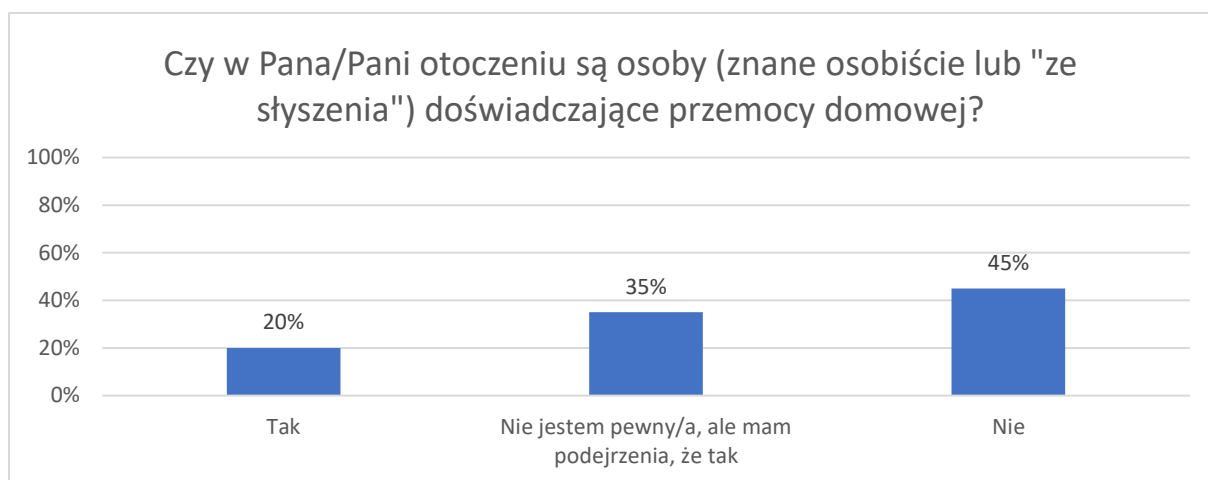
Przez **osobę doznającą przemocy domowej** należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Osoba stosująca przemoc domową (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec ww. osób doznających przemocy.

Świadek przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o doznawanie przemocy lub stosowanie przemocy domowej.

Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Czernikowo 20% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy domowej, a 35% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić. Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doznających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

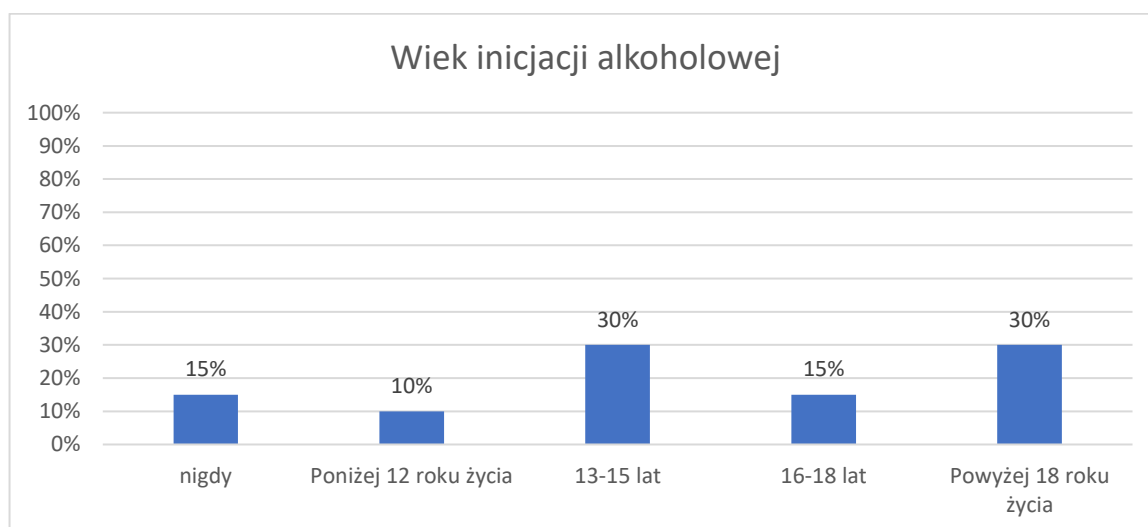

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.² Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie³.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy Czernikowo na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części badania był deklarowany wiek inicjacji alkoholowej. **30% z dorosłych mieszkańców Gminy Czernikowo deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** 15% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. a 40% na wiek poniżej 15 lat.

² Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

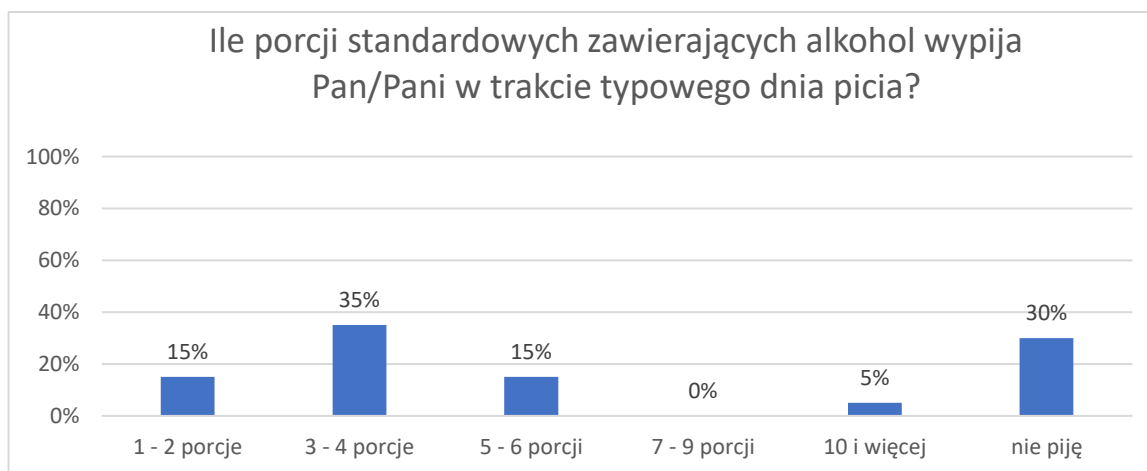
³ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

Kolejną badaną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w roku (30%)**. Kolejno 15% osób przyznało się do spożywania alkoholu kilka razy w miesiącu, 10% raz w tygodniu, a po 5% wskazało na prawie codziennie oraz kilka razy w tygodniu. 35% z respondentów deklaruje abstynencję.

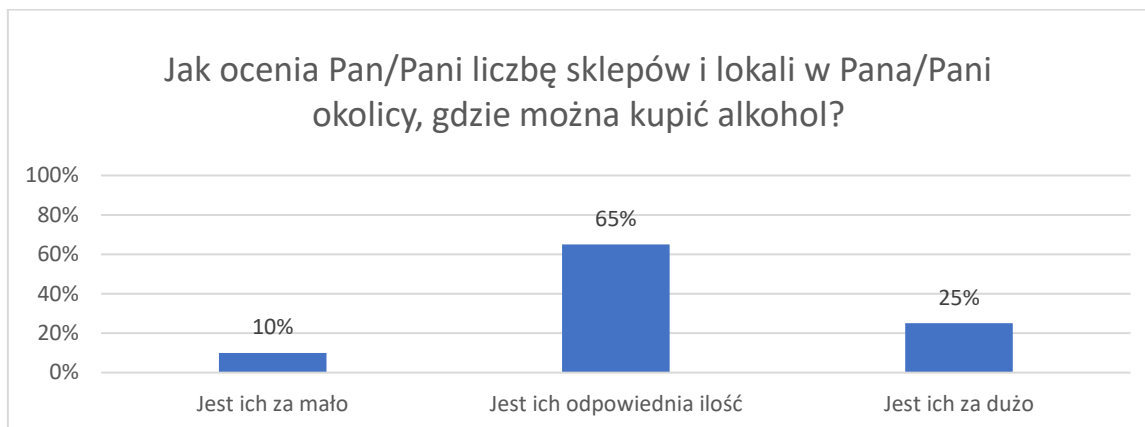

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3 – 4 porcji alkoholu (35%).

10% badanych mieszkańców Gminy Czernikowo uważa, że w okolicy znajduje się mała liczba punktów, w których można kupić alkohol, a dla 65% ankietowanych takich miejsc jest odpowiednia ilość. 25% uważa, że takich miejsc jest za dużo.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Czernikowo, ponieważ **łącznie 85% mieszkańców nie zgodziło się z tym twierdzeniem.**

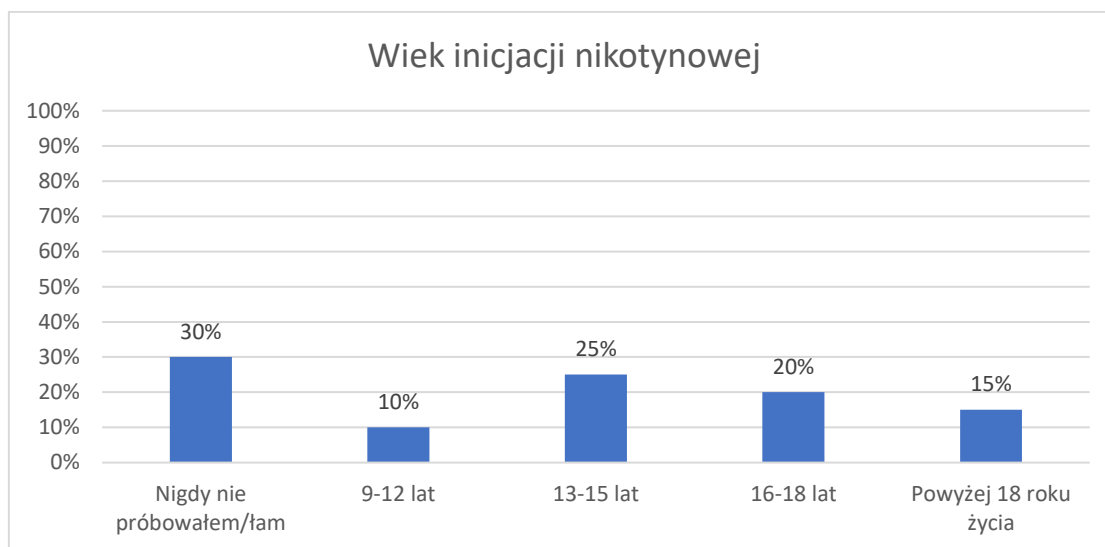
Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 75% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, łącznie **80% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** Łącznie 60% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

80% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 90% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Łącznie 85% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

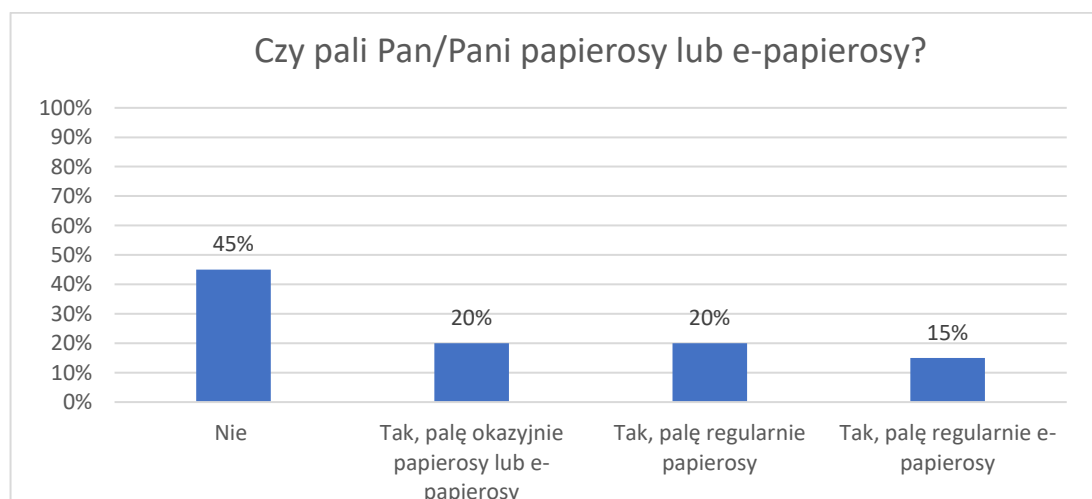
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	10%	5%	30%	55%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	45%	30%	15%	10%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	45%	35%	15%	5%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	20%	40%	25%	15%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	5%	5%	30%	60%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	10%	5%	20%	65%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	20%	0%	80%

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **15% z respondentów zadeklarowało, że zapaliło pierwszego papierosa jako osoba pełnoletnia**. 20% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat, a 35% poniżej 15 roku życia. 30% nigdy nie palił wyrobów tytoniowych.

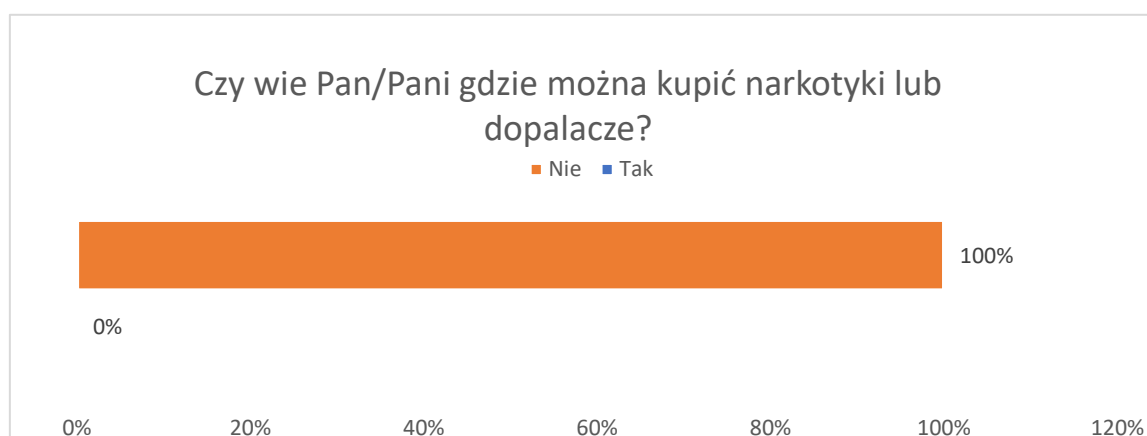
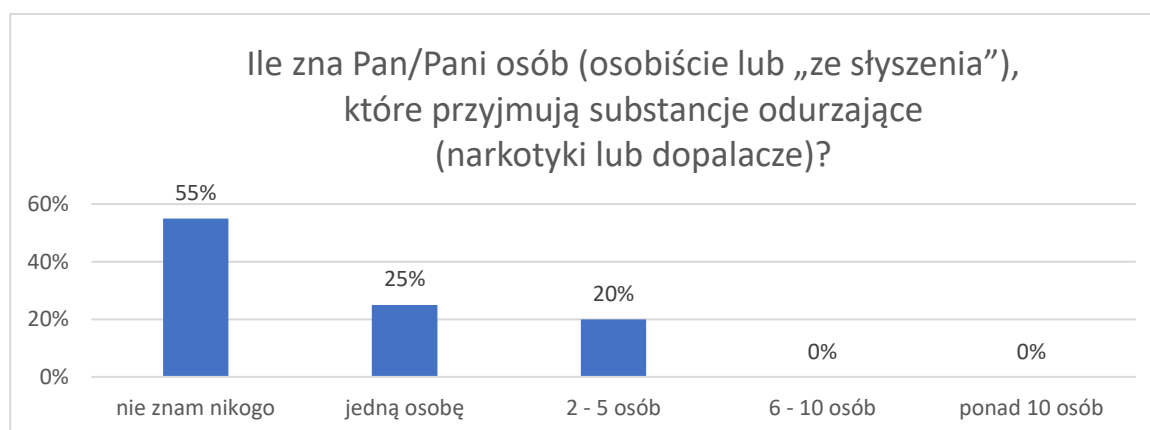
45% z ankietowanych mieszkańców wskazało, że nie pali wyrobów tytoniowych. Regularne palenie papierosów i e-papierosów zadeklarowało łącznie 35% respondentów. Okazjonalne palenie wyrobów tytoniowych deklaruje 20% badanych.

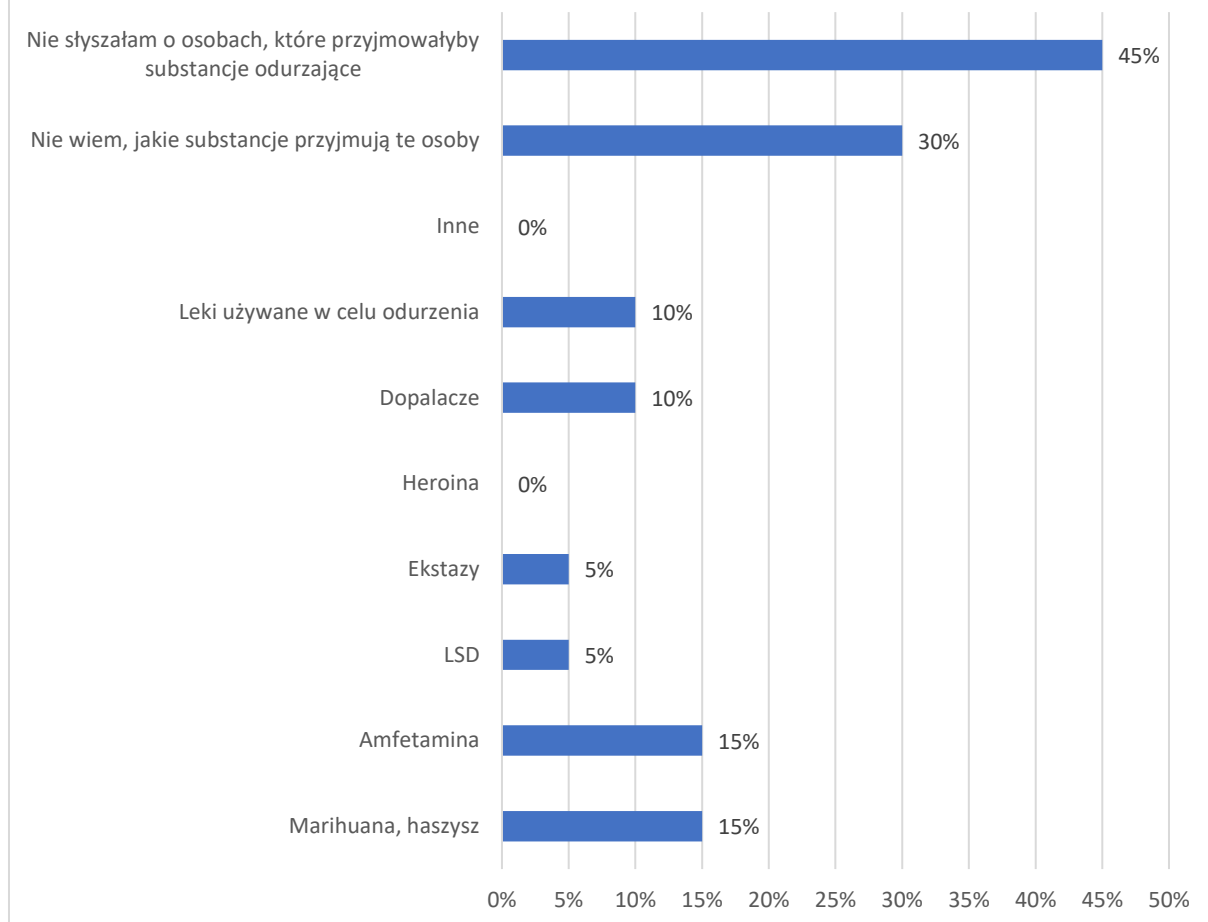
Kolejną część badania postaw mieszkańców Gminy Czernikowo rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

45% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 55% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **marihuana i haszysz, amfetamina.**

100% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz?
(pytanie wielokrotnego wyboru)

Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

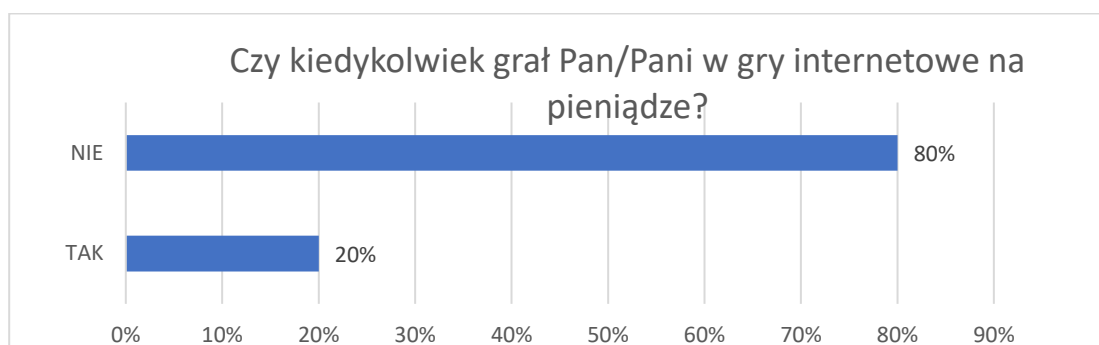
W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Ocenia się, że ponad 380 tys. osób może być uzależnionych od gier hazardowych, a około 200 tys. jest narażonych na ryzyko uzależnienia. Uważa się, że ponad 6 mln osób cierpi i doświadcza negatywnych skutków uzależnienia swoich dzieci, rodziców, partnerów. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyka osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.⁴

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów

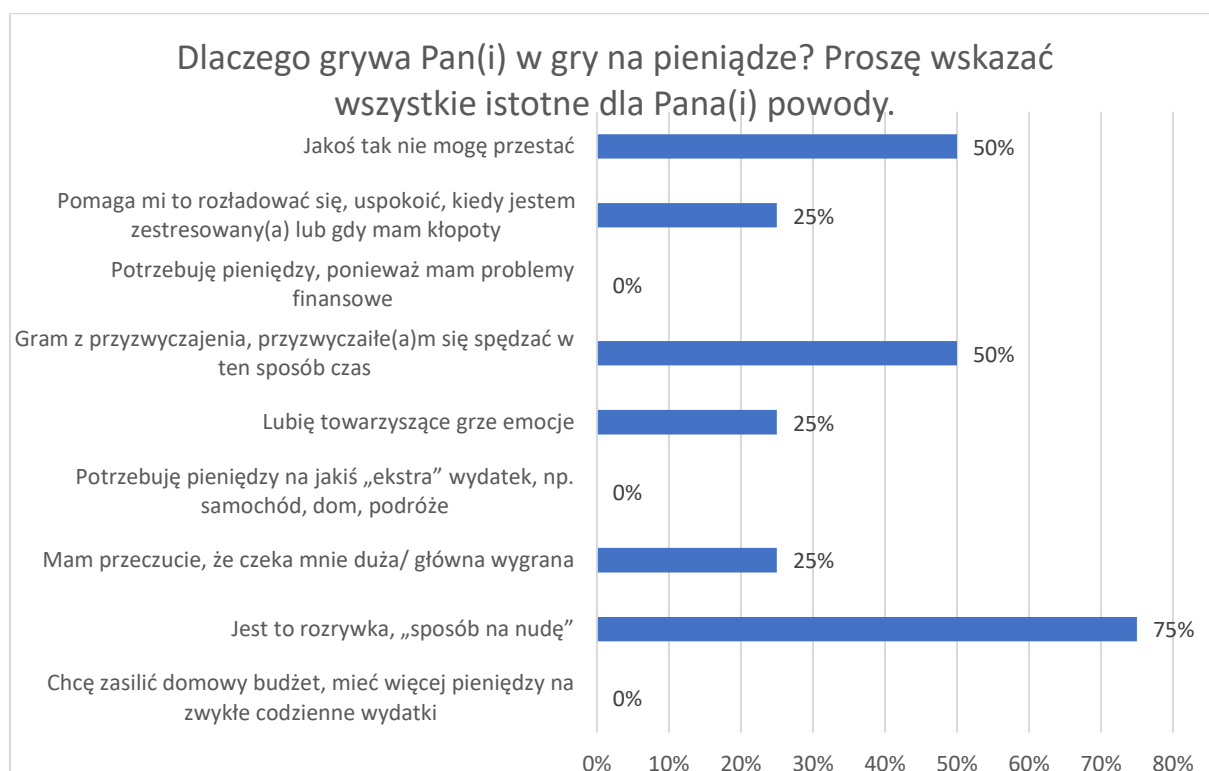
⁴ www.salusprodomo.pl

bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Gminy Czernikowo o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

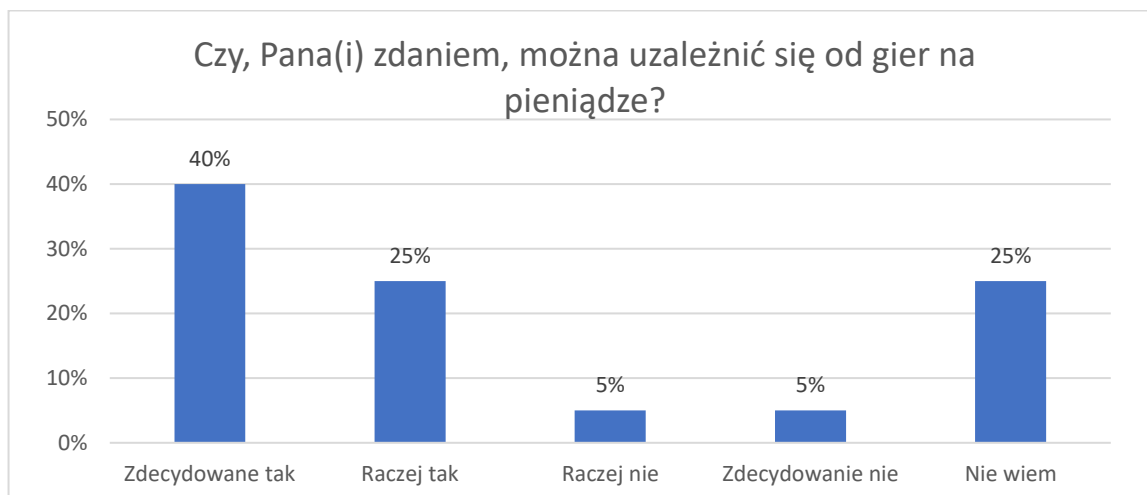
Respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, **80% dorosłych mieszkańców Gminy Czernikowo deklaruje, że nigdy nie grało w gry internetowe, gdzie można wygrać pieniądze.**

Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze, na jakie wskazują badani, dominują motywy rozrywkowe oraz związane z nawykami. 75% ankietowanych przyznaje, że grywa w owe gry, ponieważ jest to dla nich rozrywka, a 50% zaznaczyło, że gra z przyzwyczajenia lub traktuje to jako formę spędzania czasu. Kolejne 50% badanych przyznaje, że „jakoś nie może przestać” grać. Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

65% ankietowanych mieszkańców Gminy Czernikowo jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić, a 10% ma odmienne zdanie.

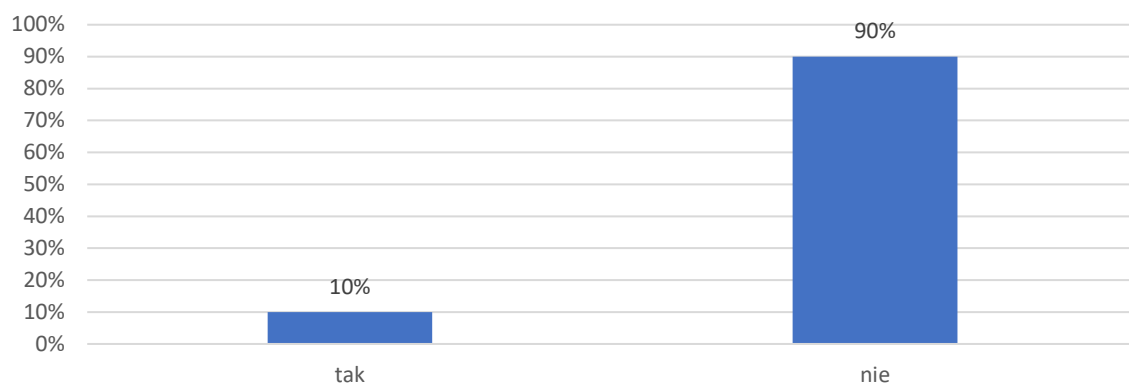
Na rozwój jedzeniowego uzależnienia, podobnie jak na rozwój innych uzależnień behawioralnych, wpływa wiele różnorodnych czynników. Wymienia się wśród nich czynniki genetyczne, środowiskowe i psychologiczne. Wśród tych pierwszych sytuują się predyspozycje, na które nie mamy świadomego wpływu, to czynniki biologiczne. Należą do nich na przykład zaburzenia mechanizmów odpowiadających za brak apetytu czy uszkodzenie ośrodka sytości i głodu – wówczas organizm nie wysyła do mózgu człowieka informacji, że jedzenia już dość. Przyczyną kłopotów bywa też zaburzona gospodarka hormonalna organizmu. Jednym z jej objawów jest nadmiar insuliny (hormonu odpowiedzialnego za metabolizm węglowodanów), kolejnym zwiększający łaknienie niedobór serotoniny, zwanej potocznie hormonem szczęścia. Obniżenie jej poziomu wywołuje trudności w zapanowaniu nad przymusem jedzenia ponad miarę. A czy istnieje coś takiego, jak hormon obżarstwa? Zakłada się, że tak. Hormon nazywa się grelina i działa na układ nagrody w mózgu, wzmacniając uczucie przyjemności związane z jedzeniem. Można się zatem doszukać podobieństwa w działaniu mechanizmów uzależnienia od jedzenia i uzależnienia od substancji psychoaktywnych⁵.

10% badanych dorosłych mieszkańców Gminy Czernikowo w sytuacjach stresowych reaguje objadaniem się. Co więcej, 10% badanych przyznaje się, że ma problemy z kontrolowaniem zachowań jedzeniowych, co jest typowe dla zachowań kompulsywnych – czyli takich, które w wielu przypadkach wymyka się spod kontroli.

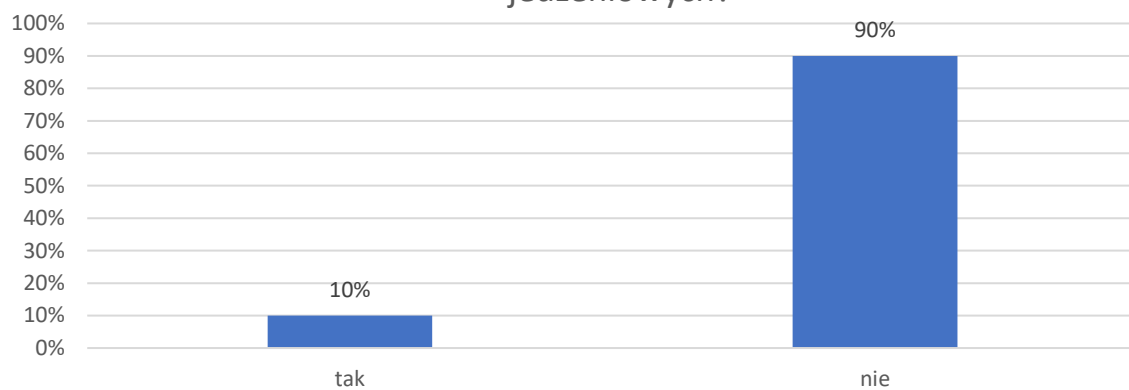
⁵ N. Ogińska – Bulik, Uzależnienie od czynności. Mit czy rzeczywistość? Difin, Warszawa 2010;

K. Gąsior, Gdy jedzenie staje się problemem. Czy jesteś uzależniony? Fundacja ETOH, Warszawa 2013.

Czy zdarza się Pani/Panu "zajadać" stresy, trudne emocje?

Czy miewa Pani/Pan trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych?

POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY CZERNIKOWO

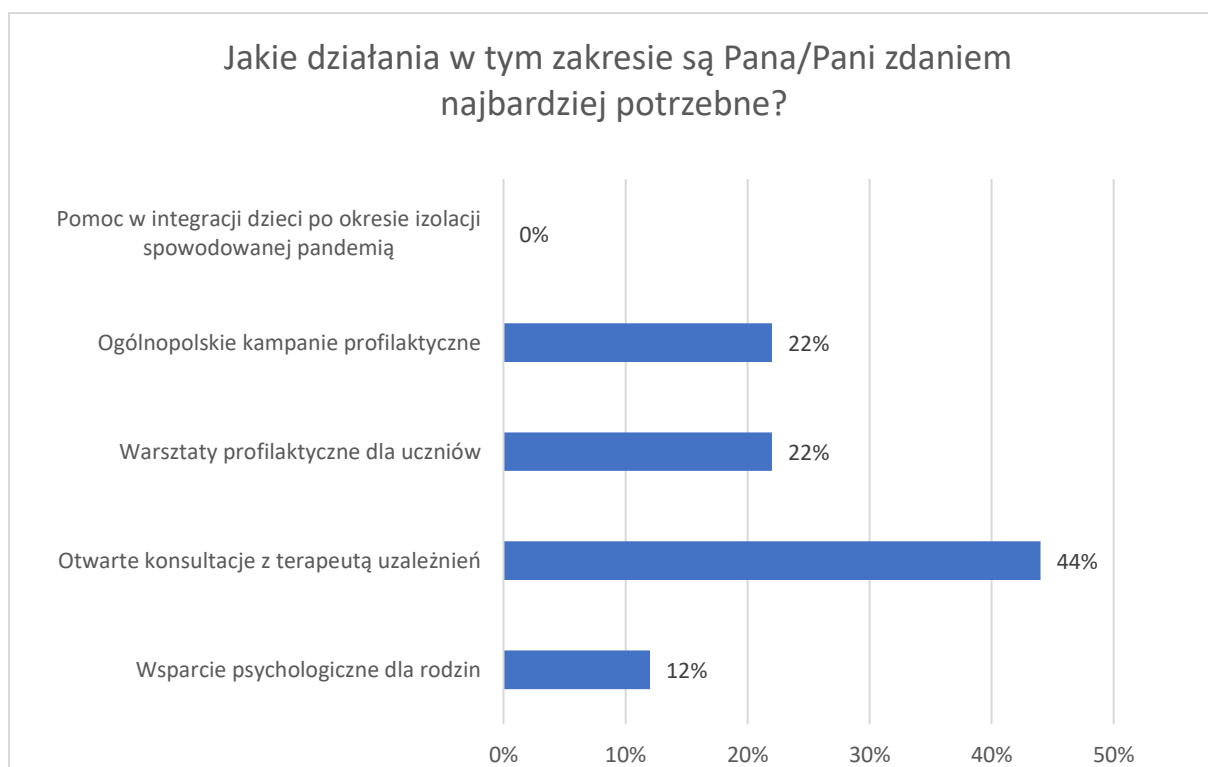
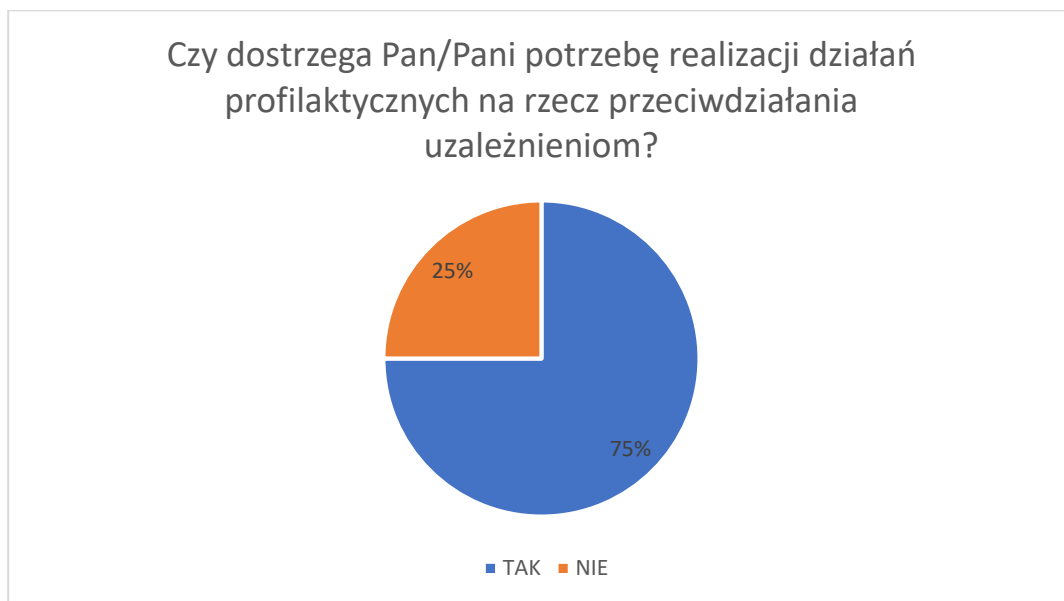
Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, również przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Podstawą tych działań jest zaś Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym⁶.

Mieszkańcy Gminy Czernikowo zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań **75% mieszkańców Gminy Czernikowo dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień.** Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

⁶ Na podstawie przepisów Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469)

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazali na potrzebę organizacji **otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (44%)**, **organizacji warsztatów profilaktycznych dla uczniów (22%)**, **udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (22%)** oraz **wsparcia psychologicznego dla rodzin (12%)**.

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Czernikowo, a wzięło w nim udział 20 osób. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 43 lat.

CEL BADANIA

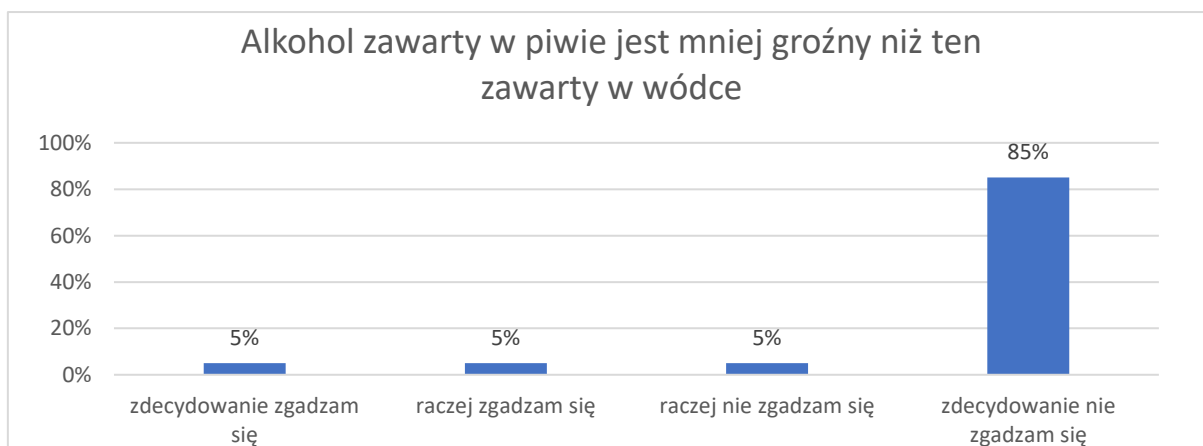
Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

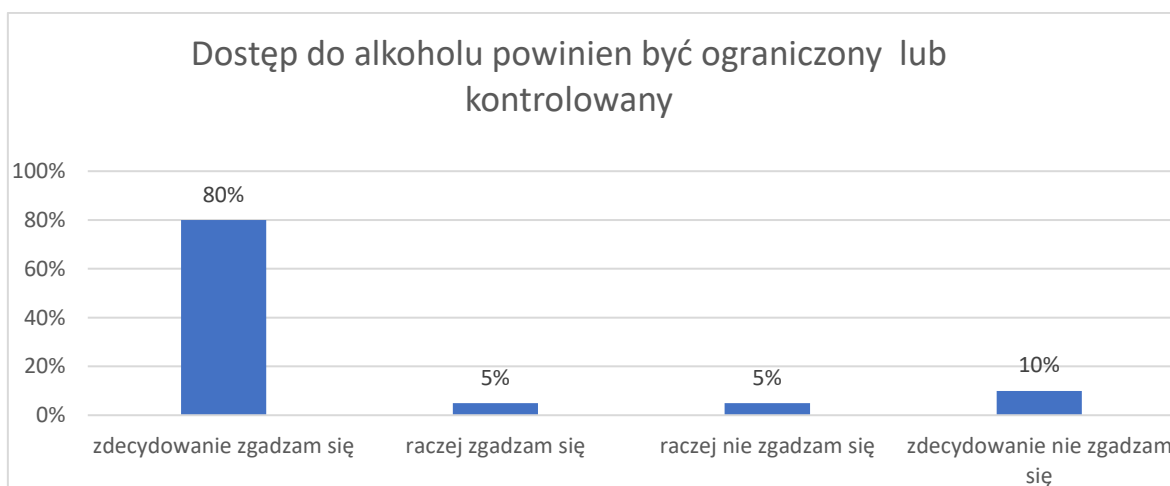
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

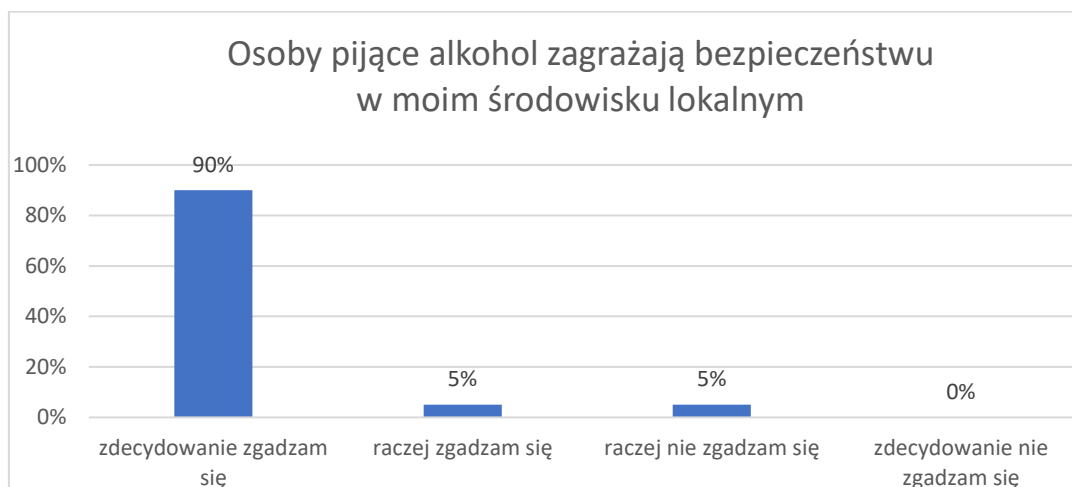
90% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadza się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to o **wysokim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

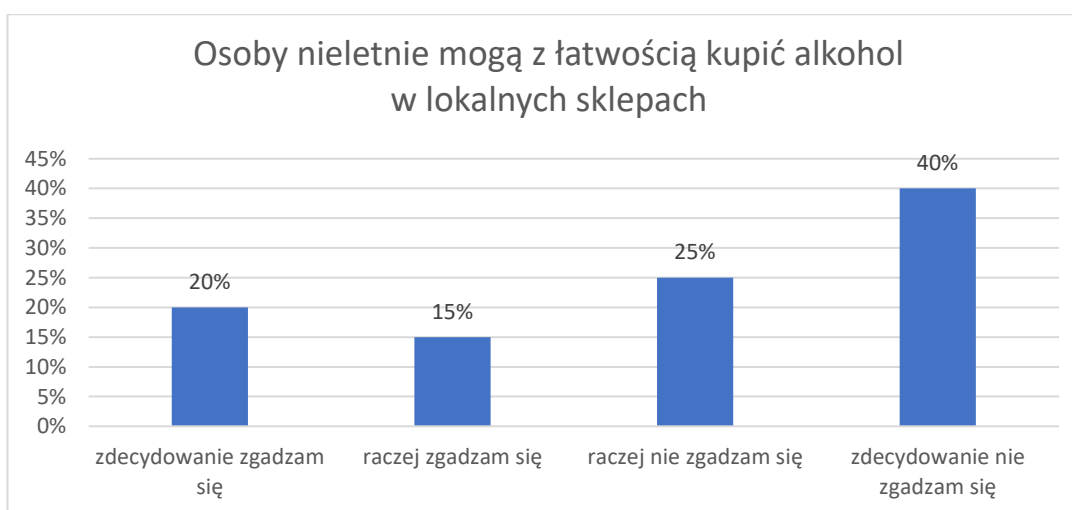
85% sprzedawców zgadza się ze stwierdzeniem, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

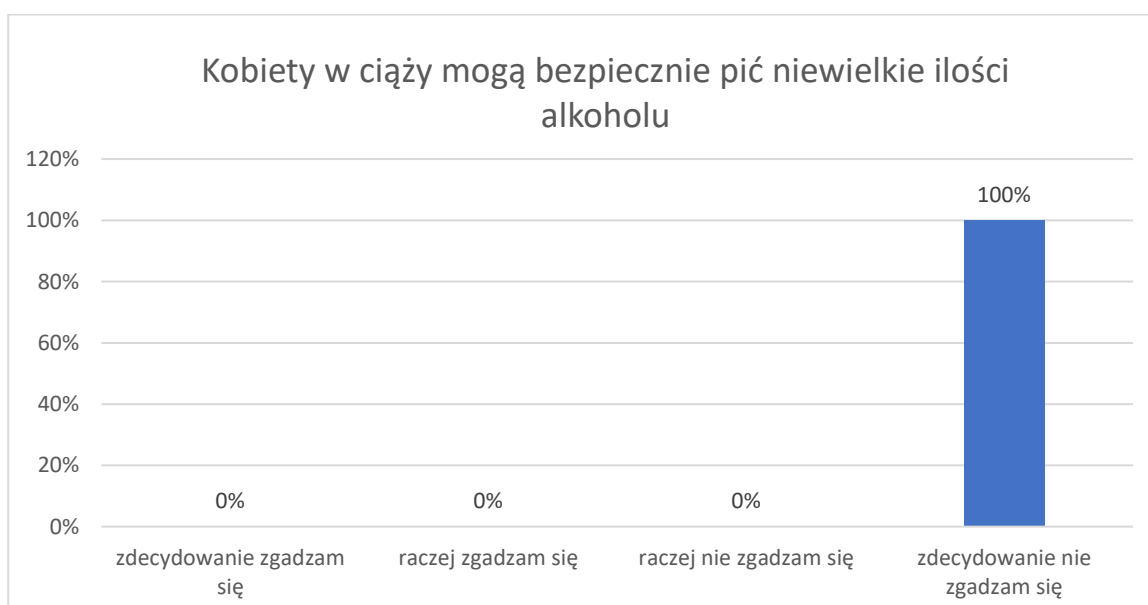
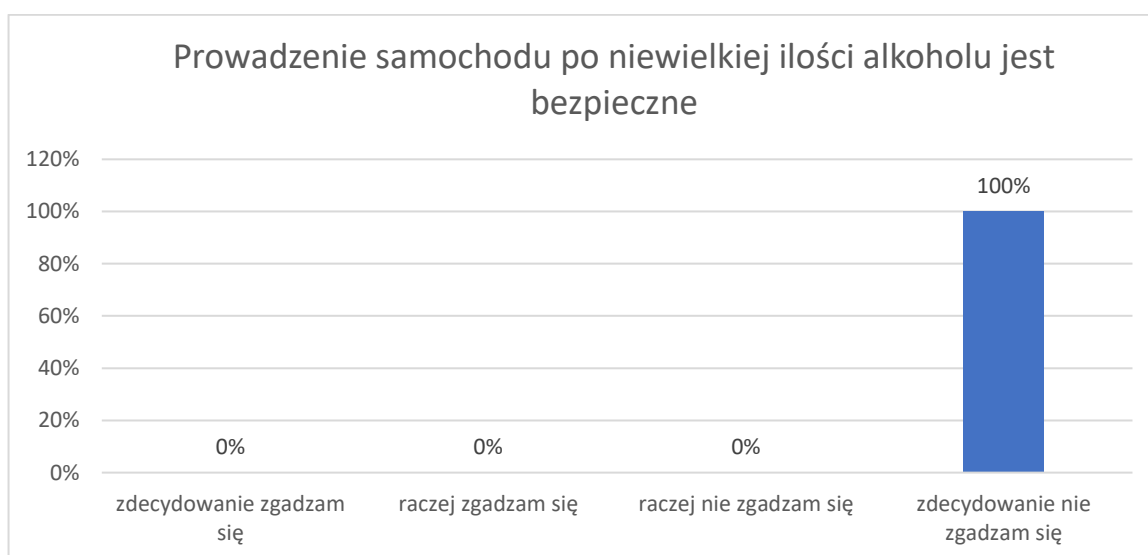
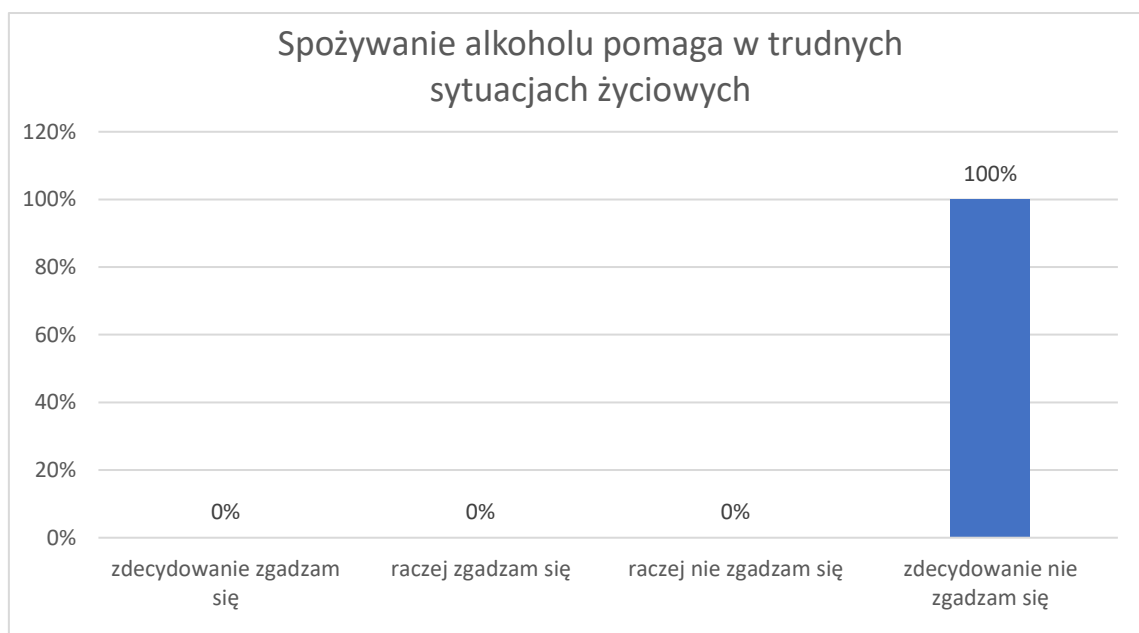
95% badanych respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

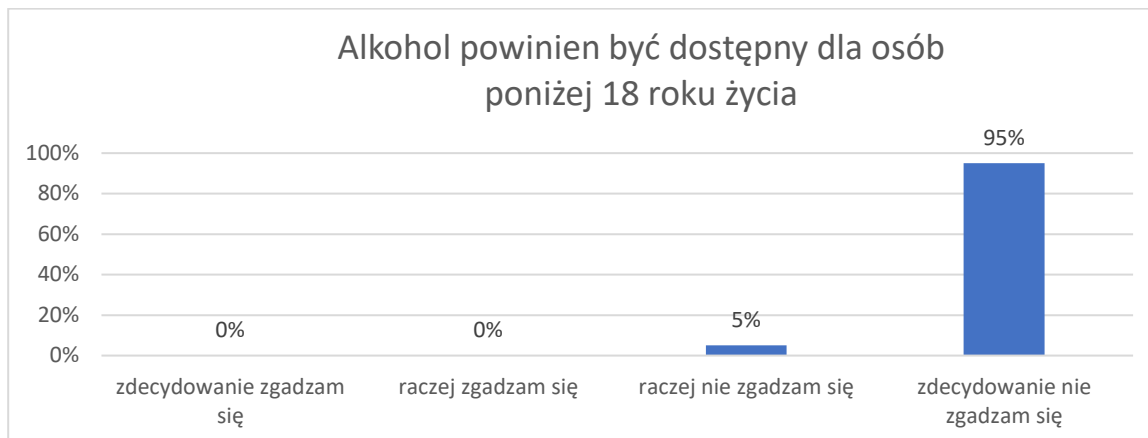
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **Łącznie 65% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby osoby małoletnie miały łatwy dostęp do alkoholu.**

100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Również 100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne. Wszyscy badani sprzedawcy nie zgodzili się ze stwierdzeniem, ażeby kobiety w ciąży mogły bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

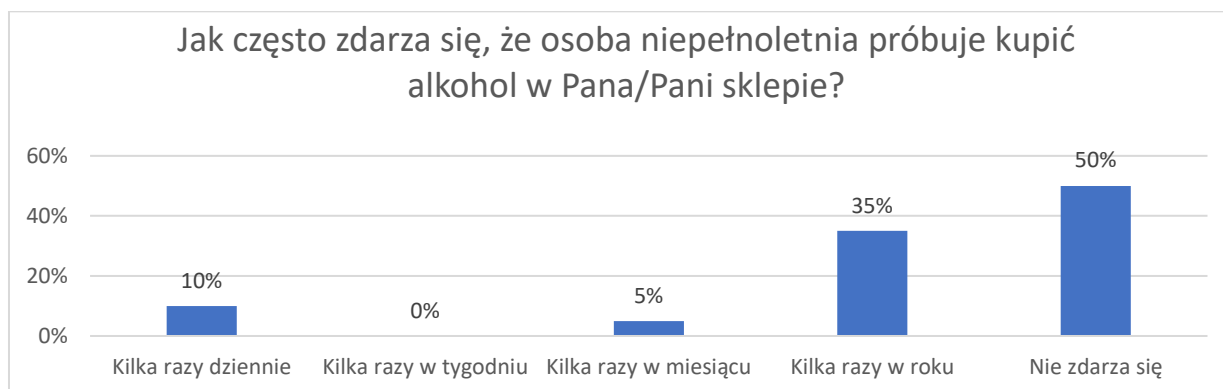
100% sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Czernikowo **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.**

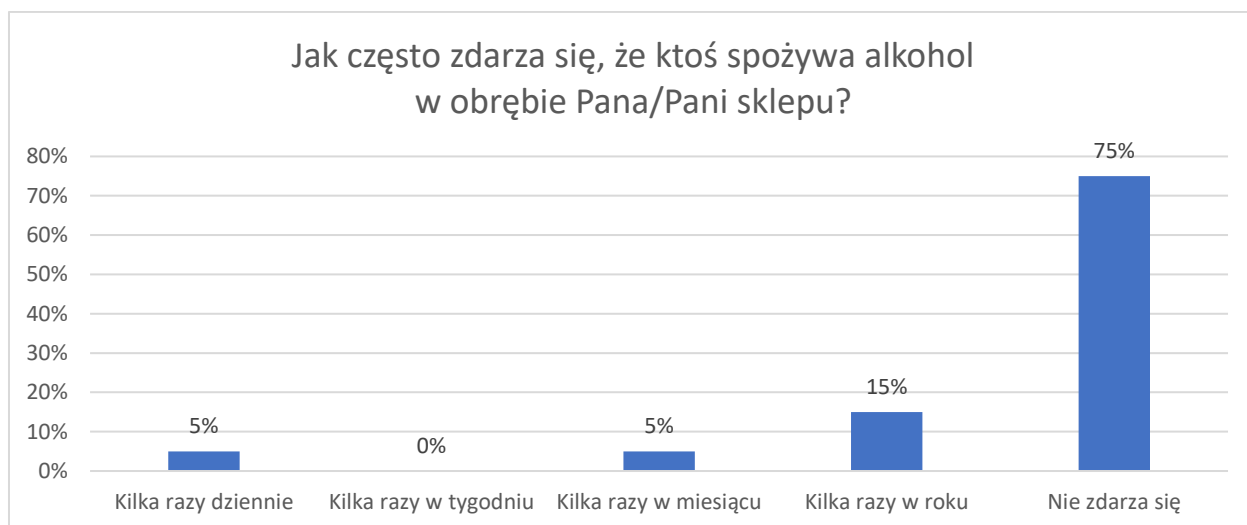
35% badanych zgodziła się ze stwierdzeniem, iż w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

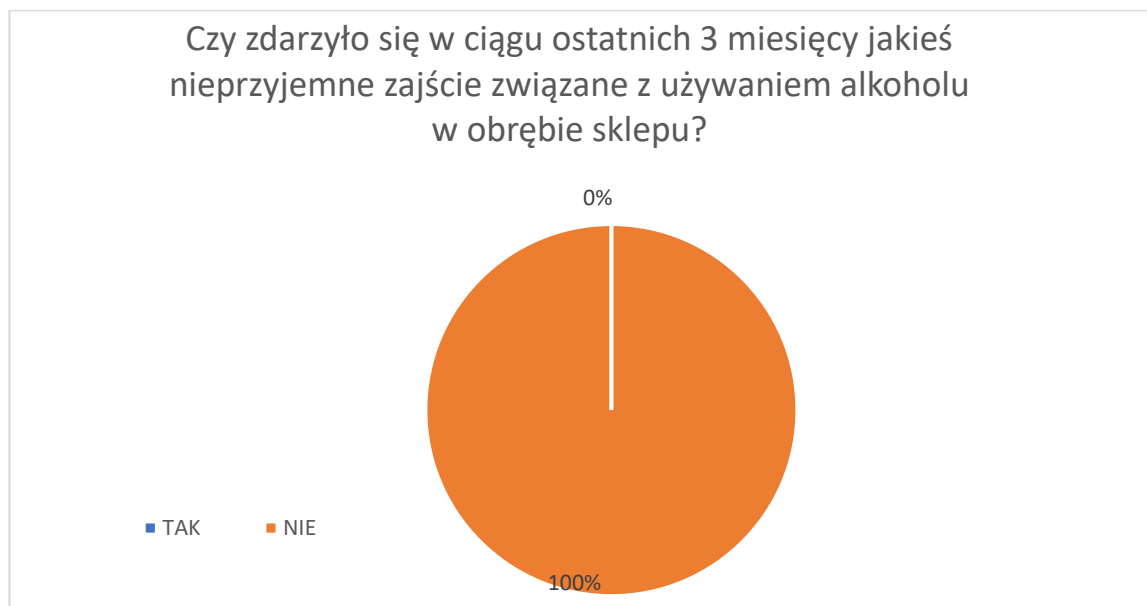
Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Czernikowo deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (35%)**, a 50% stwierdziło, że taka sytuacja w ogóle nie ma miejsca.

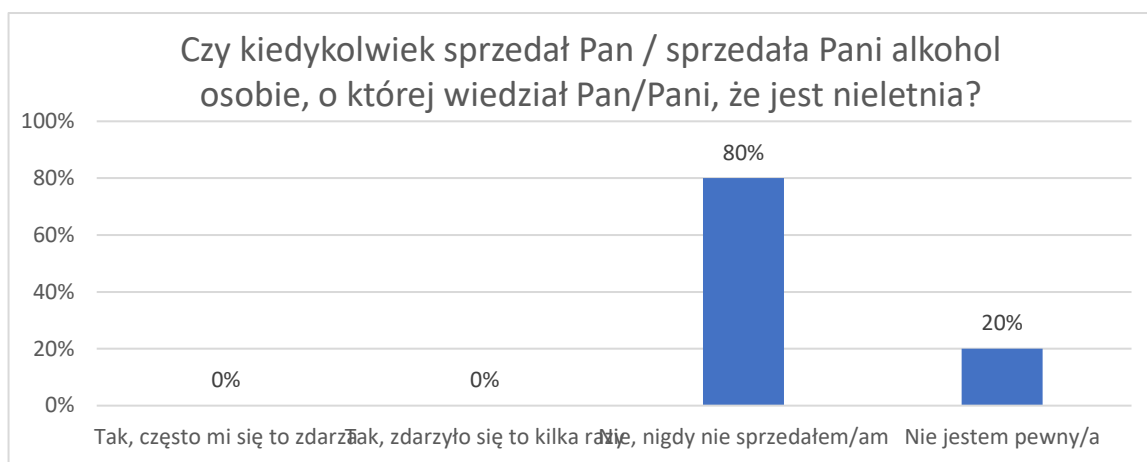
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się względnie rzadkim zjawiskiem. 15% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku, a 75% że do takich sytuacji nie dochodzi.

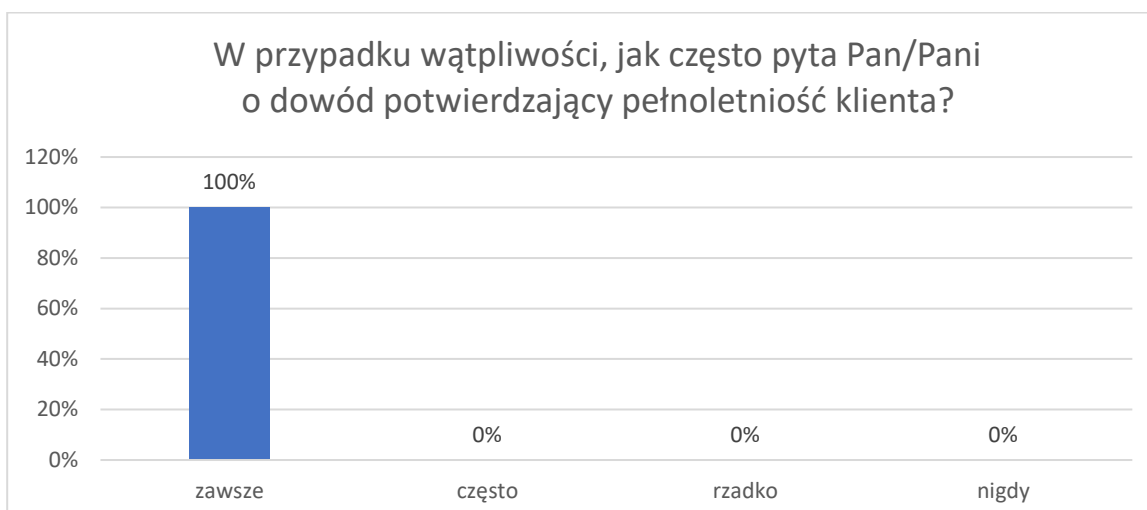
100% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

Spośród sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Czernikowo 80% deklaruje, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności.

W przypadku wątpliwości co do wieku, **100% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek kupującego.**

METODOLOGIA

Badanie w **Szkołach Podstawowych oraz Ponadpodstawowych Gminy Czernikowo** **przeprowadzono** metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec:

- alkoholu,
- papierosów,
- narkotyków i dopalaczy,

oraz zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności, napojami energetyzującymi i czasem wolnym badanych uczniów.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli udział uczniowie Szkół Podstawowych Gminy Czernikowo reprezentujący dwie grupy wiekowe: **klasy 4-6 oraz klasy 7-8**, a także uczniowie **Szkół Ponadpodstawowych**.

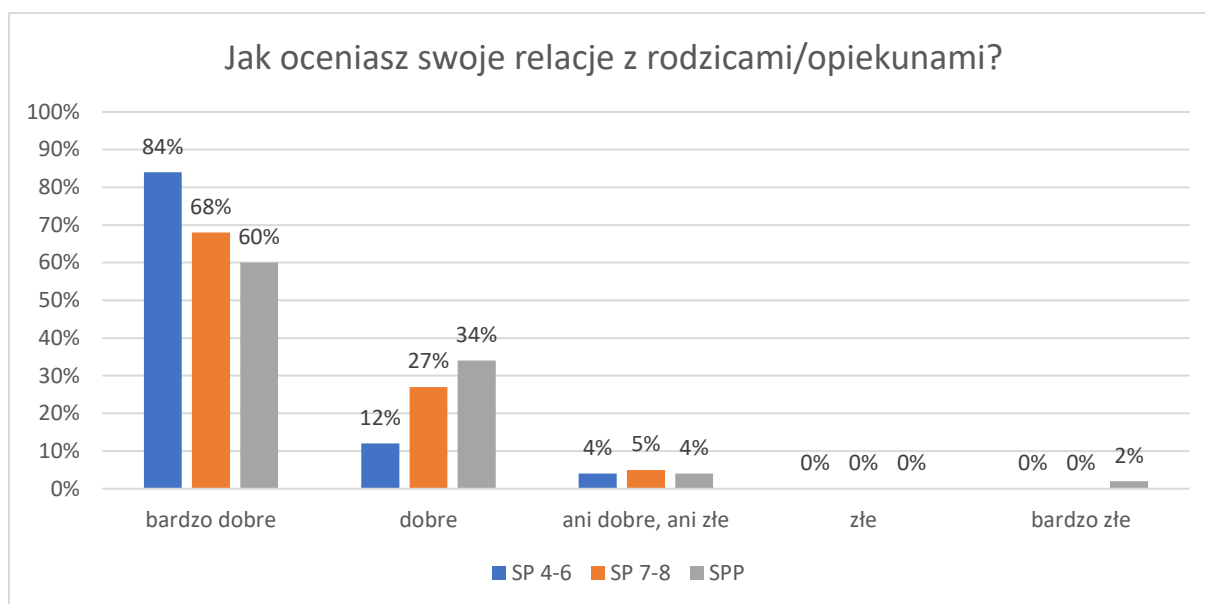
<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP 4-6)	317
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	195
Szkoły Ponadpodstawowe (SPP)	50
ŁĄCZNIE	562

WYNIKI

RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy.

Uczniowie Szkół w Gminie Czernikowo deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 96%; SP 7-8: łącznie 95%; SPP: łącznie 94%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne / problemowe.

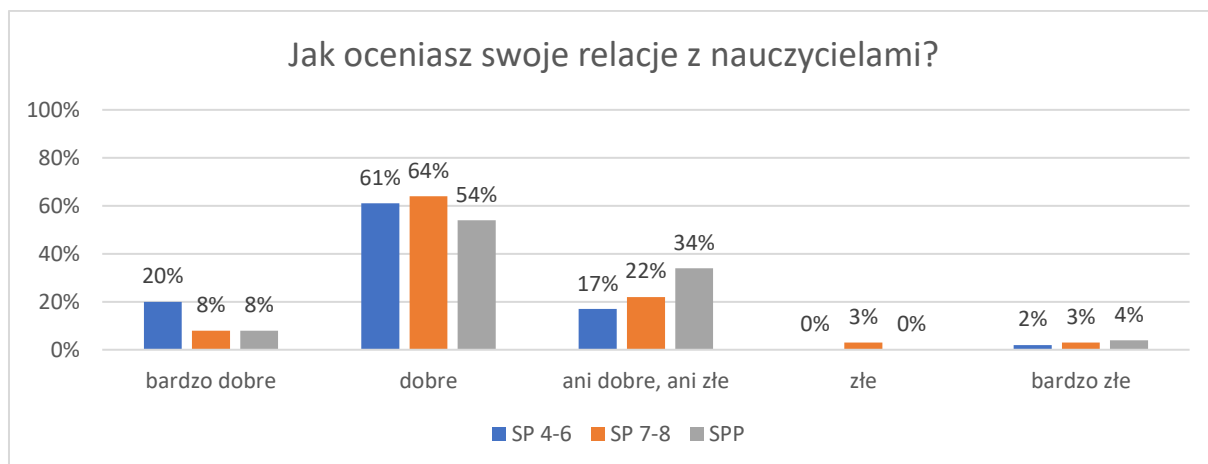

Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁷.

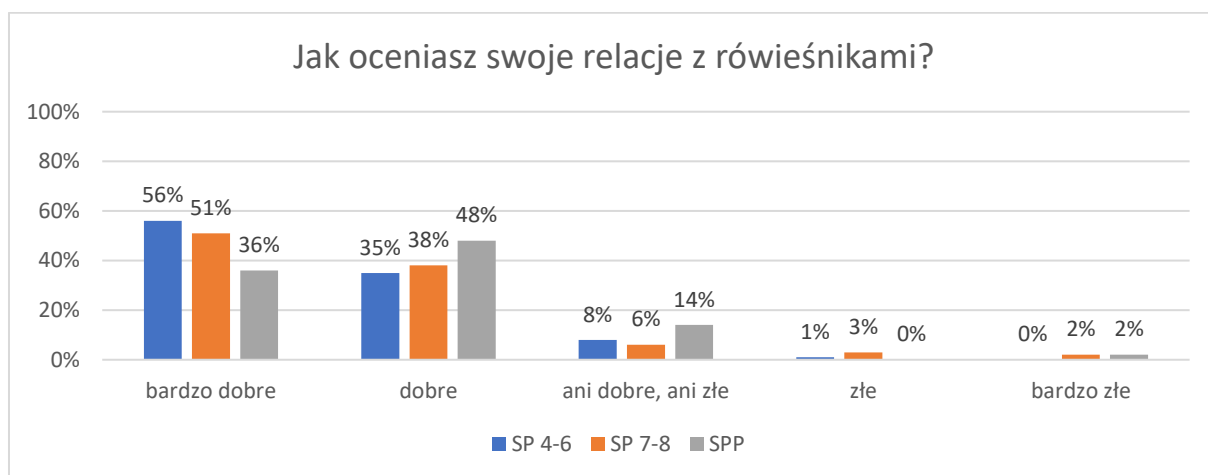
Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie mają w większości **bardzo dobre**

⁷ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6: łącznie 81%; SP 7-8: łącznie 72%; SPP: łącznie 62%.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – uczniowie z Gminy Czernikowo relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze - SP 4-6: łącznie 91%; SP 7-8: łącznie 89%; SPP: łącznie 84%.

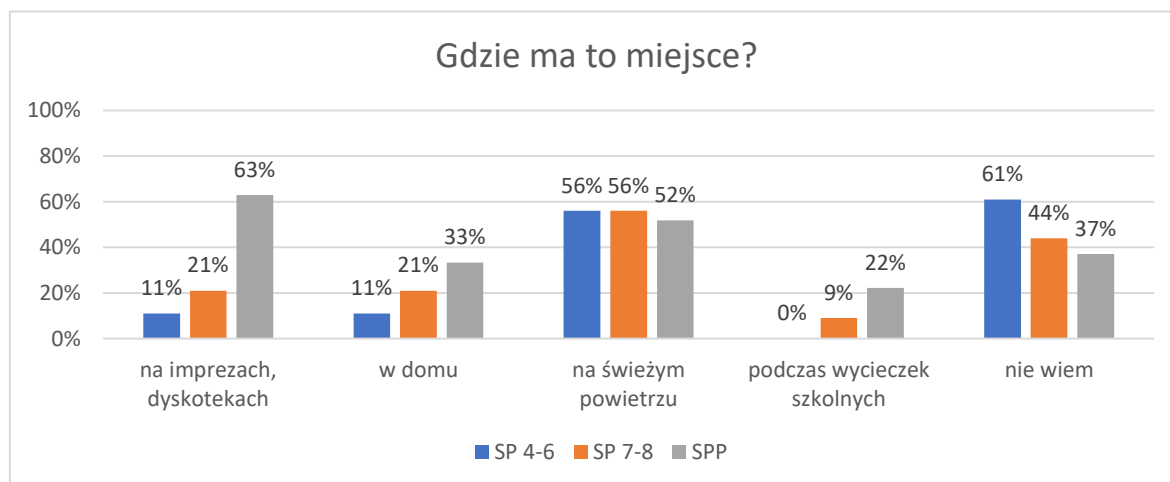
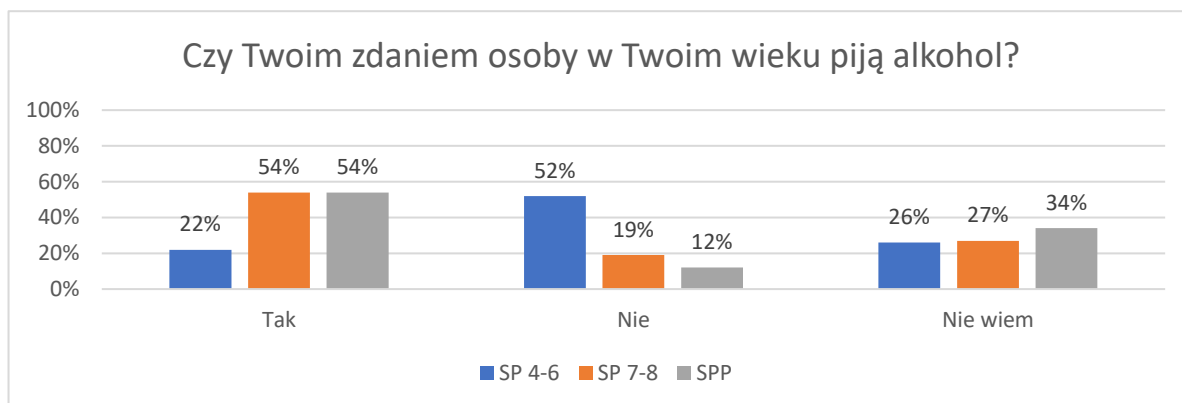

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Gminie Czernikowo, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

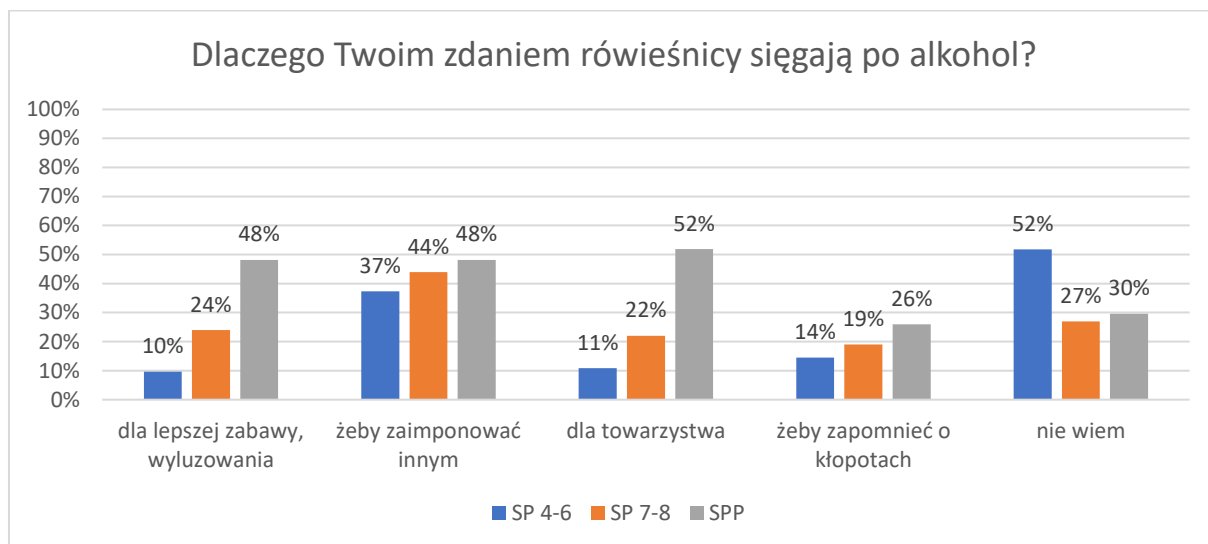
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

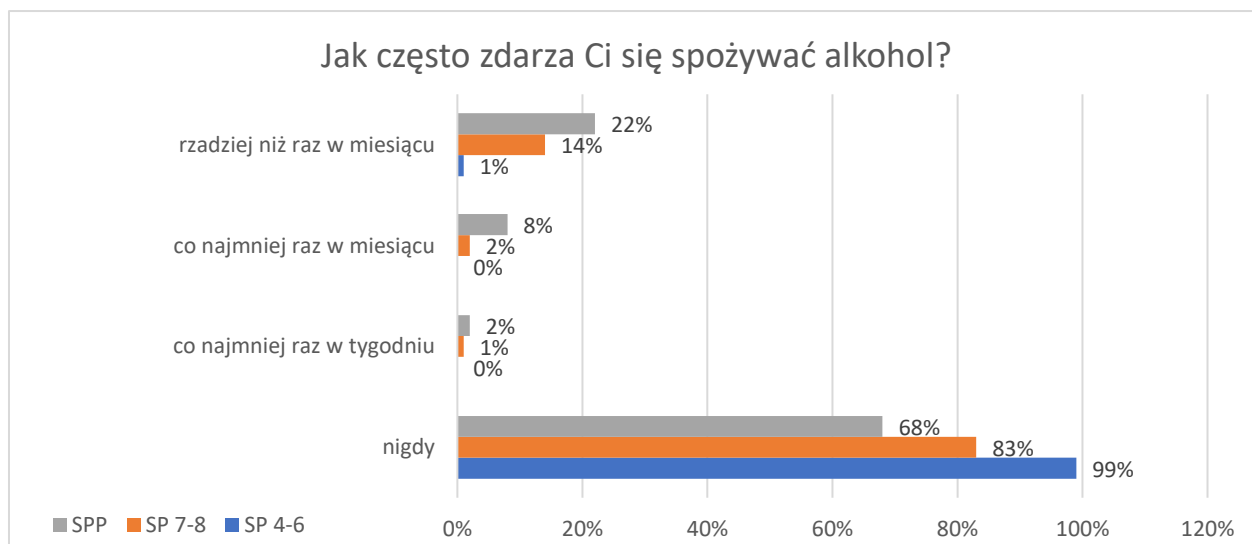
W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **22% uczniów klas 4-6, 54% uczniów klas 7-8 oraz 54% uczniów SPP przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej podczas spędzania czasu na świeżym powietrzu (SP 4-6: 56%; SP 7-8: 56%; SPP: 52%).

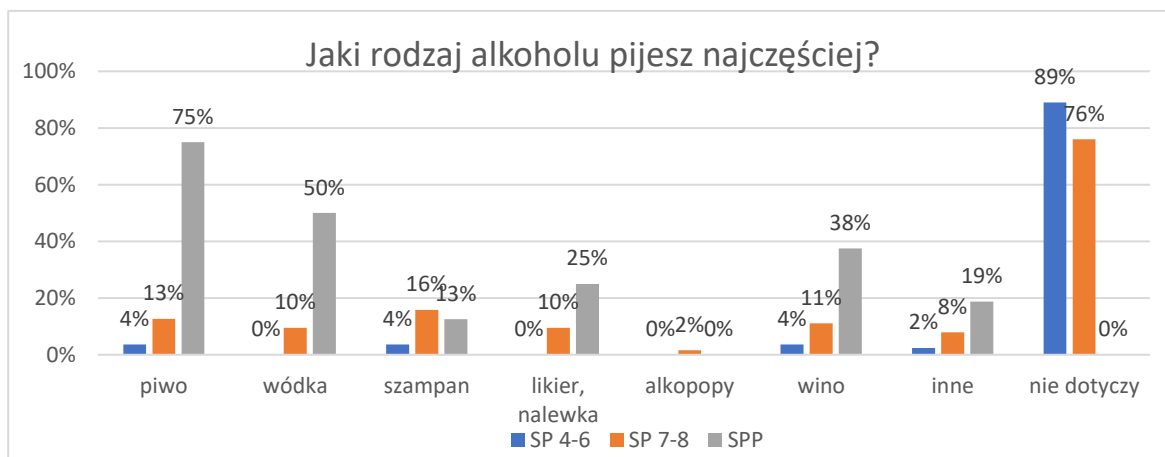
Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (SP 4-6: 37%, SP 7-8: 44%; SPP: 48%) oraz, co niepokojące, aby zapomnieć o kłopotach (SP 4-6: 14%, SP 7-8: 19%; SPP: 26%).

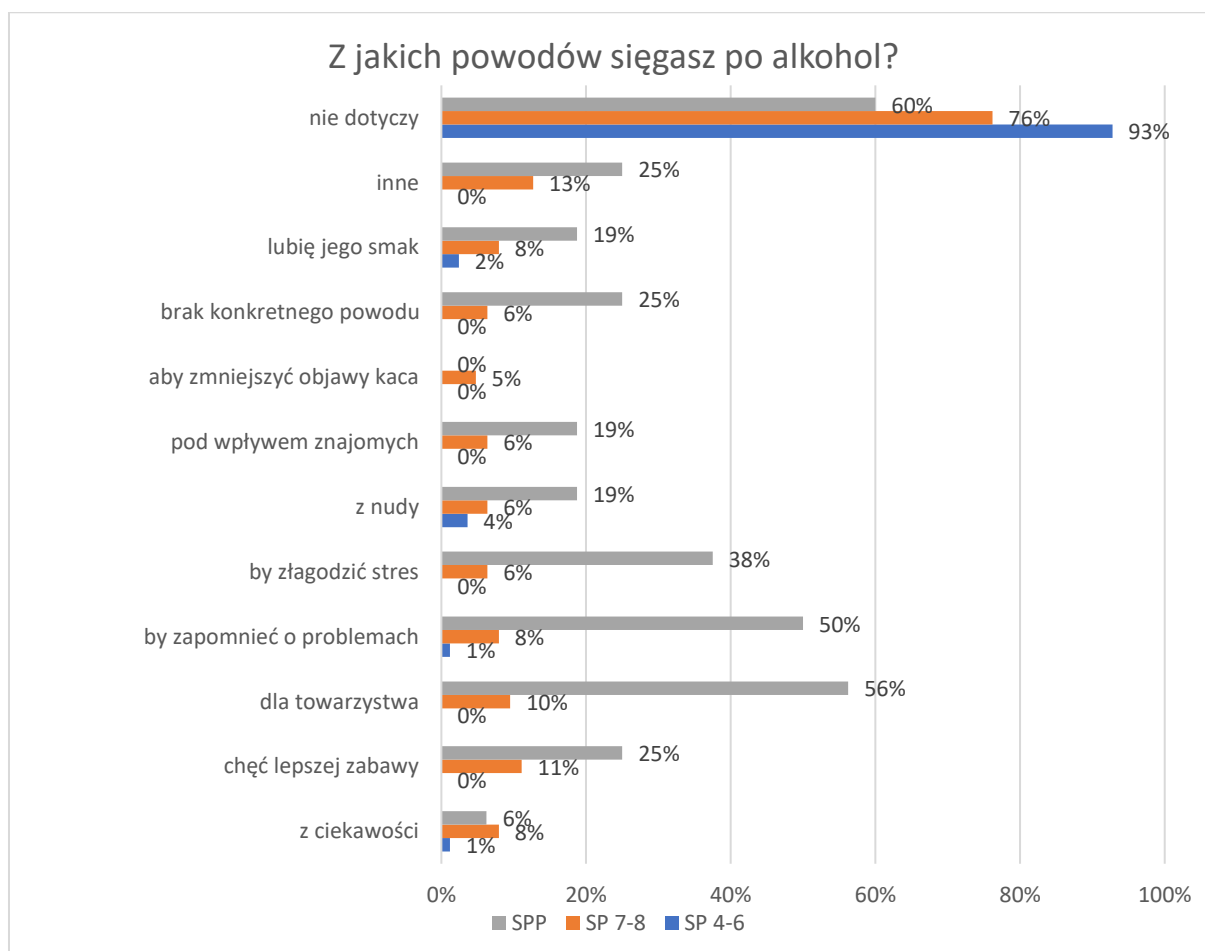
W celu zbadania ilu uczniów ma za sobą inicjację alkoholową – zapytano o to jak często zdarza się im pić alkohol. Inicjację alkoholową ma za sobą 1% uczniów klas 4-6, 17% uczniów klas 7-8 oraz 32% uczniów SPP. Co więcej, uczniowie zadeklarowali, że spożywają alkohol co najmniej raz w tygodniu i miesiącu oraz rzadziej niż raz w miesiącu.

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie szkół podstawowych Gminy Czernikowo deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo, wódkę, wino oraz szampana.**

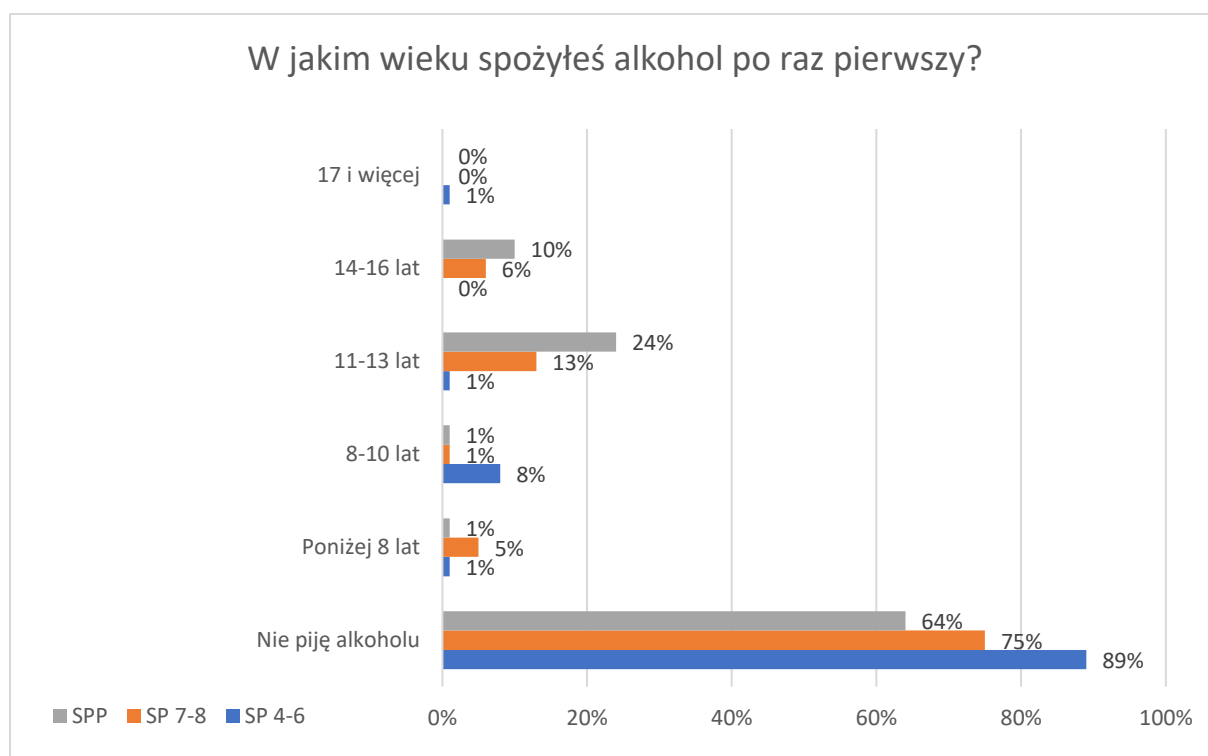

Wśród powodów z jakich sięgają po alkohol uczniowie, wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol z ciekawości, dla lepszej zabawy a także, dlatego aby zapomnieć o problemach i w celu złagodzenia stresu.

Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym⁸.

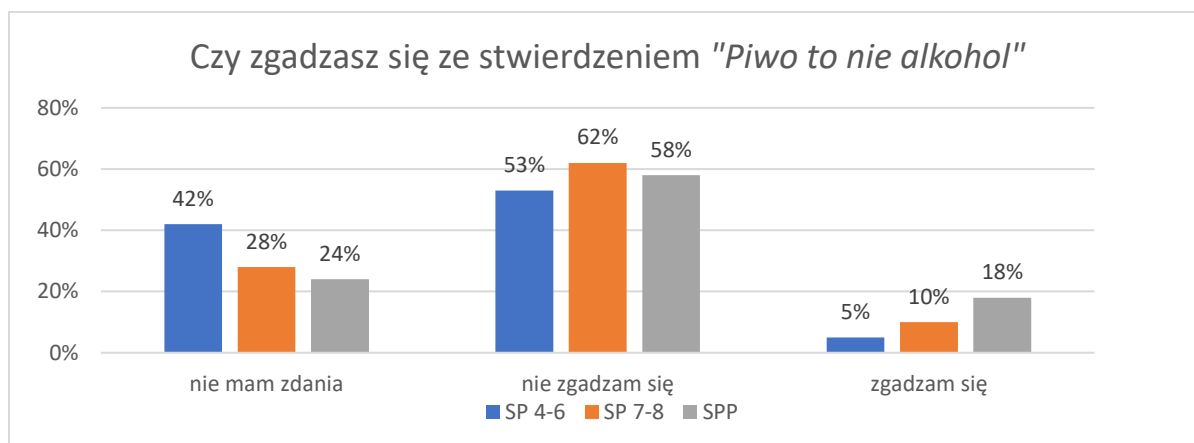
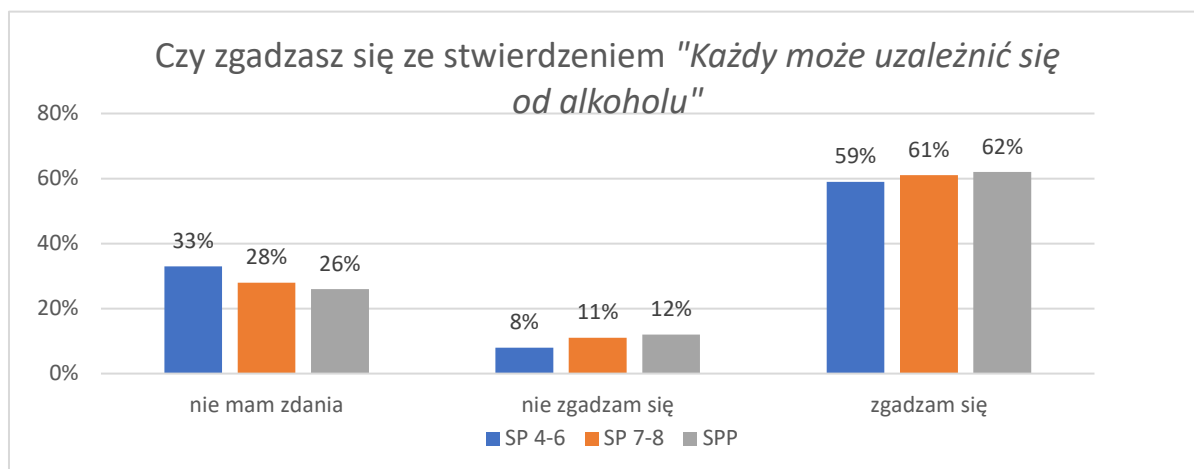
Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. Szczegółowy rozkład odpowiedzi badanych uczniów przedstawia poniższy wykres.

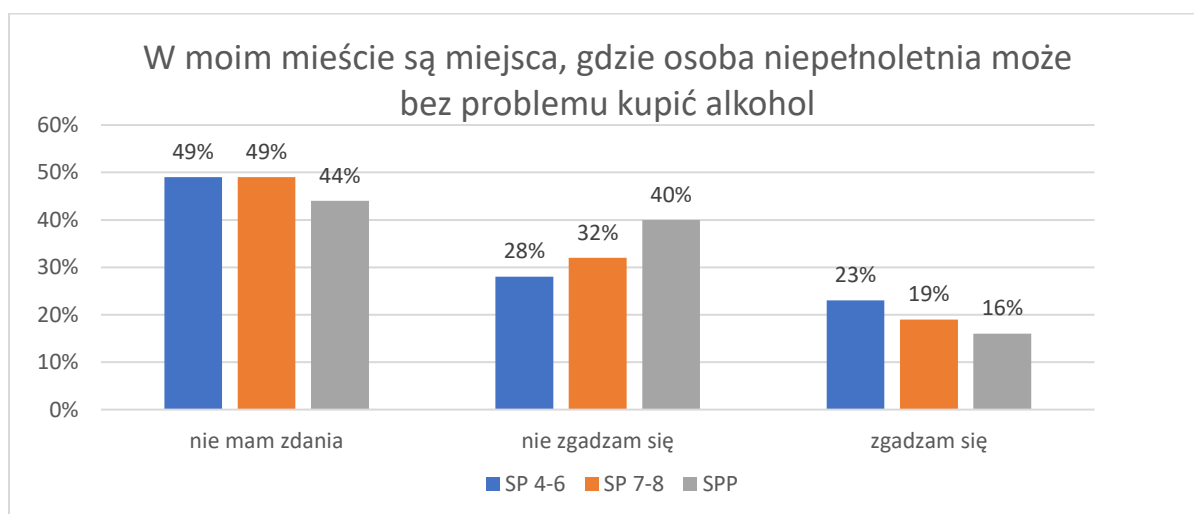
Większa część (SP 4-6: 59%; SP 7-8: 61%; SPP: 62%) ankietowanych uczniów ma świadomość, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednakże, nie można bagatelizować faktu, iż część uczniów zgodziła się ze stwierdzeniem, iż piwo nie jest alkoholem (SP 4-6:

⁸ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura-Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

5%; SP 7-8: 10%; SPP: 18%). Co oznacza, że ta część badanych uczniów nie jest świadoma wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka.

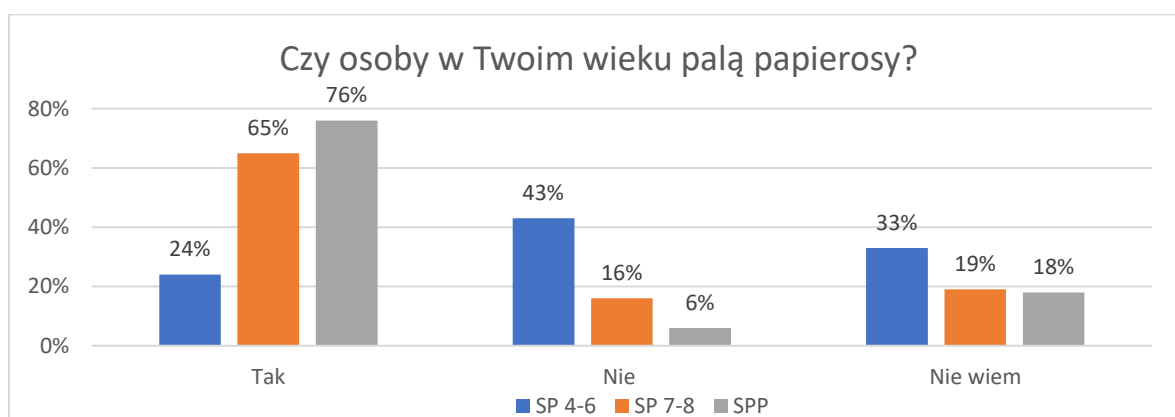
Wydaje się, że alkohol w Gminie Czernikowo jest stosunkowo łatwo dostępny dla uczniów, ponieważ 23% uczniów SP 4-6, 19% uczniów SP 7-8 oraz 16% uczniów SPP – odpowiedziało, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

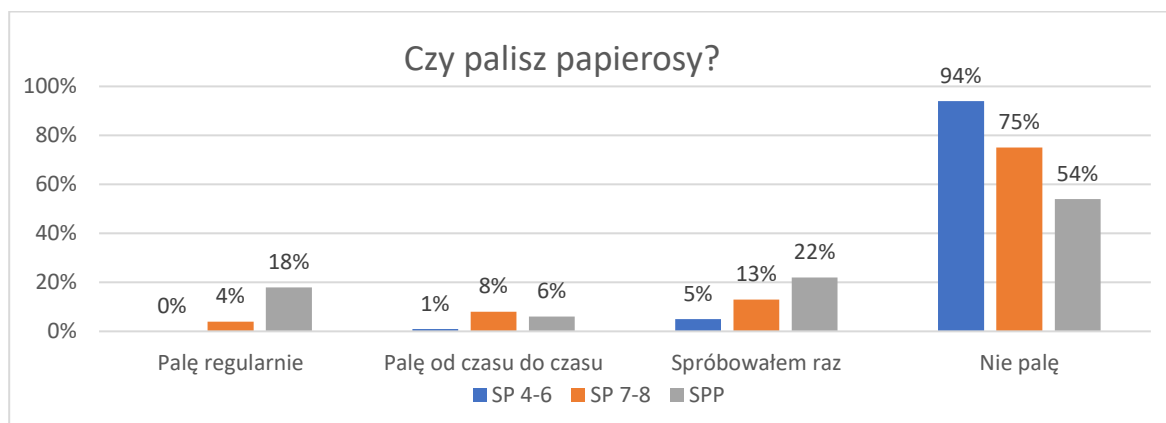
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie często nie wiedzą, czy ich rówieśnicy palą papierosy SP 4-6: 33%, SP 7-8: 19%. Jednakże, 24% młodszych i 65% starszych uczniów szkół podstawowych oraz 76% uczniów szkół ponadpodstawowych wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy.

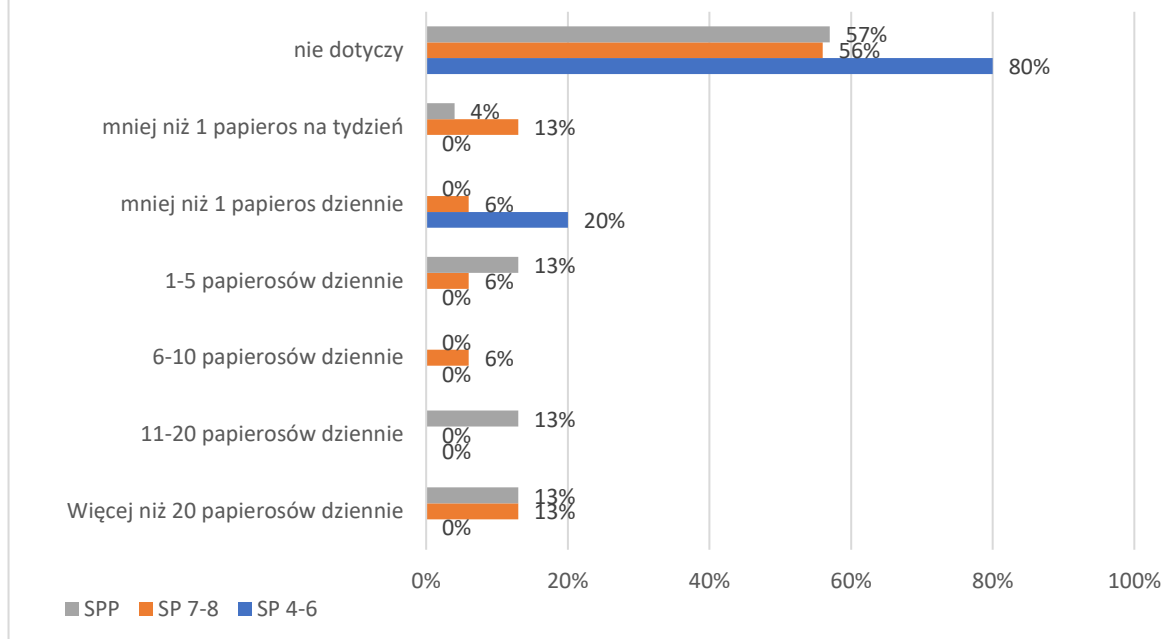

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 6% uczniów klas 4-6, 25% uczniów klas 7-8 oraz 46% uczniów SPP, z czego 5% klas SPP 4-6, 13% z klas SP 7-8 oraz 22% z SPP deklaruje, że spróbowali palenia tylko raz.**

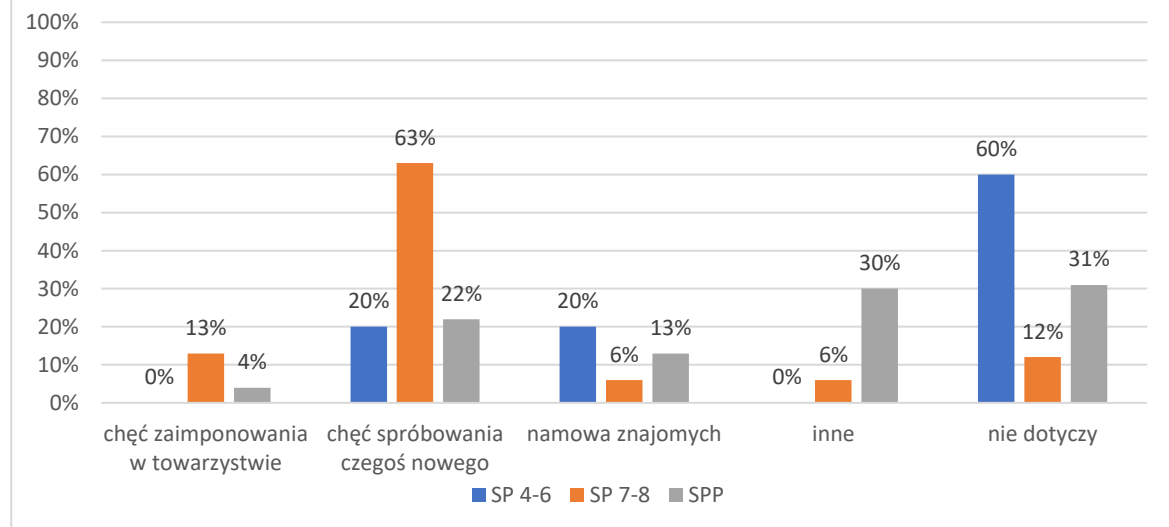
Należy zwrócić uwagę, iż najczęściej wskazywanymi powodami **palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową** była **chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych.**

Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

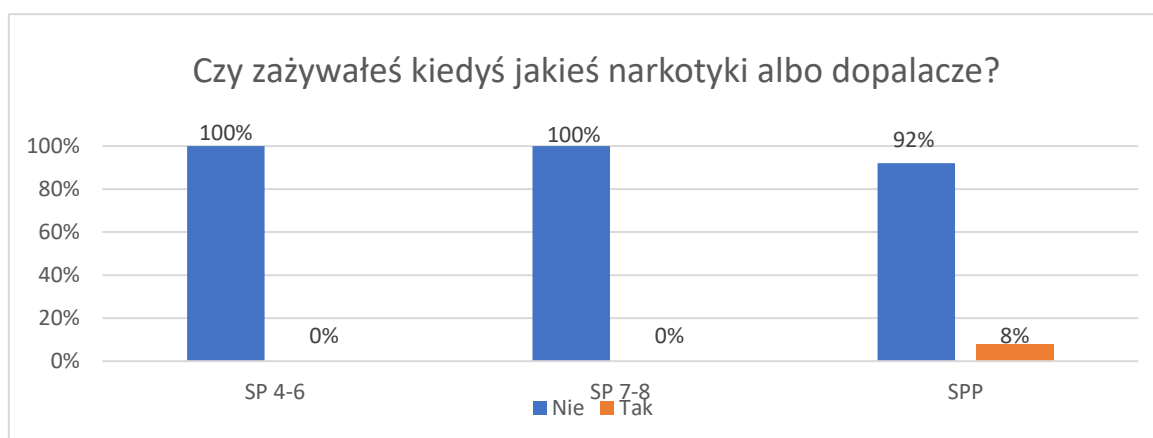
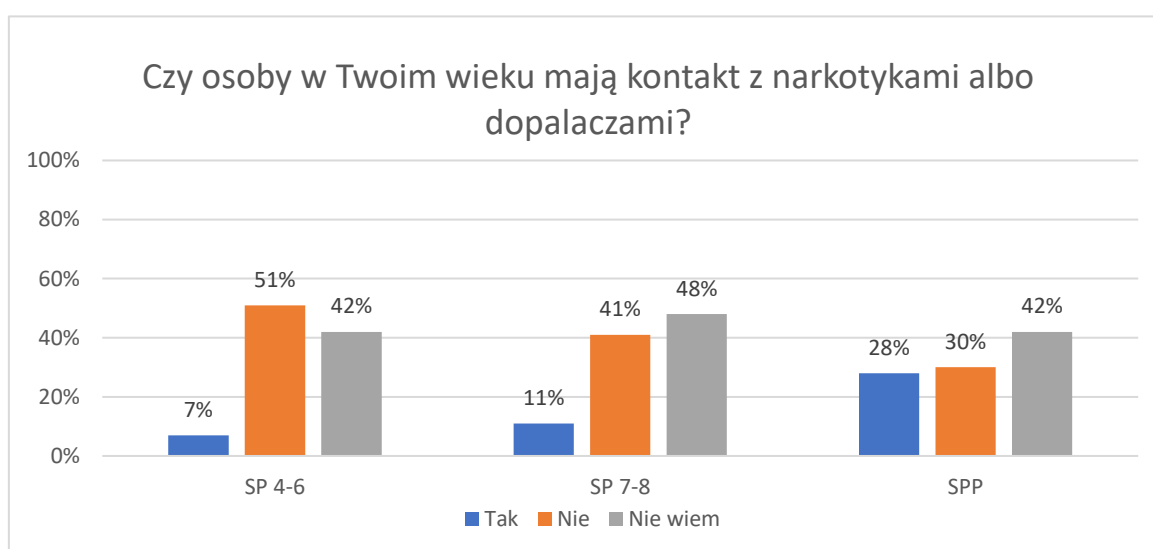

Co skłoniło Cię do palenie papierosów?

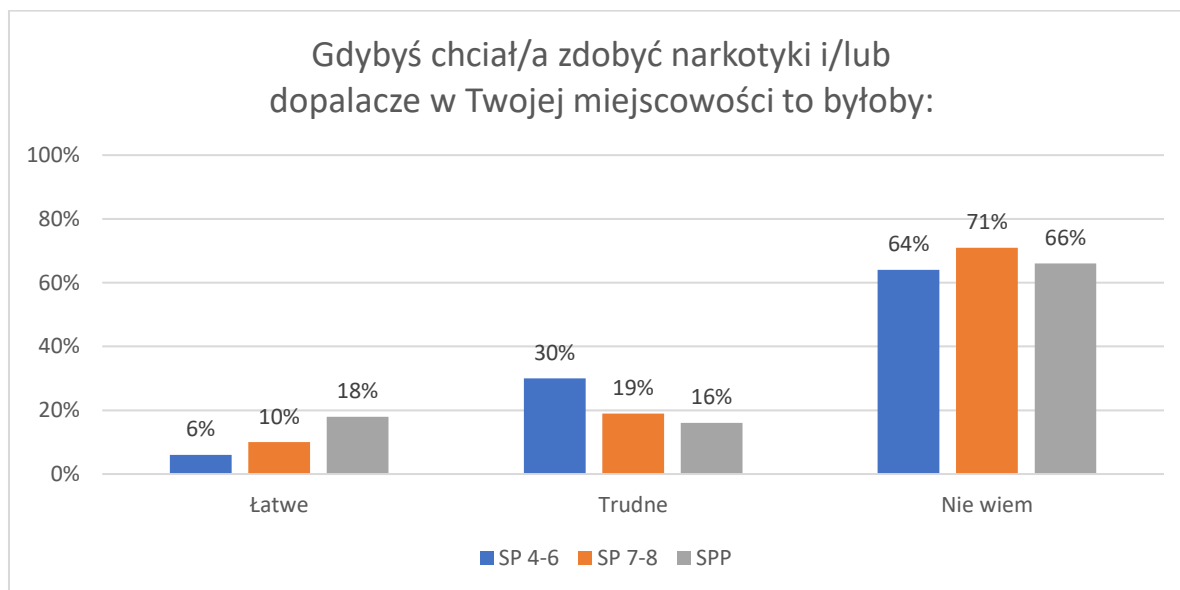
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 7% uczniów klas 4-6, 11% klas 7-8 oraz 28% SPP wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. **Jednocześnie, nie pojawiły się deklaracje uczniów szkół podstawowych Gminy Czernikowo w których przyznaliby, że przyjmowali substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze. 8% uczniów SPP deklaruje, że przyjmowało te substancje.**

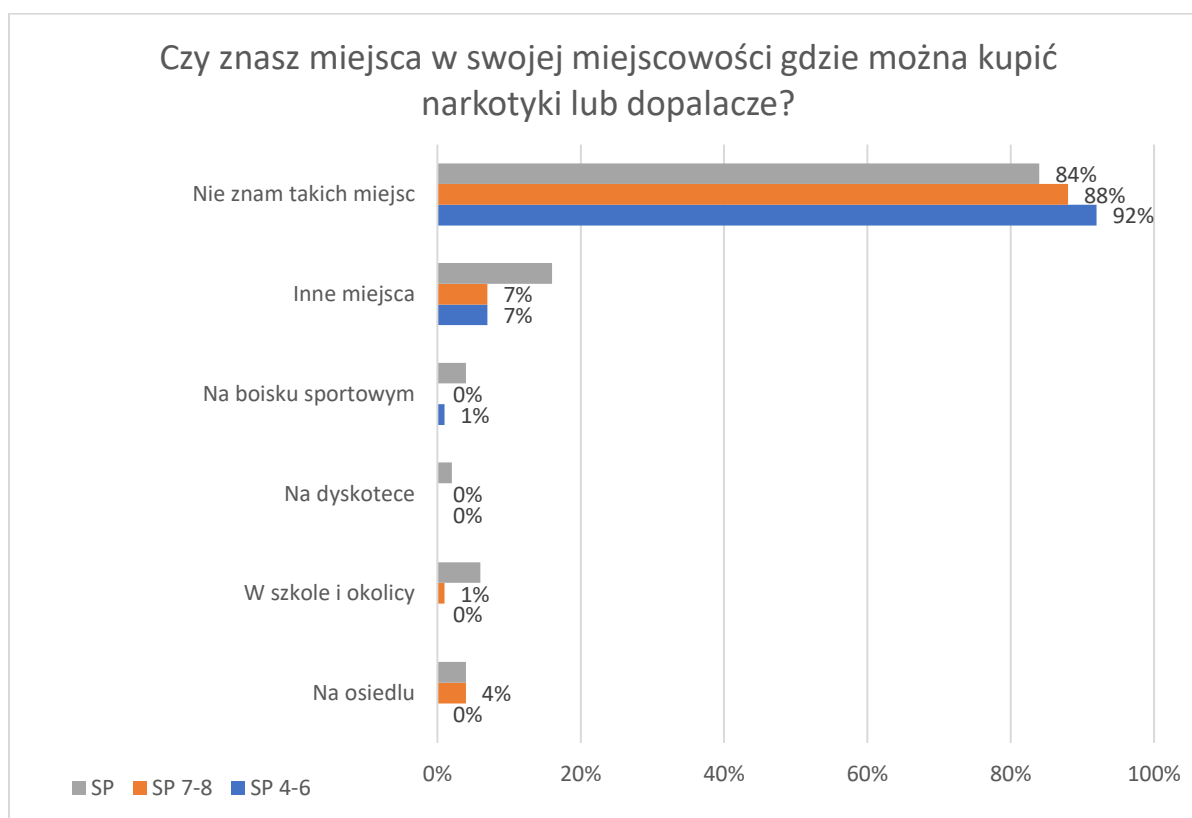

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne** (SP 4-6: 64%; SP 7-8: 71%; SPP: 66). Jednakże, **6% młodszych oraz 10% starszych uczniów, a także 18% najstarszych twierdzi, że byłoby to łatwe.**

Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Kolejno, zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość badanych nie posiada takiej wiedzy (SP 4-6: 92%, SP 7-8: 88%; SPP:84%), **aczkolwiek pojawiły się wskazania uczniów wskazujące, gdzie można nabyć te substancje.**

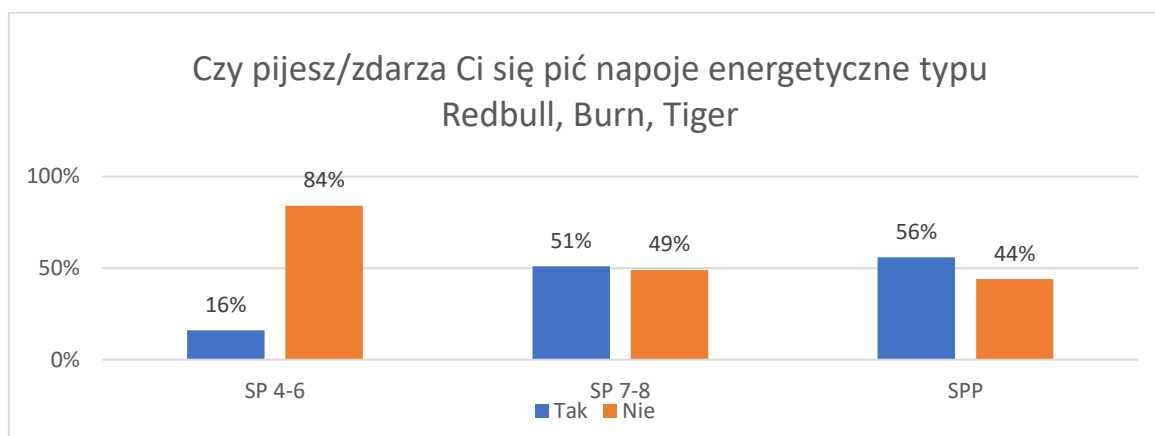
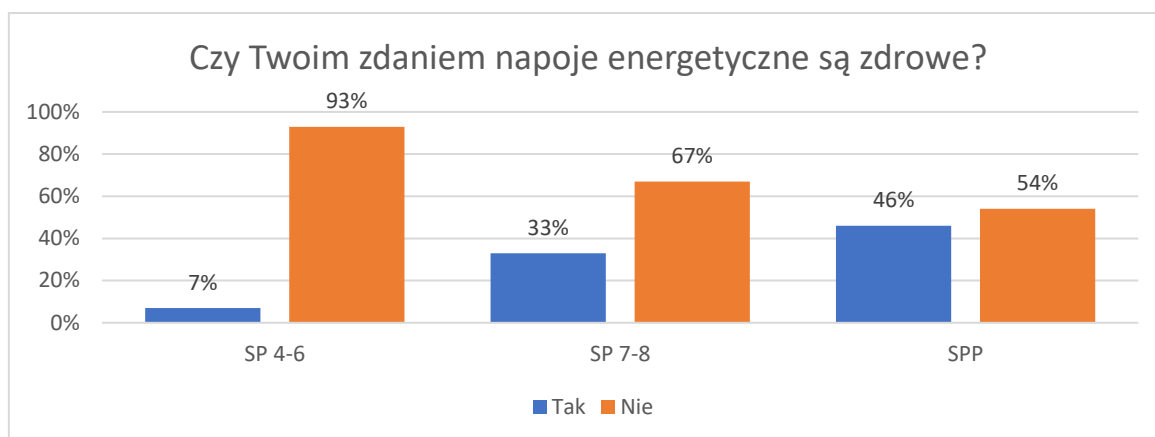

Napoje energetyzujące są bardzo popularną używką wśród dorosłych, młodzieży oraz dzieci. W Polsce napoje energetyzujące nazywane są „energetykami”, a przecież są one słabym źródłem energii. W języku angielskim na napoje energetyzujące używa się określeń „stymulant drink” czy „energy drink”. Skierowane są do osób dorosłych i mają na celu zmniejszenie uczucia zmęczenia, poprawę samopoczucia i wydolności organizmu.

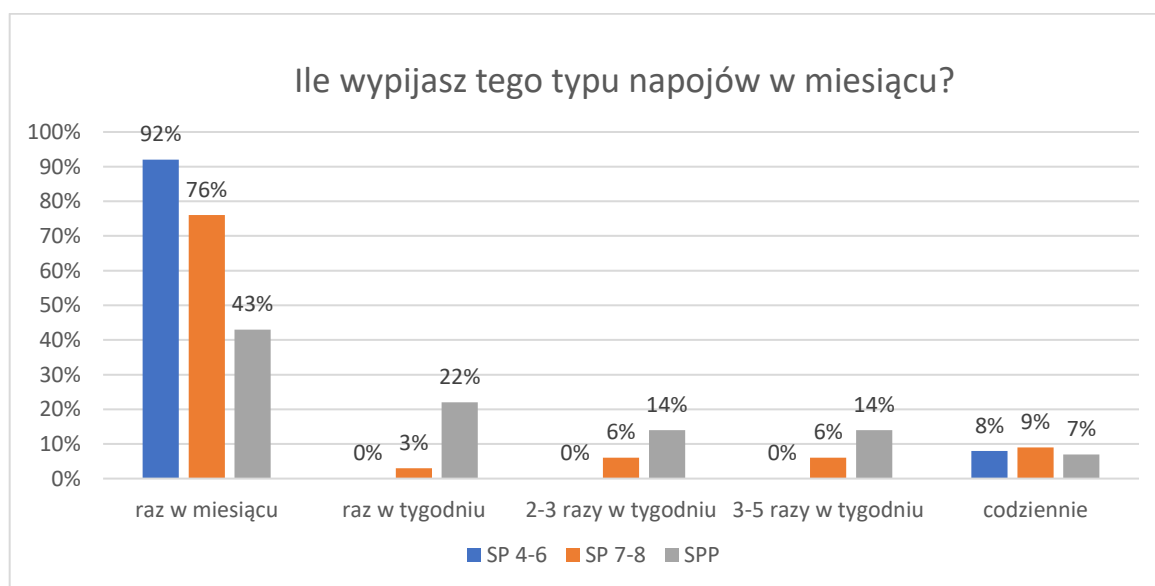
Często napoje energetyzujące mylone są z napojami izotonicznymi, które również są bardzo popularne wśród młodzieży. Napoje izotoniczne zostały zaprojektowane głównie z myślą o osobach aktywnych fizycznie oraz w stanach zwiększonej potliwości. Ich głównym zadaniem jest chronić organizm przed odwodnieniem oraz uzupełnić niedobory elektrolitów utraconych w trakcie wzmożonej aktywności fizycznej. Są łatwo przyswajalne, ponieważ stężenie rozpuszczalnych w nich cząstek jest takie samo jak we krwi człowieka. Różnice w składzie produktów: (energetyzujące – duża zawartość cukru, kofeiny, tauryny; izotoniczne – zawartość mikroelementów i makroelementów, witamin). Występują także różnice w oddziaływaniu na organizm (energetyzujące – funkcja pobudzająca; izotoniczne – zapobiegają odwodnieniu organizmu, uzupełniają elektrolity).

Napoje energetyzujące (tzw. energy drinki, napoje wysokooktanowe) to gazowane napoje bezalkoholowe, które mają działanie pobudzające. Napoje te, wzbogacane są o substancje, które mają za zadanie poprawiać sprawność fizyczną (w krótkim przedziale czasowym), psychofizyczną oraz zdolność koncentracji. Najczęściej w swoim składzie zawierają kofeinę, znaczną ilość cukru i taurynę. Spożywanie napojów energetyzujących u coraz młodszych osób zdecydowanie rośnie, co jest niepokojące z punktu widzenia zdrowia publicznego.

Zbadaliśmy przekonania uczniów Gminy Czernikowo, na temat napojów energetyzujących. 7% uczniów klas SP 4-6, 33% SP 7-8 oraz 46% SPP jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 16% uczniów z młodszej, 51% starszej oraz 56% z najstarszej grupy deklaruje, że pije napoje energetyczne.

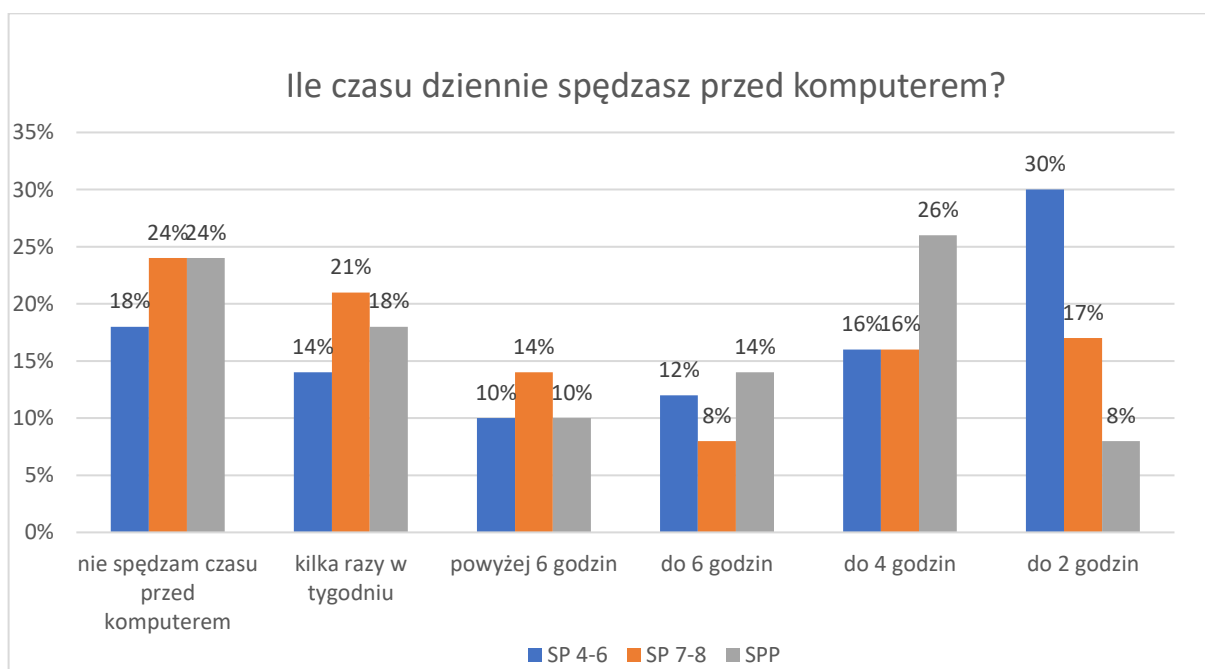

Uczniowie deklarujący spożywanie napojów energetycznych, najczęściej wskazywali, że piją je codziennie (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 9%; SPP: 7%). Pojawiały się również odpowiedzi uczniów mówiące o przyjmowaniu tych napojów 2-5 razy w tygodniu (SP 7-8: po 6%; SPP: po 14%) oraz raz w tygodniu (SP 7-8: 3%; SPP: 22%).

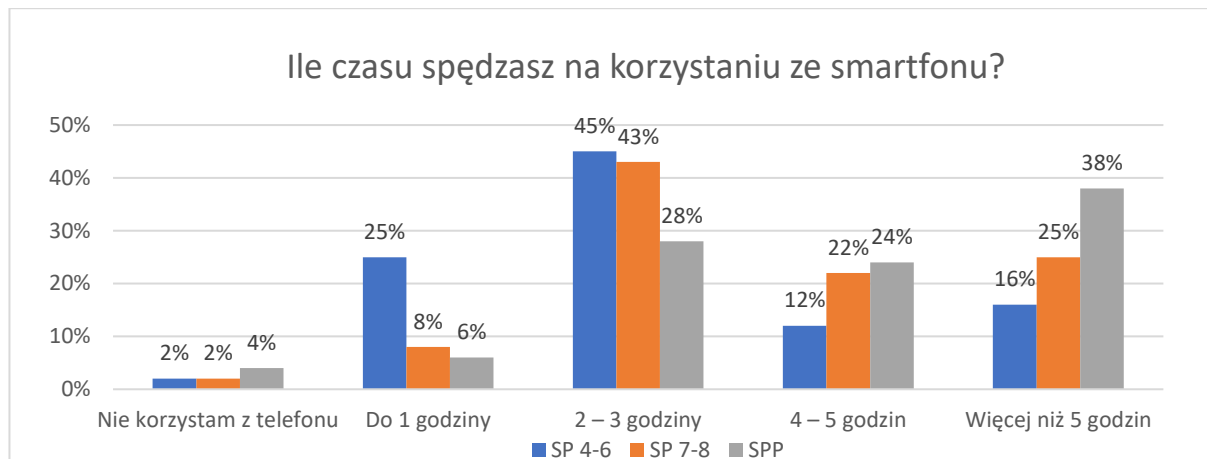
Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.⁹

Uczniowie szkół podstawowych Gminy Czernikowo najczęściej spędzają przed komputerem do 4 godzin dziennie (łącznie SP 4-6: 46%; SP 7-8: 33%; SPP: 34%). Niepokojące są deklaracje 10% młodszych oraz 14% starszych oraz 10% najstarszych uczniów mówiące o korzystaniu z komputera powyżej 5 godzin dziennie.

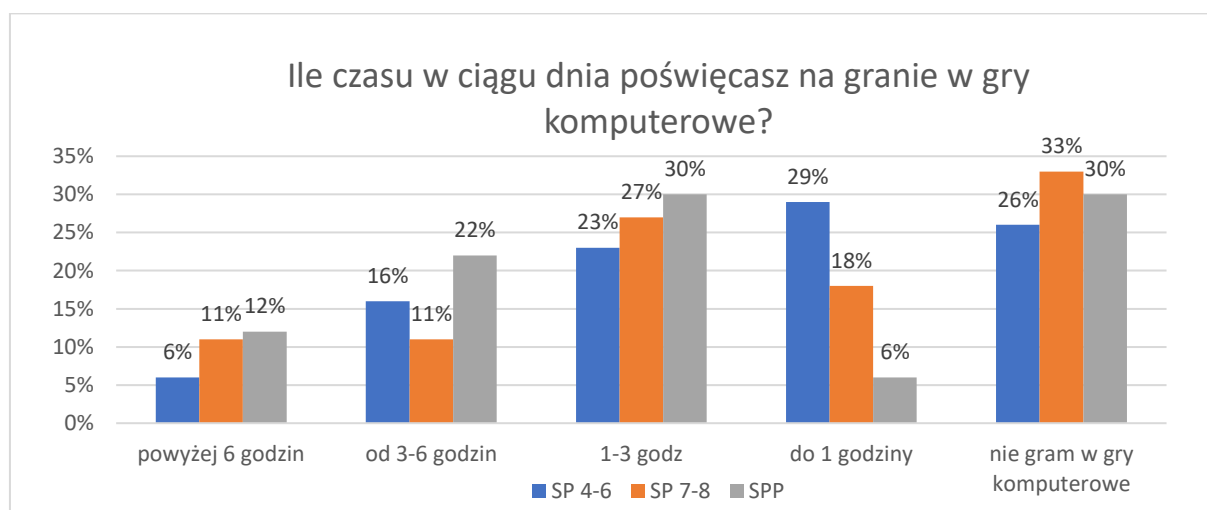
⁹ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas do 3 godzin dziennie (łącznie SP 4-6: 70%; SP 7-8: 51%; SPP: 34%). Niepokojące są deklaracje 16% młodszych i 25% starszych uczniów szkół podstawowych oraz 38% SPP mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie.

Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 26% uczniów klas 4-6, 33% uczniów klas 7-8 oraz 30% uczniów SPP mówiące, że nie grają w gry komputerowe.

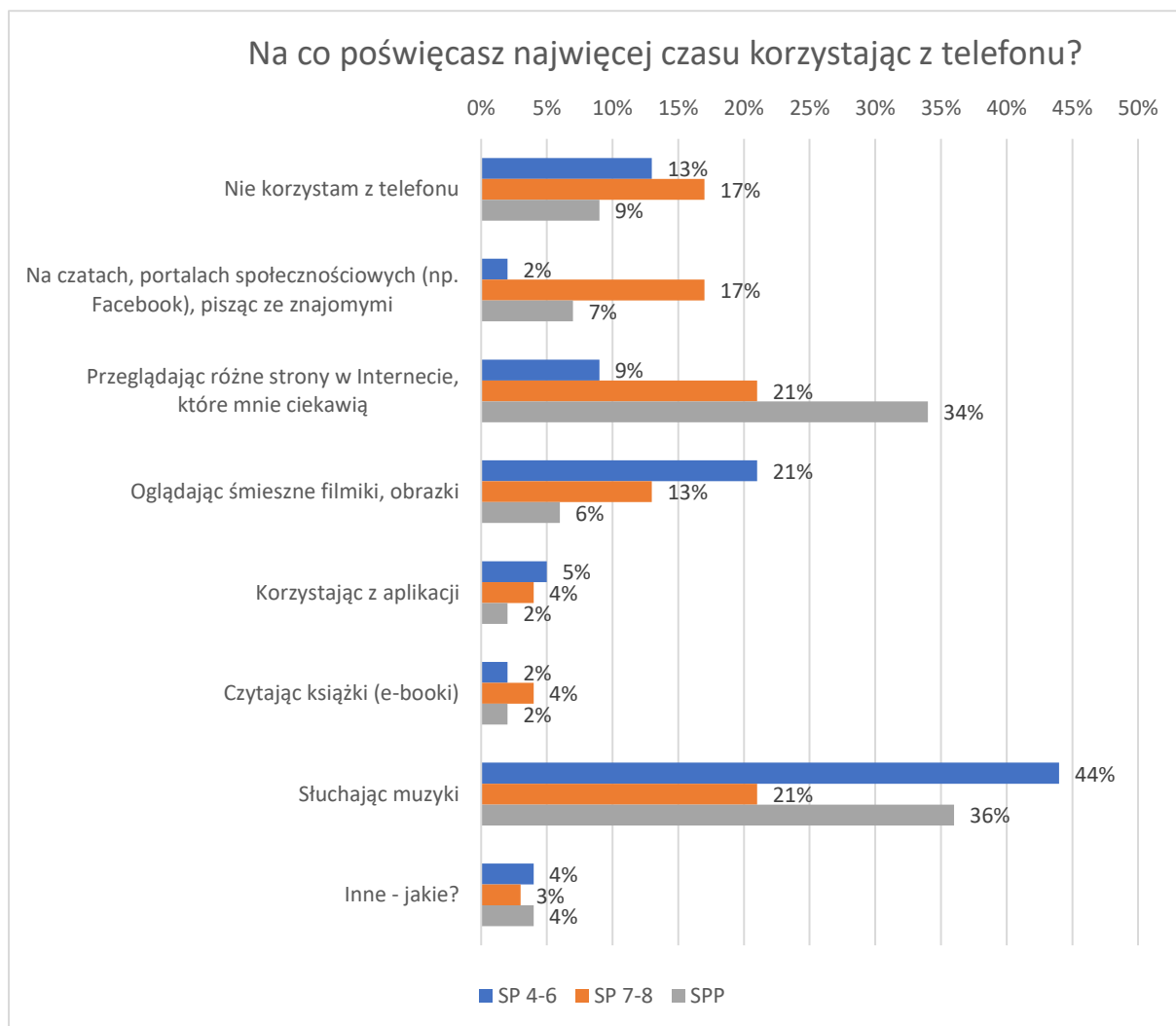
Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajnień czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

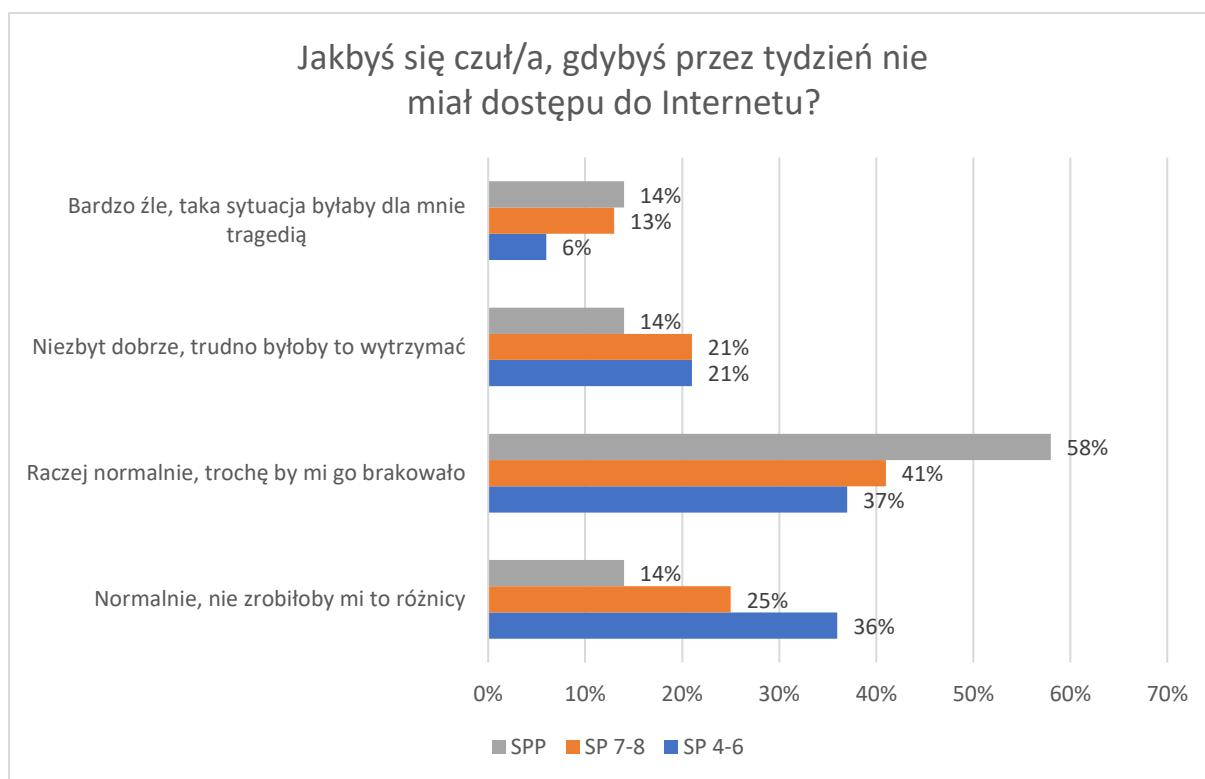
Jeżeli chodzi o **powody korzystania z telefonu** uczniowie wskazywali kolejno na:

- **SP 4-6:** słuchanie muzyki (44%), oglądanie tzw. memów (21%) oraz przeglądanie różnych stron w Internecie (9%);

- **SP 7-8:** przeglądanie różnych stron internetowych i słuchanie muzyki (po 21%) oraz serfowanie po portalach społecznościowych i czatach (17%),
- **SPP:** słuchanie muzyki (36%) oraz przeglądanie różnych stron internetowych (34%).

Łącznie **73% uczniów klas 4-6, 66% uczniów klas 7-8 oraz 72% deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że **odczuwałaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 21%; SP 7-8 – 21%; SPP: 14%)**. Jednocześnie, 6% uczniów klas 4-6, 13% klas 7-8 oraz 14% SPP stwierdziło, że **korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że trudno byłoby im bez niego wytrzymać**.

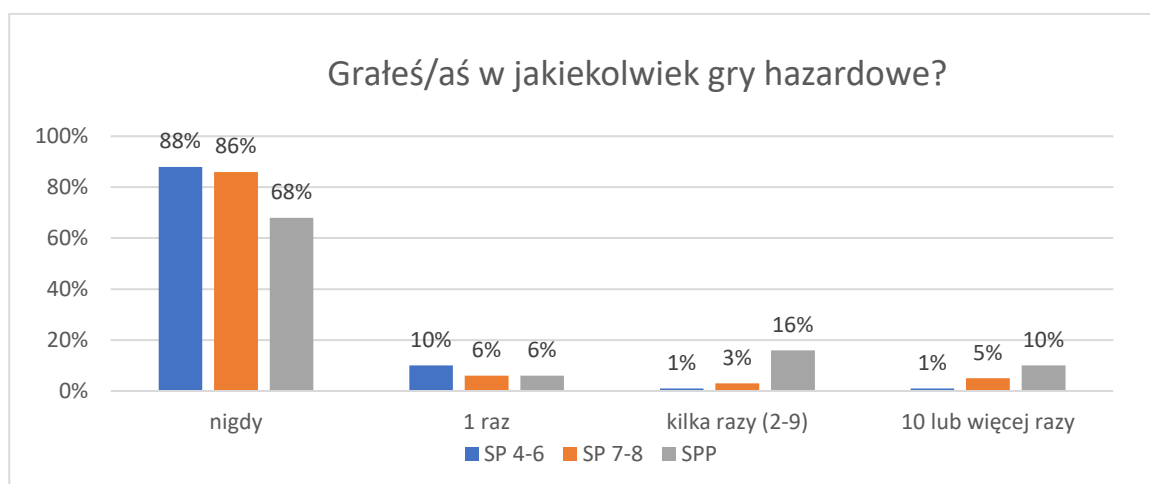

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu.

Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak

w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)¹⁰.

Uczniowie z Gminy Czernikowo w sporej większości (SP 4-6: 88%, SP 7-8: 86%; SPP: 68%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże, 12% młodszych, 14% starszych oraz 32% najstarszych uczniów miało do czynienia z taką formą hazardu.

Poprosiliśmy również uczniów Gminy Czernikowo o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku.

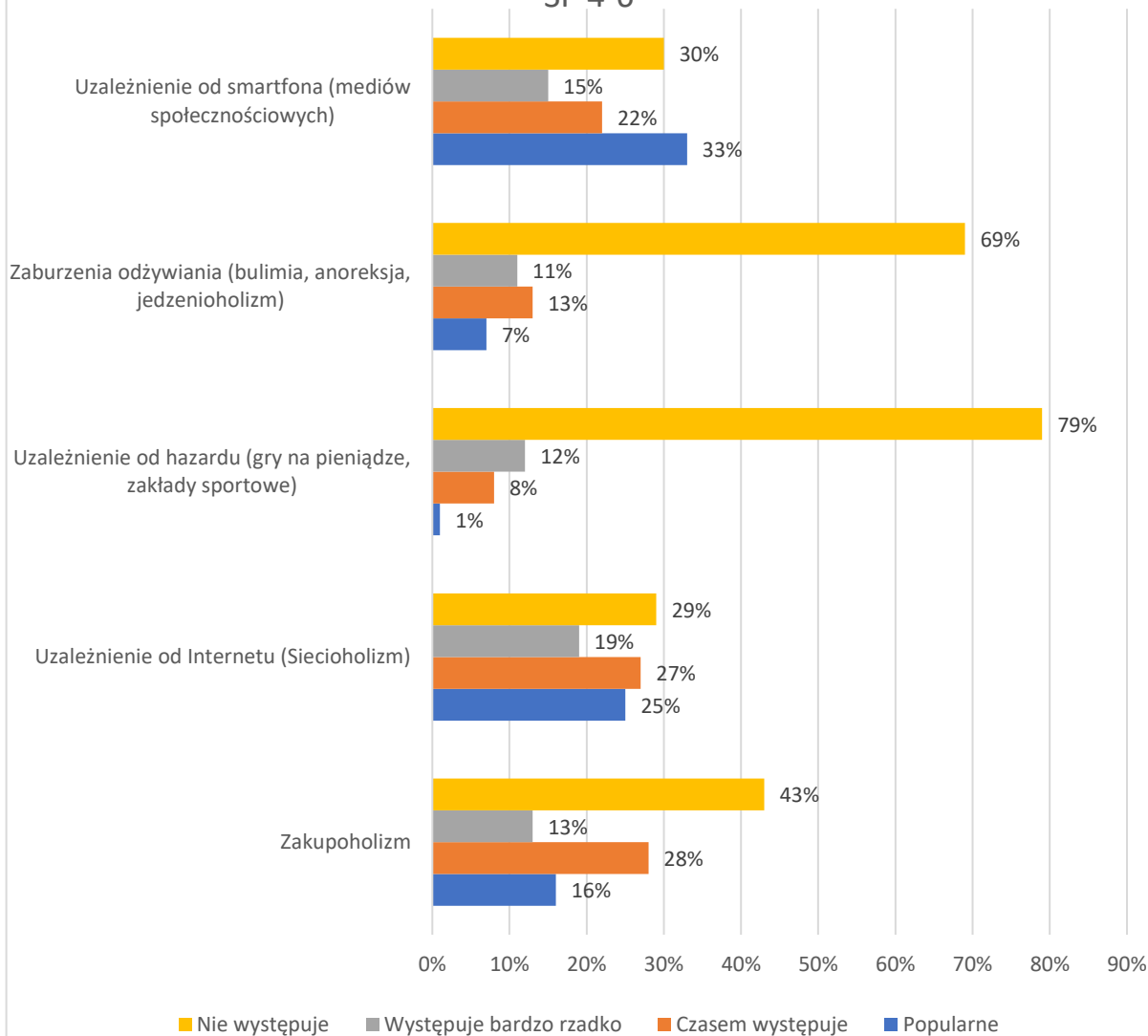
Za najbardziej powszechne uzależniania behawioralne uczniowie Gminy Czernikowo uznali: uzależnienie od smartfonu (SP 4-6: 55%, SP 7-8: 67%; SPP: 52%) oraz sieciorizm (SP 4-6: 52%, SP 7-8: 67%; SPP: 34%).

Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają poniższe wykresy.

¹⁰ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

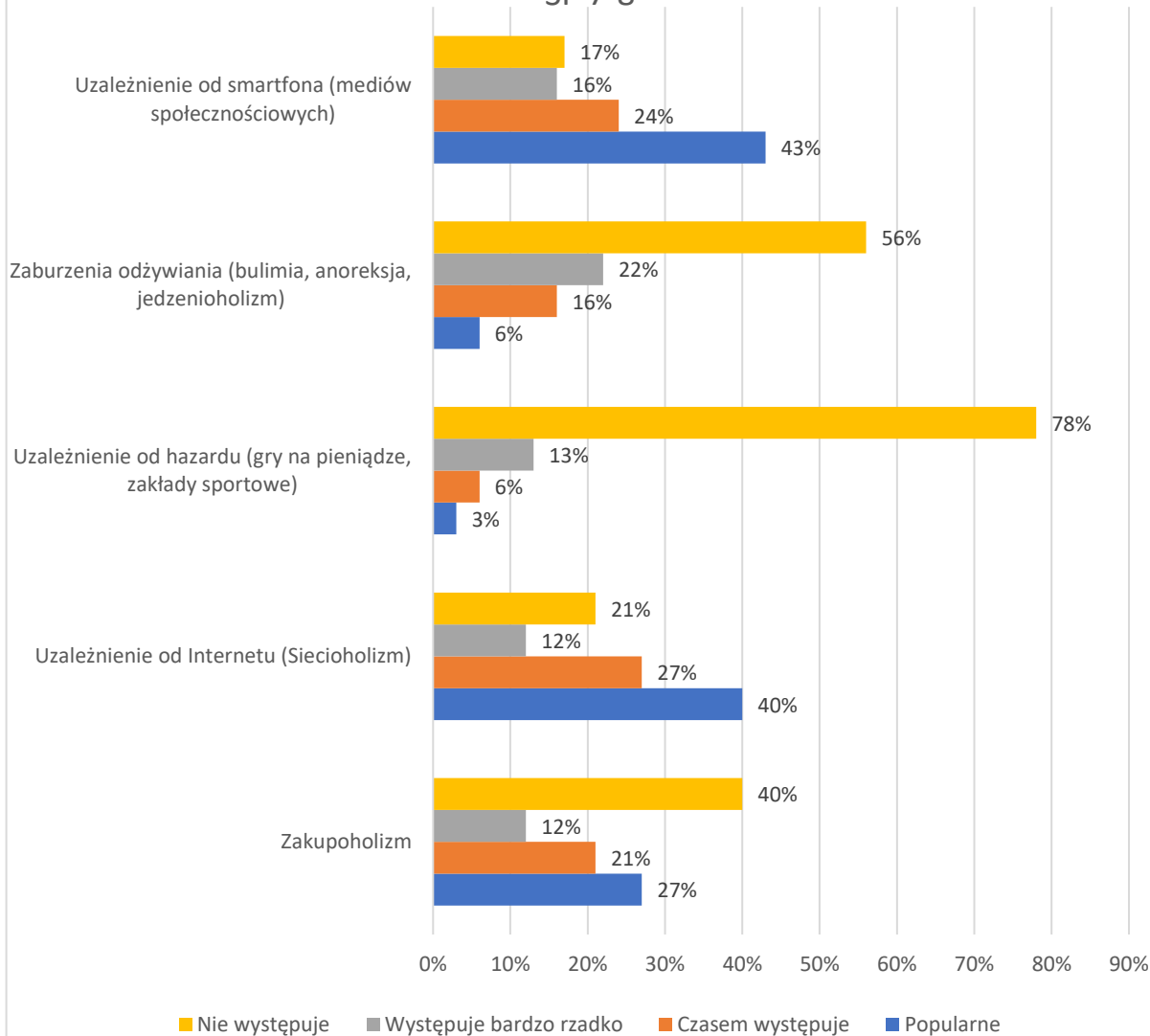
Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

SP 4-6

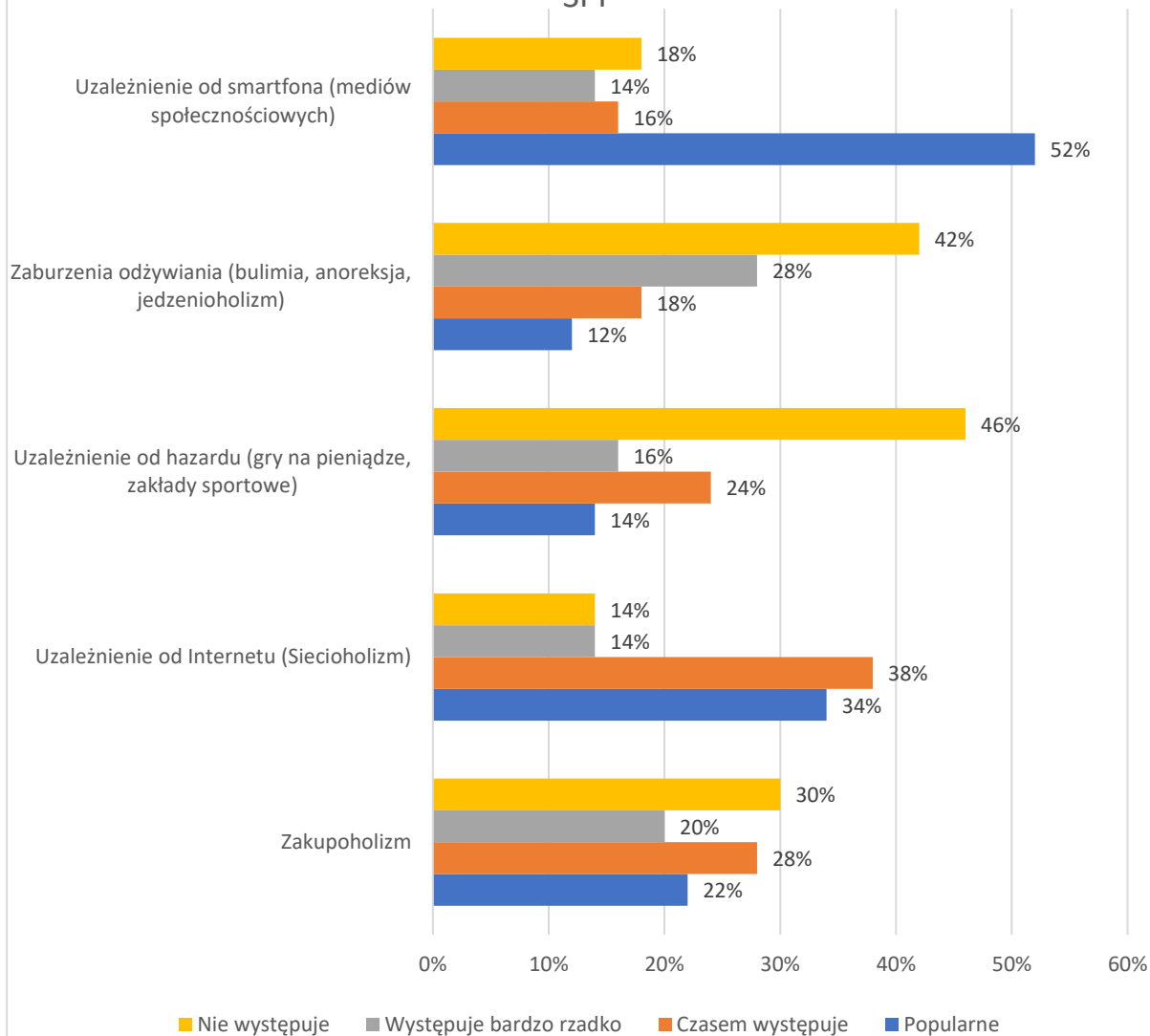
Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

SP 7-8

Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

SPP

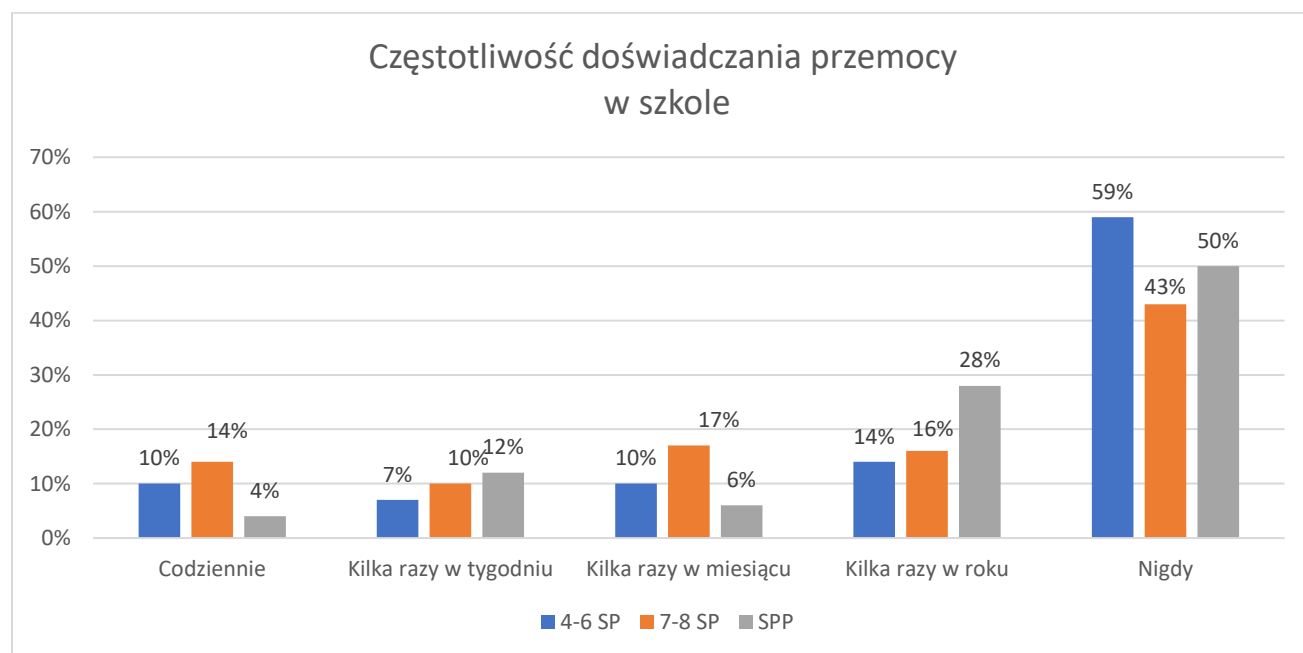

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Gminie Czernikowo pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

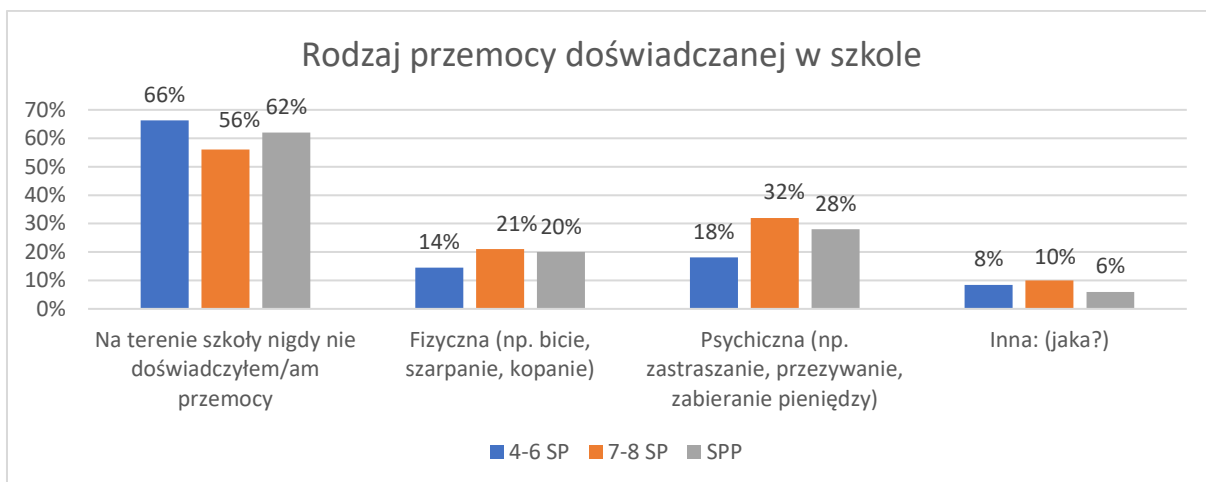
W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

Stosunkowo niewielka część uczniów deklaruje, że nie jest osobą doznającą przemocy ze strony innych uczniów (59% 4-6 SP; 43% 7-8 SP; SPP: 50%).

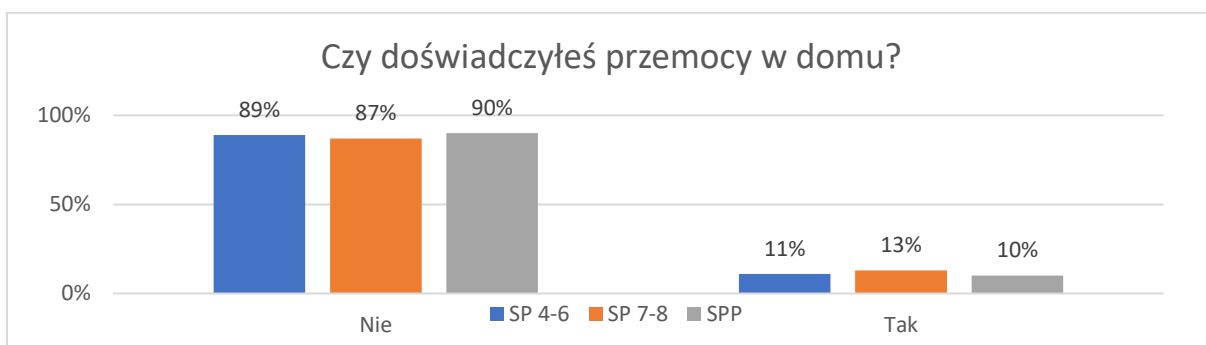
Niepokojące, wydają się dane, że jest grupa uczniów, która przyznaje, że kilka razy w tygodniu doświadcza w szkole przemocy. Należy również zwrócić uwagę na fakt, że we wszystkich badanych grupach uczniów pojawiły się deklaracje mówiące o doświadczaniu przemocy w szkole: codziennie, kilka razy w miesiącu oraz roku.

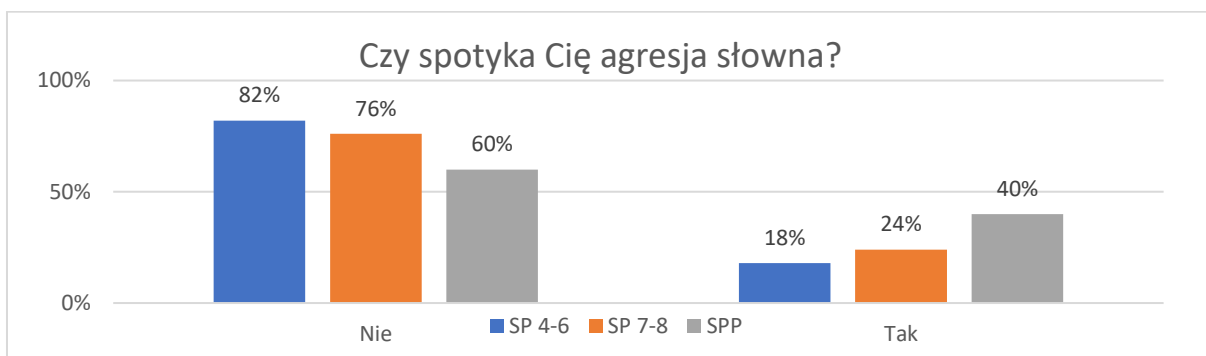
Zapytaliśmy też uczniów o rodzaj spotykanej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że uczniowie częściej doświadczają w szkole przemocy psychicznej niż fizycznej ze strony innych uczniów.

Dzieci i młodzież spędzają najwięcej czasu w domu i w szkole – w związku z tym oba te środowiska powinny charakteryzować się harmonią i spokojem, które umożliwią prawidłowy rozwój młodego dorosłego. Uczniowie zostali zapytani czy doświadczają przemocy domowej. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest obecna w domach uczniów Gminy Czernikowo (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 13%, SPP: 10%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań – uczniowie Szkół Gminy Czernikowo wskazują, iż w ich środowisku dochodzi do agresji słownej (SP 4-6: 18%; SP 7-8: 24%; SPP: 40%).

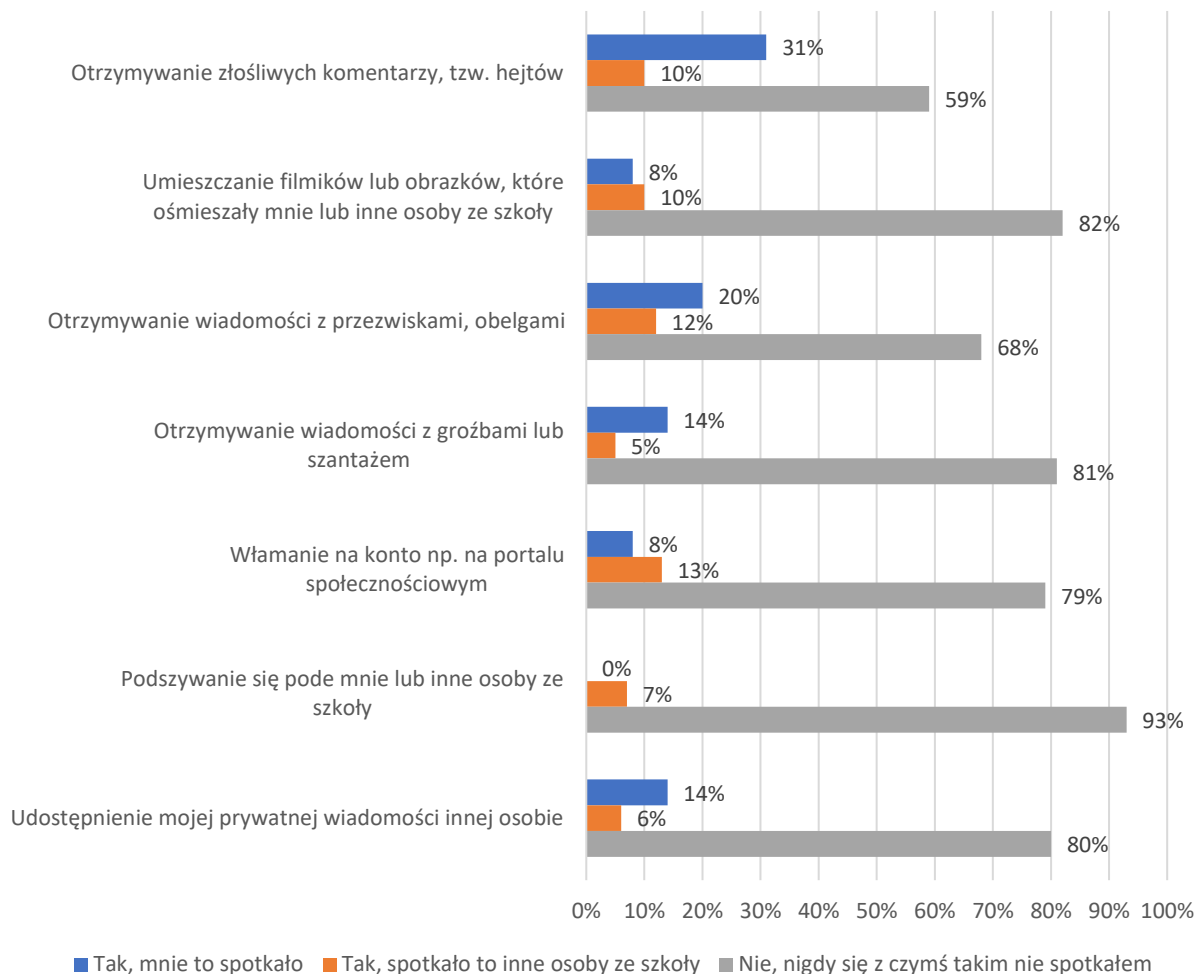
Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Gminy Czernikowo nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

41% uczniów SP 4-6, 49% uczniów klas SP 7-8 oraz 36% doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

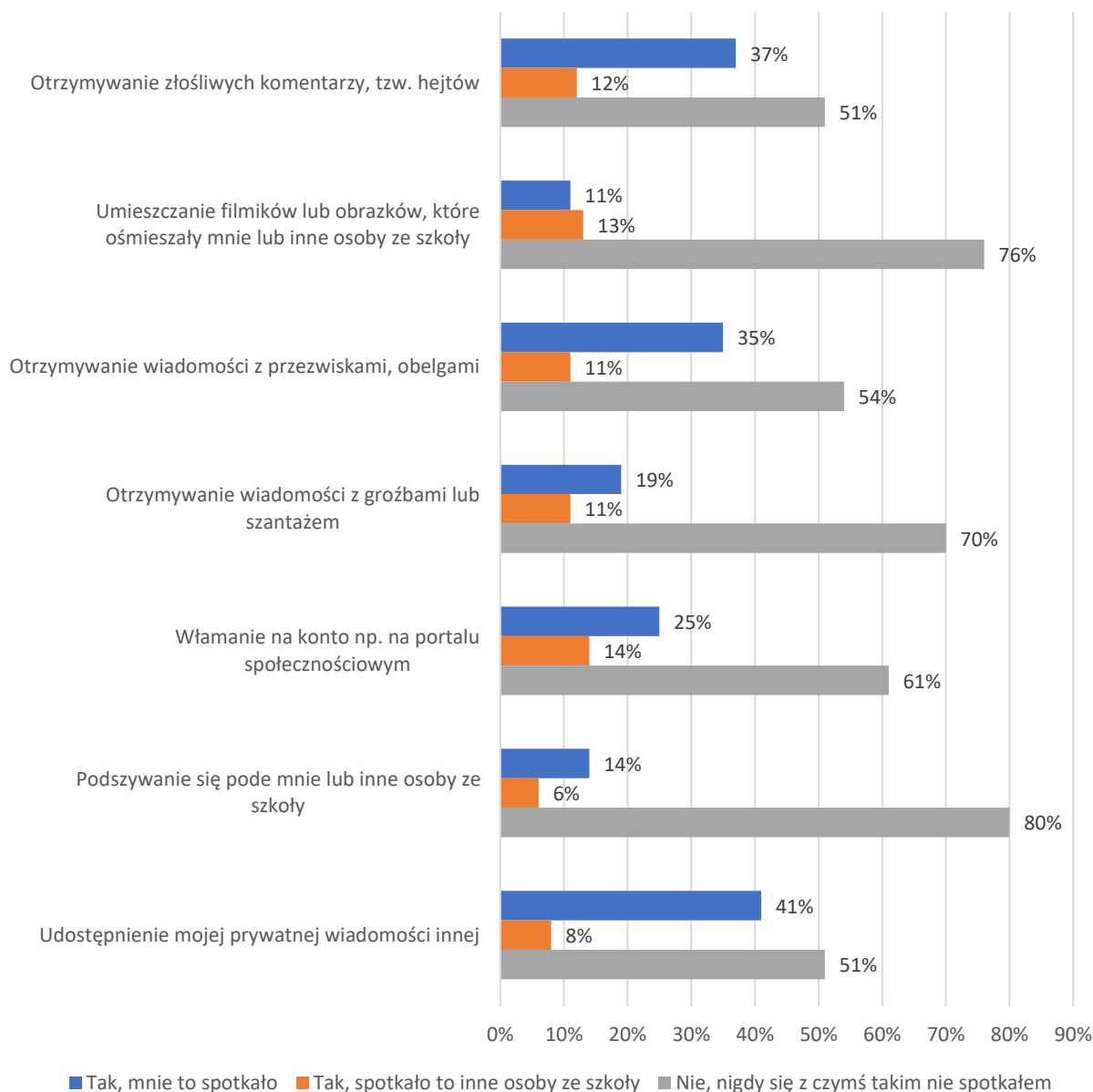
Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 – 32%; SP 7-8 – 46%; SPP: 34%) oraz często została udostępniana ich prywatna korespondencja (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 – 49%; SPP: 40%).

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

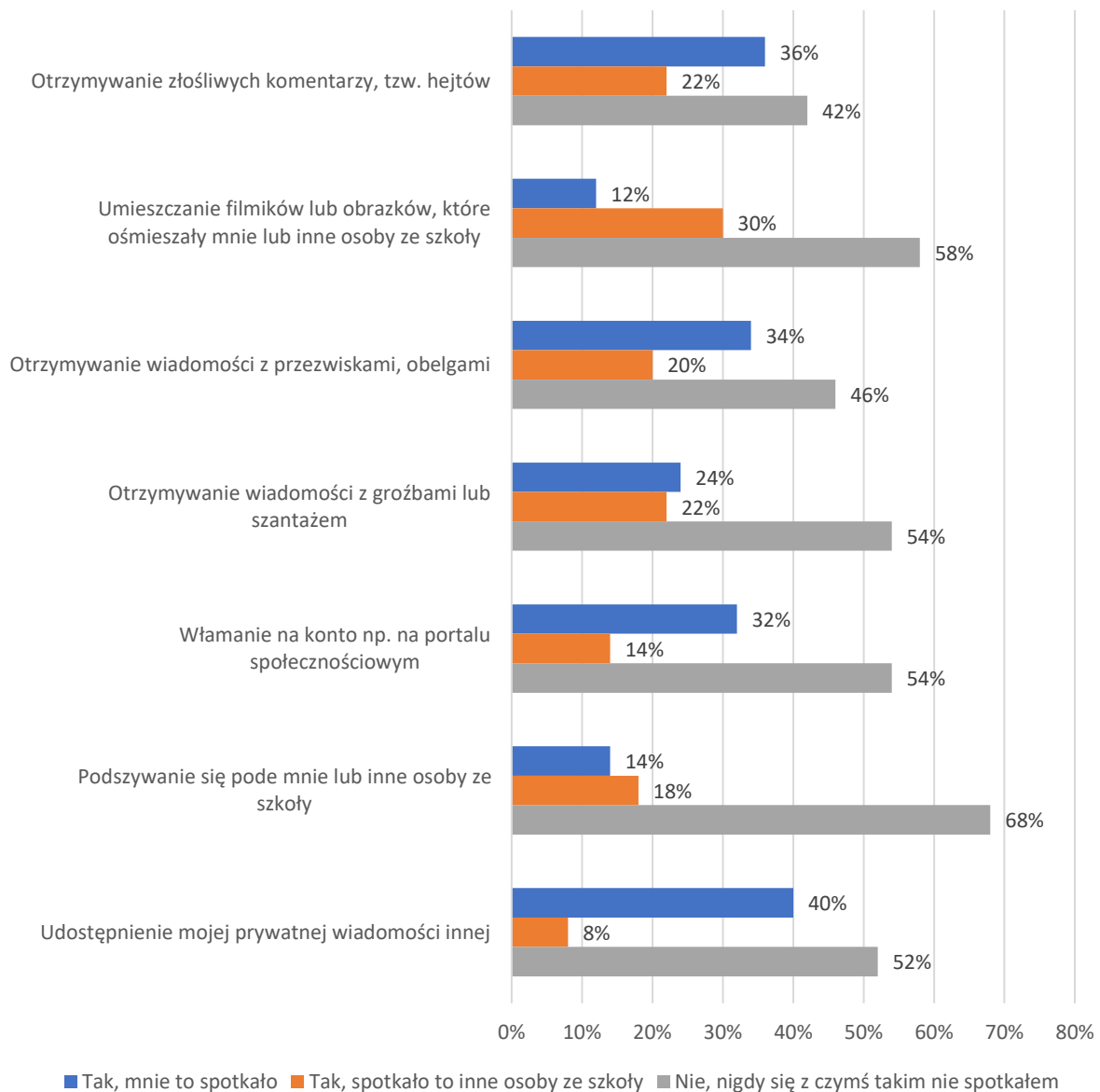
Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6

Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8

Styczność z cyberprzemocą: SPP

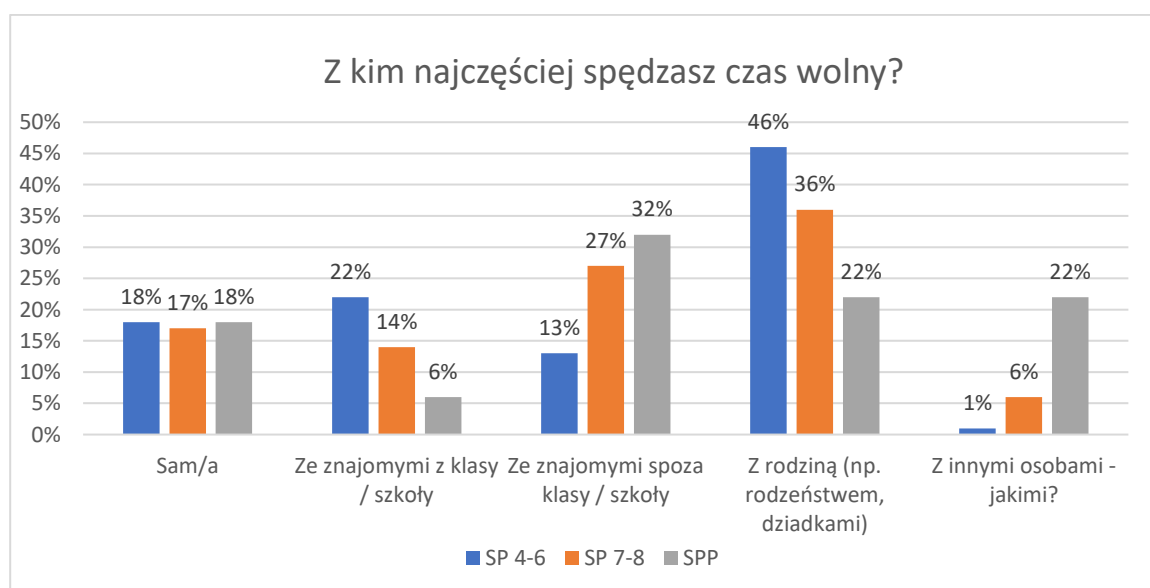

CZAS WOLNY

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Uczniowie szkół podstawowych najczęściej wolnego czasu spędzają z rodziną (SP 4-6: 46%, SP 7-8: 36%), ze znajomymi z klasy (SP 4-6: 22%) lub znajomymi spoza szkoły (SP 7-8: 27%). Uczniowie szkół ponadpodstawowych najczęściej czas wolny spędzają ze znajomymi spoza klasy/szkoły. Co więcej, zauważalny odsetek uczniów woli ten czas spędzić samotnie (SP 4-6: 18%; SP 7-8: 17%; SPP: 18%).

WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY CZERNIKOWO Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2019 ROKU

METODOLOGIA

W niniejszym opracowaniu zostanie przeprowadzone porównanie wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów Szkół z terenu Gminy Czernikowo z wynikami badania ESPAD przeprowadzonego na próbie ogólnopolskiej w 2019 roku.

Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną (*European School Survey Project on Alcohol and Drugs*, w skrócie ESPAD) to wieloletni europejski program badań ankietowych w szkołach. Badania prowadzone są co cztery lata według tych samych wystandaryzowanych technik. W Polsce przeprowadzane są na próbach losowych uczniów w grupie wiekowej 15-18 lat. Mają one na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Badania ESPAD z 2019 roku objęło 5903 uczniów.

W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszej diagnozy zbadano wybrane zagadnienia zawarte w kwestionariuszu ESPAD. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Otrzymane w ten sposób wyniki porównano z wynikami ostatniego badania ogólnopolskiego ESPAD- u, przeprowadzonego w roku 2019. Porównania dokonywano w ramach tych samych grup wiekowych tj.:

- uczniów szkół z terenu Gminy Czernikowo oraz próby ogólnopolskiej.

CEL BADANIA

Celem przeprowadzenia ankiety było głównie zbadanie zjawiska natężenia korzystania przez uczniów z substancji psychoaktywnych, w tym:

- napojów alkoholowych;
- papierosów;
- narkotyków, leków i substancji wziewnych,

a następnie porównania głównych wyników z wynikami próby ogólnopolskiej badania ESPAD 2019.

GRUPA BADANA

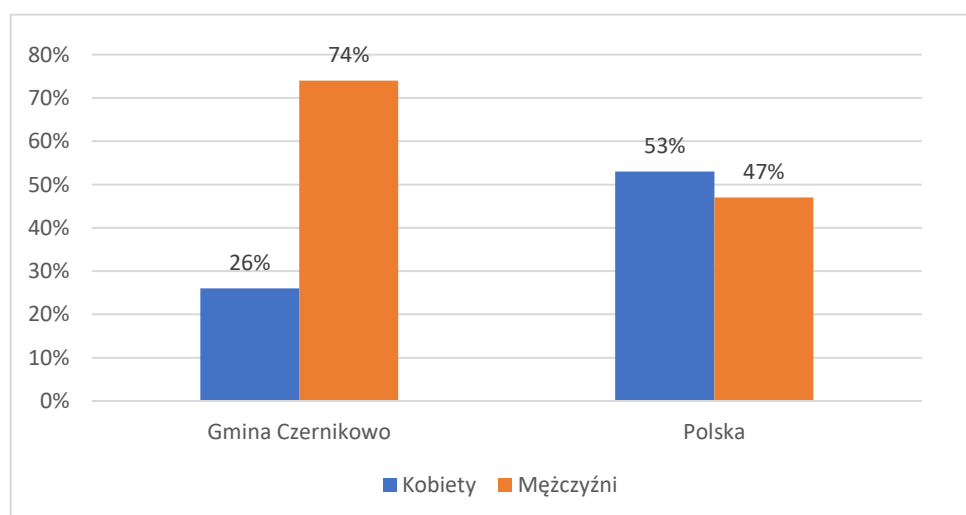
Badaniami objęto uczniów szkół z terenu Gminy Czernikowo.

Liczebność grup badanych

Uczniowie Szkół Gminy Czernikowo

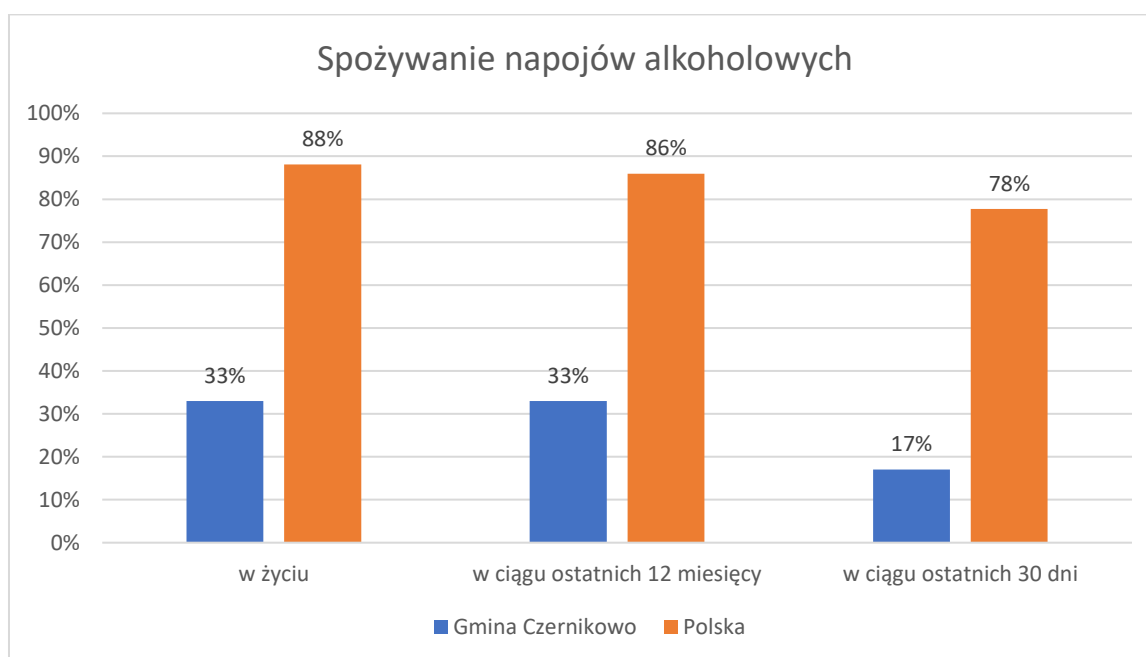
27

Poniższy wykres obrazuje rozkład płci osób badanych. Zawarto na nim rozkład płci osób badanych w ramach ESPAD-u oraz uczniów szkół Gminy Czernikowo.

WYNIKI

Spożywanie napojów alkoholowych wśród uczniów Szkół z terenu Gminy Czernikowo, zarówno kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak i w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, jest na niższym poziomie w porównaniu z wynikami dla młodzieży próby ogólnopolskiej. Uczniowie w Gminie Czernikowo sięgają po alkohol rzadziej niż ich rówieśnicy na terenie Polski, co wskazuje na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu.

W poniższej tabeli zawarto pełne wyniki badania uczniów Szkół z terenu Gminy Czernikowo zakresu spożywania napojów alkoholowych.

Spożywanie napojów alkoholowych							
GMINA CZERNIKOWO (% odpowiedzi)							
	<i>Nie piłem</i>	<i>1-2 razy</i>	<i>3-5 razy</i>	<i>6-9 razy</i>	<i>10-19 razy</i>	<i>20-39 razy</i>	<i>40 razy lub więcej</i>
W życiu	67%	0%	0%	0%	17%	0%	17%
W ciągu ostatnich 12 miesięcy	67%	0%	0%	17%	17%	0%	0%
W ciągu ostatnich 30 dni	83%	17%	0%	0%	0%	0%	0%

W kolejnej tabeli zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół Gminy Czernikowo z zakresu spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych (podczas ostatniej okazji picia napojów alkoholowych). Wielkość spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych przy ostatniej okazji picia napojów alkoholowych wskazuje, iż uczniowie szkół Gminy Czernikowo najczęściej spożywają: 1-2 butelki/puszki piwa (17%) oraz 3-5 kieliszków wódki (17%). Jednak, zauważalny odsetek uczniów deklaruje, iż nie pije w ogóle (piwa - 66%; wina - 83%; wódki - 83%).

Wielkość spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych przy ostatniej okazji picia napojów alkoholowych	
PIWO	
GMINA CZERNIKOWO	
<i>Nigdy nie piję piwa</i>	66%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) piwa</i>	17%
<i>Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)</i>	0%
<i>1-2 typowe butelki lub puszki (powyżej 0,5 do 1 litra)</i>	17%
<i>3-4 typowe butelki lub puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)</i>	0%

**5 lub więcej typowych butelek lub puszek
(powyżej 2 litrów)**

6%

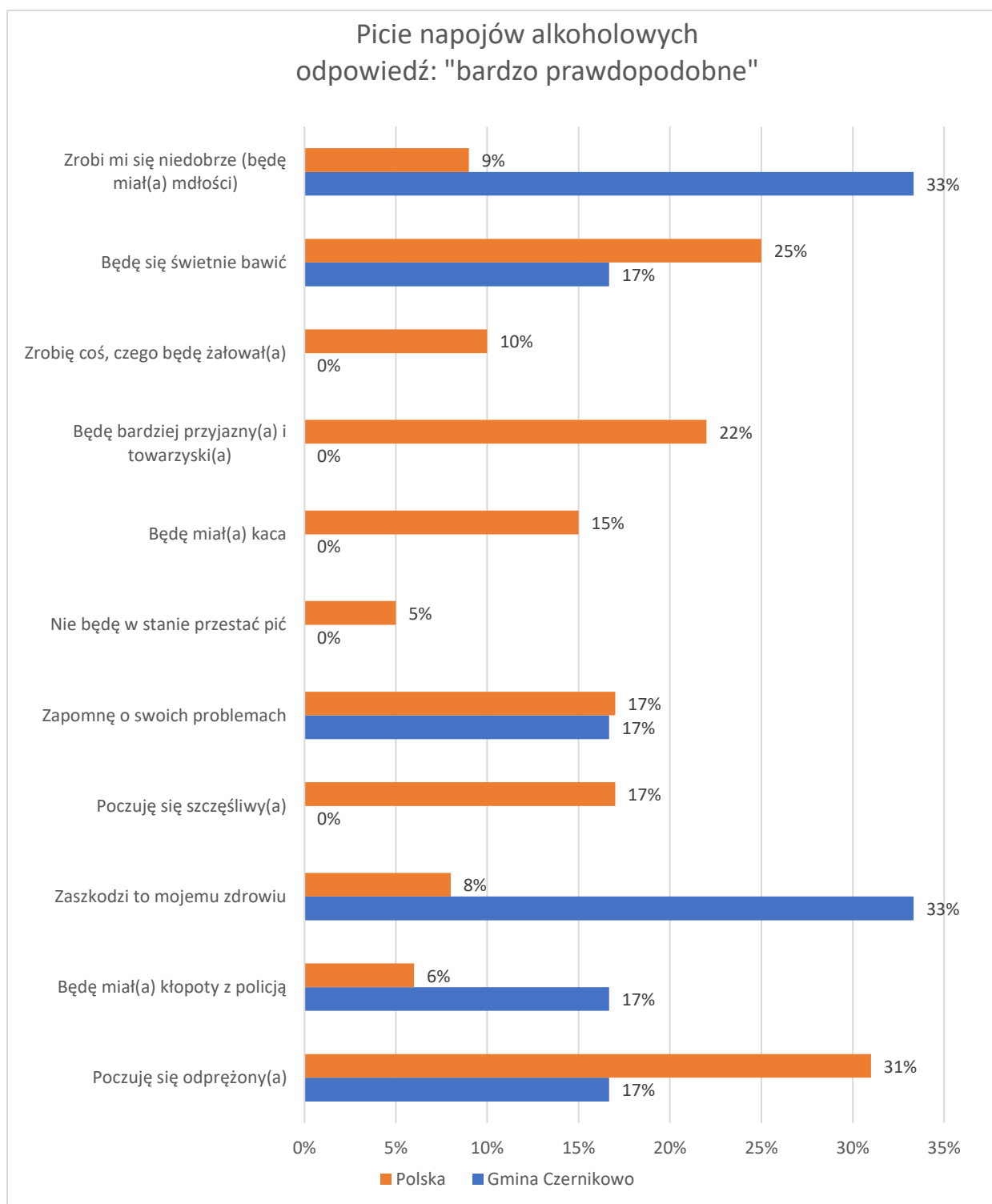
WINO	
GMINA CZERNIKOWO	
<i>Nigdy nie piję wina</i>	83%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wina</i>	17%
<i>Mniej niż jeden kieliszek (poniżej 100 gram)</i>	0%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 100 gram do 200 gram)</i>	0%
<i>Pół butelki (ok. 370 gram)</i>	0%
<i>Butelkę lub więcej (750 gram lub więcej)</i>	0%
WÓDKA	
GMINA CZERNIKOWO	
<i>Nigdy nie piję wódki</i>	83%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wódki</i>	0%
<i>Mniej niż jeden kieliszek (poniżej 50 gram)</i>	0%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 50 gram do 100 gram)</i>	0%
<i>3-5 kieliszków (powyżej 100 gram do 250 gram)</i>	17%
<i>6 kieliszków lub więcej (300 gram lub więcej)</i>	0%

Poniższe wartości odzwierciedlają strukturę odpowiedzi uczniów na pytanie: „Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?” Oczekiwania uczniów szkół Gminy Czernikowo wobec alkoholu różnią się w porównaniu do próby ogólnopolskiej.

Uczniowie szkół z terenu Gminy Czernikowo w porównaniu do próby ogólnopolskiej, zgłaszali:

- **rzadziej:**
 - poczucie odprężenia (o 14 p.p.);
 - niemożność przestania picia (o 5 p.p.);
 - przekonanie o świetnej zabawie (o 8 p.p.);

- bycie bardziej przyjaznym i towarzyskim (o 22 p.p.);
- poczucie bycia szczęśliwym (o 17 p.p.);
- obawy przed kaczem (o 15 p.p.);
- zrobienie czegoś, czego będą żałowali (o 10 p.p.);
-
- **częściej:**
 - zapominanie o swoich problemach tak samo);
 - będę mieć kłopoty z policją (o 11 p.p.);
 - strach przed pojawiającymi się mdłościami (o 24 p.p.);
 - strach przed problemami zdrowotnymi (o 25 p.p.);
- **na tym samym poziomie:**
 - zapominanie o swoich problemach.

W tabeli zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół z terenu Gminy Czernikowo oraz próby ogólnopolskiej z zakresu oczekiwań wobec alkoholu.

Oczekiwania wobec alkoholu		
<i>1. Poczuję się odprężony/-a</i>		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	17%	31%
Prawdopodobne	0%	40%
Nie wiadomo	67%	18%
Mało prawdopodobne	17%	7%
Zupełnie nieprawdopodobne	0%	5%
<i>2. Będę miał kłopoty z policją</i>		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	17%	6%
Prawdopodobne	0%	11%
Nie wiadomo	49%	30%
Mało prawdopodobne	17%	26%
Zupełnie nieprawdopodobne	17%	27%
<i>3. Zaszkozi to mojemu zdrowiu</i>		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	33%	8%
Prawdopodobne	33%	20%
Nie wiadomo	0%	35%
Mało prawdopodobne	34%	27%
Zupełnie nieprawdopodobne	0%	10%
<i>4. Poczuję się szczęśliwy/-a</i>		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	0%	17%

Prawdopodobne	33%	35%
Nie wiadomo	0%	31%
Mało prawdopodobne	33%	11%
Zupełnie nieprawdopodobne	34%	6%
5. Zapomnę o swoich problemach		

	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	17%	17%
Prawdopodobne	33%	34%
Nie wiadomo	0%	26%
Mało prawdopodobne	33%	14%
Zupełnie nieprawdopodobne	17%	8%
6. Nie będę w stanie przestać pić		

	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	0%	5%
Prawdopodobne	0%	8%
Nie wiadomo	17%	24%
Mało prawdopodobne	33%	27%
Zupełnie nieprawdopodobne	50%	36%
7. Będę miał/-a kaca		

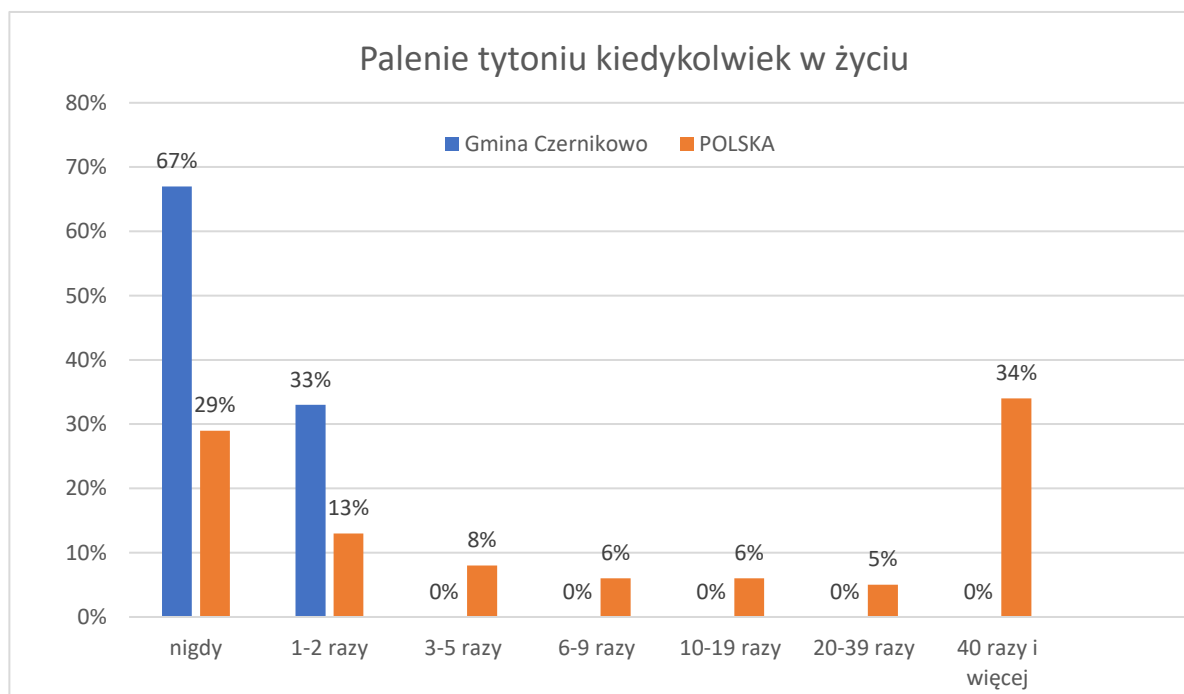
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	0%	15%
Prawdopodobne	50%	28%
Nie wiadomo	0%	28%
Mało prawdopodobne	50%	19%
Zupełnie nieprawdopodobne	0%	11%

8. Będę bardziej przyjazny/-a i towarzyski/-a		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	0%	22%
Prawdopodobne	33%	40%
Nie wiadomo	17%	25%
Mało prawdopodobne	33%	7%
Zupełnie nieprawdopodobne	17%	6%
9. Zrobię coś, czego będę żałował/-a		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	0%	10%
Prawdopodobne	33%	19%
Nie wiadomo	0%	33%
Mało prawdopodobne	50%	23%
Zupełnie nieprawdopodobne	17%	16%
10. Będę się świetnie bawić		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	17%	25%
Prawdopodobne	17%	40%
Nie wiadomo	17%	26%
Mało prawdopodobne	33%	5%
Zupełnie nieprawdopodobne	17%	5%
11. Zrobi mi się niedobrze (będę miał/-a mdłości)		
	GMINA CZERNIKOWO	POLSKA
Bardzo prawdopodobne	3%	9%
Prawdopodobne	0%	21%
Nie wiadomo	0%	35%

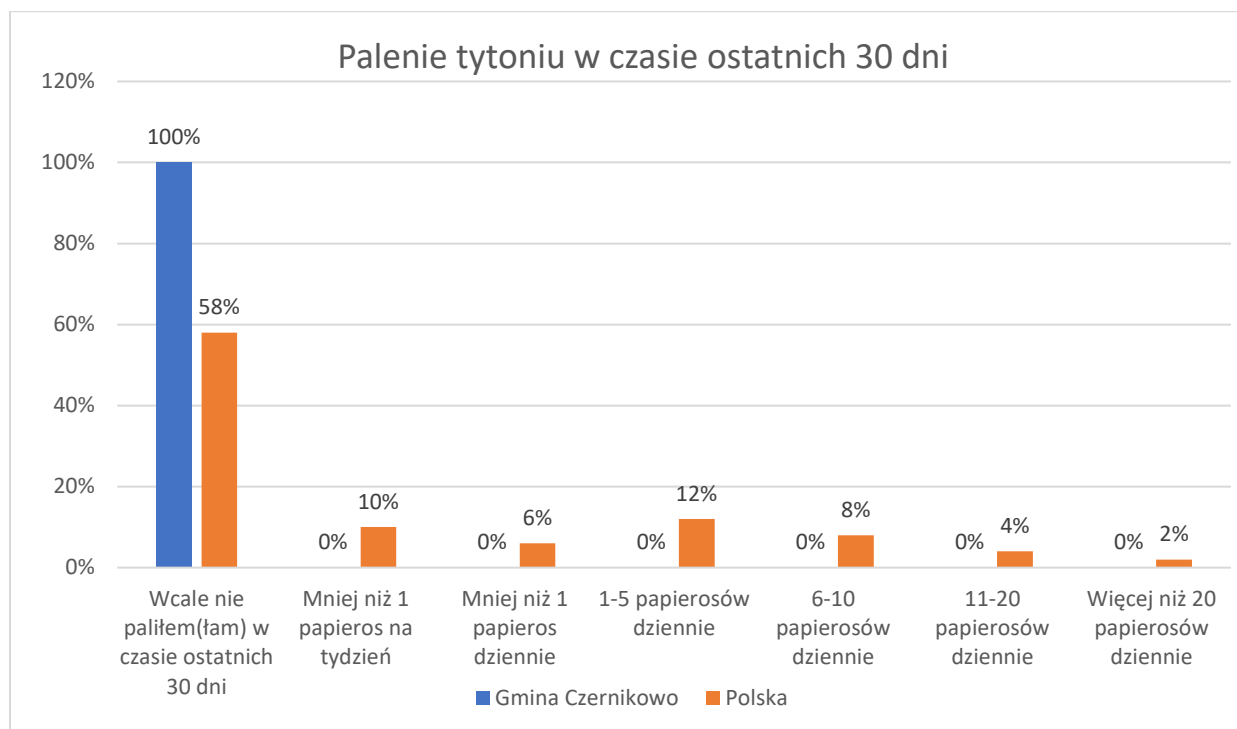
Mało prawdopodobne	33%	22%
Zupełnie nieprawdopodobne	34%	13%

Kolejna poddana badaniu kwestia dotyczyła deklaracji uczniów na temat palenia przez nich papierosów. Większa część uczniów Szkół z terenu Gminy Czernikowo deklaruje, że nigdy nie paliła (67%), jest to o 38 p.p. więcej w porównaniu do uczniów z próby ogólnopolskiej. Rozkład pozostałych odpowiedzi również wskazuje na to, iż uczniowie Szkół Gminy Czernikowo z reguły palą rzadziej i mniej niż młodzież z próby ogólnopolskiej.

- **1 – 2 razy:** uczniowie Gminy Czernikowo o 20 p.p. częściej;
- **3 – 5 razy:** uczniowie Gminy Czernikowo o 8 p.p. rzadziej;
- **6 – 9 razy:** uczniowie Gminy Czernikowo o 6 p.p. rzadziej;
- **10 – 19razy:** uczniowie Gminy Czernikowo o 6 p.p. rzadziej;
- **20 – 39 razy:** uczniowie Gminy Czernikowo o 5 p.p. rzadziej;
- **40 razy i więcej:** uczniowie Gminy Czernikowo o 34 p.p. rzadziej.

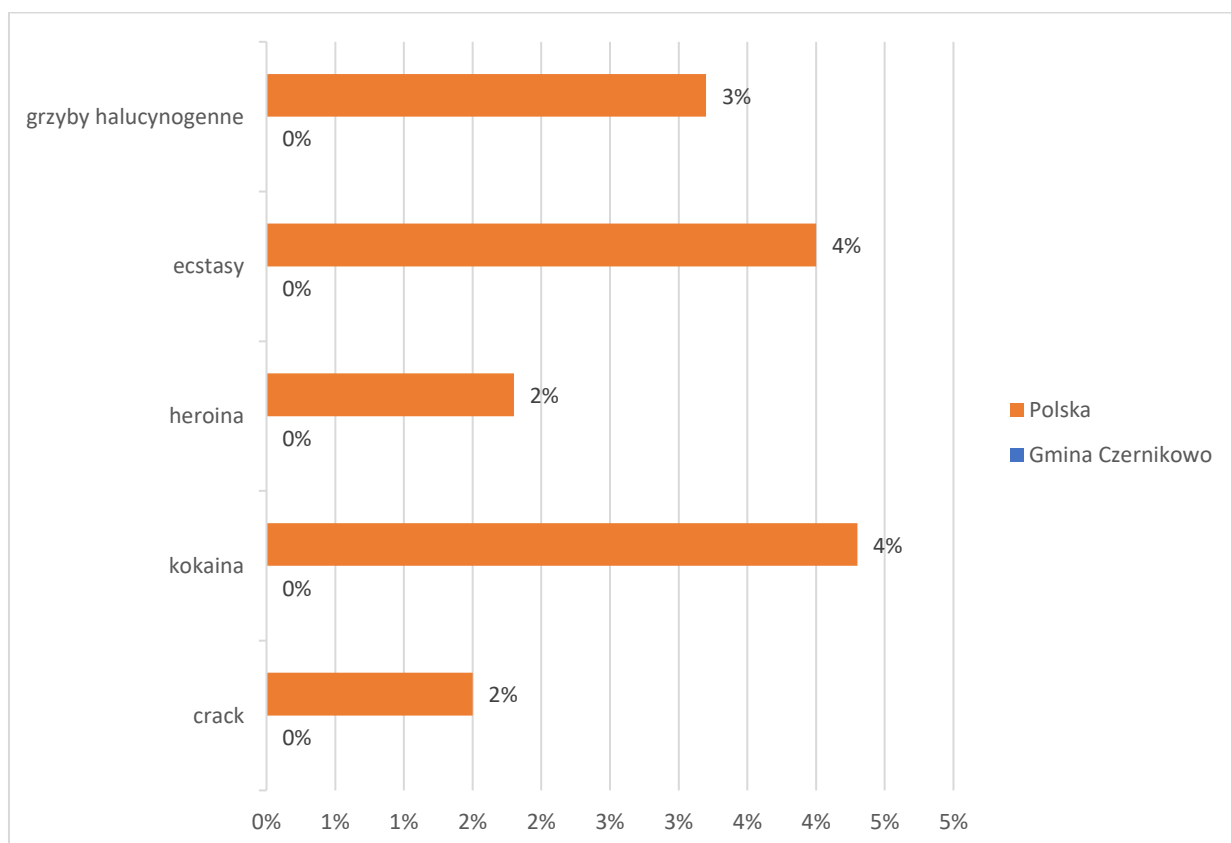
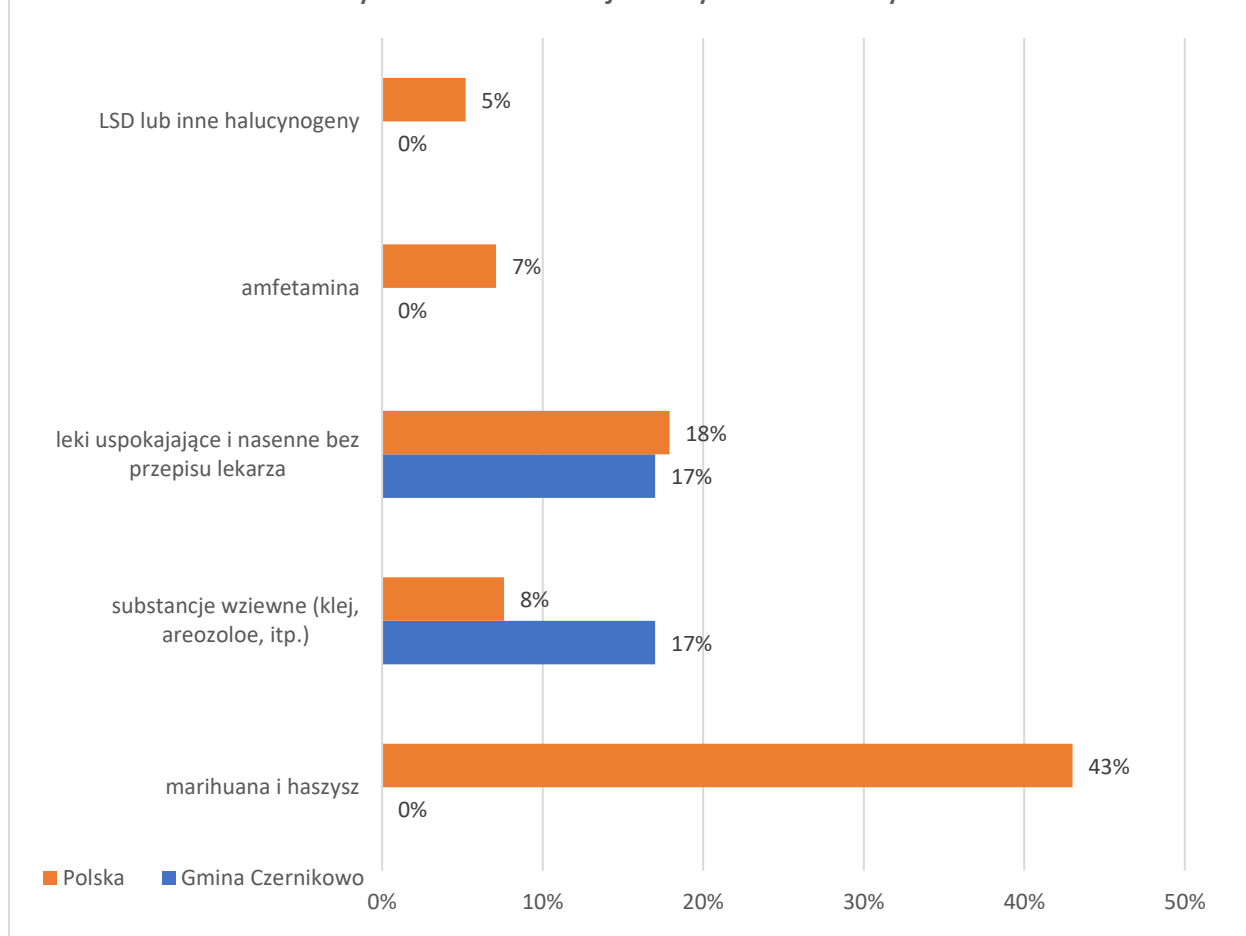

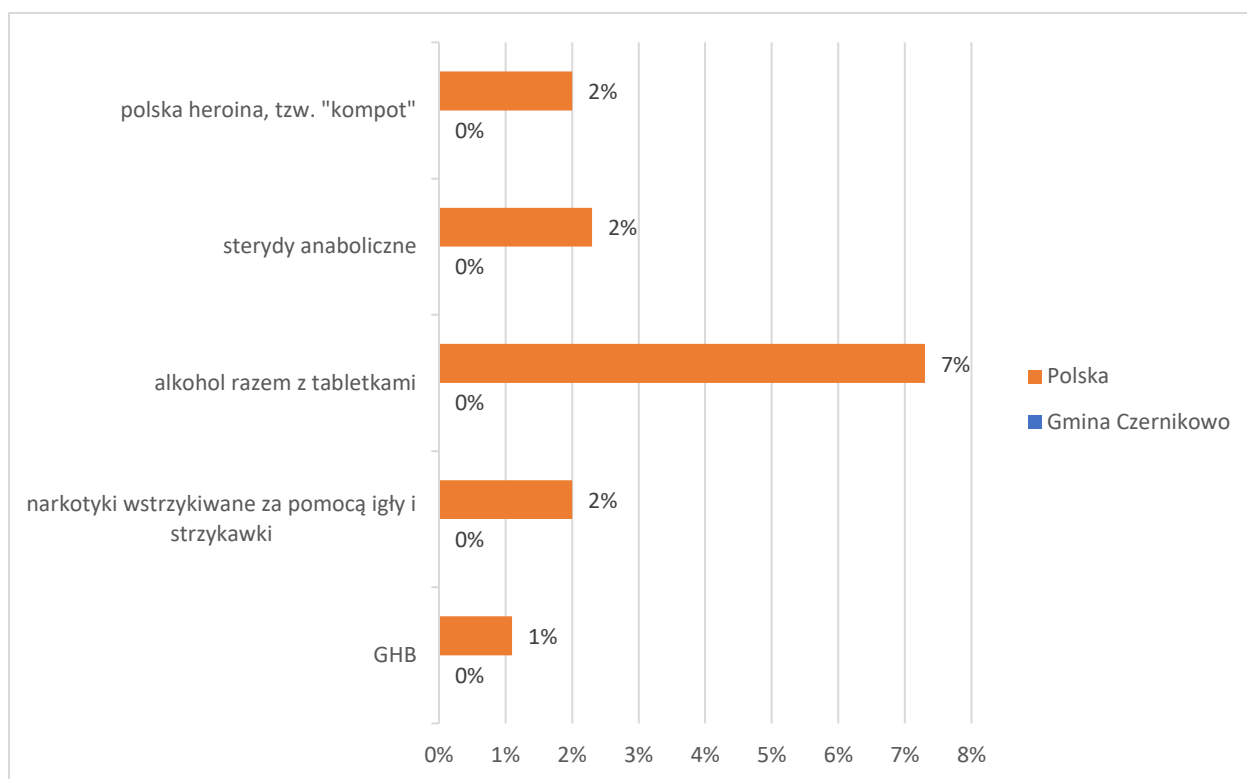
Podobne różnice ujawniają deklaracje uczniów związane z paleniem papierosów w ciągu miesiąca przed badaniem. Uczniowie Szkół Gminy Czernikowo w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem palili papierosów w ogóle.

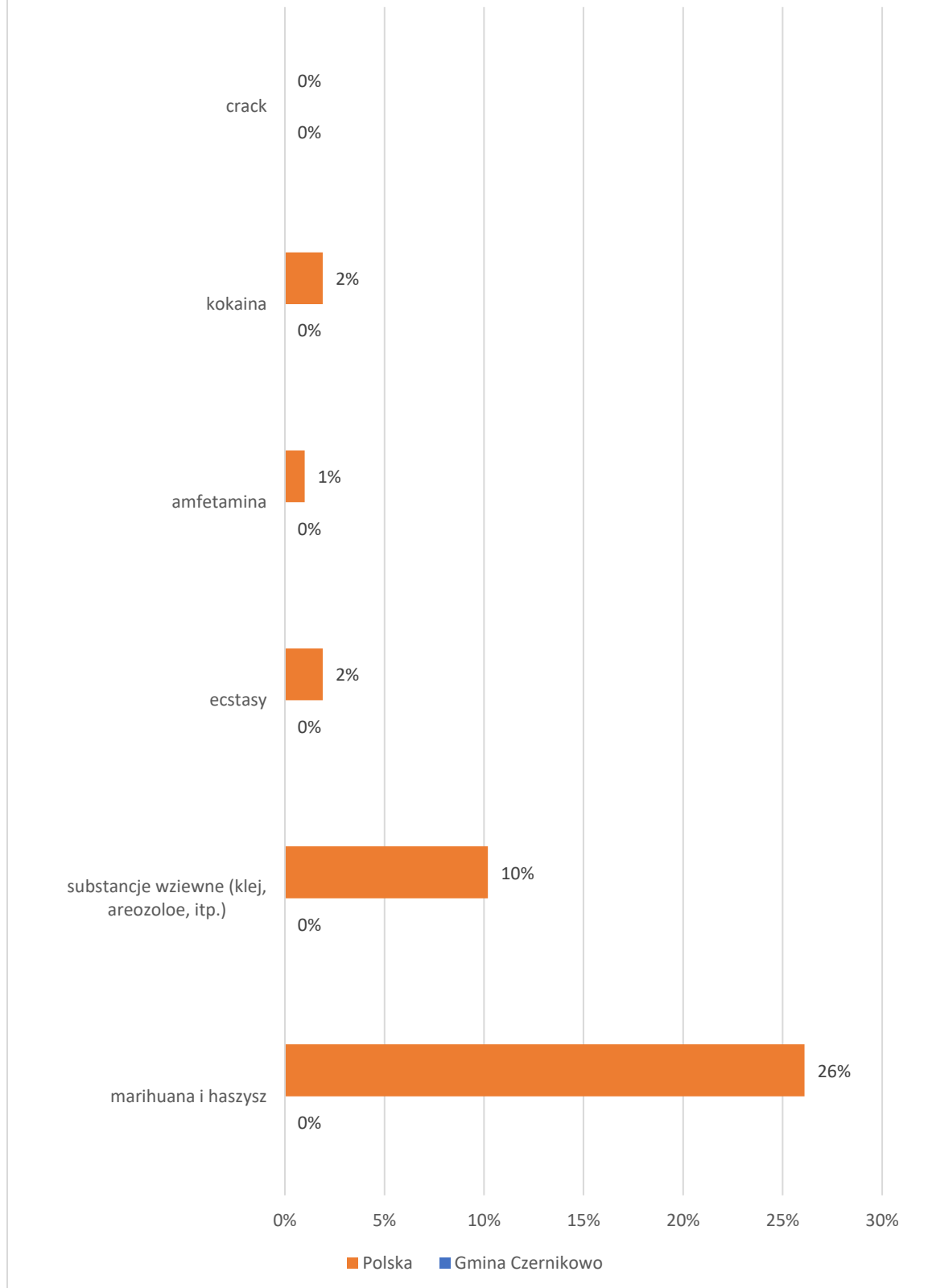
Wśród uczniów w badaniu ogólnopolskim, najpopularniejszą substancją psychoaktywną, jeśli chodzi o użycie chociaż raz w życiu, okazały się substancje wziewne, kleje (26%), leki uspokajające (25%) oraz marihuana i haszysz (24%). Wśród uczniów Szkół z terenu Gminy Czernikowo problem przyjmowania narkotyków czy dopalaczy występuje w niższym stopniu jak średnia Polski.

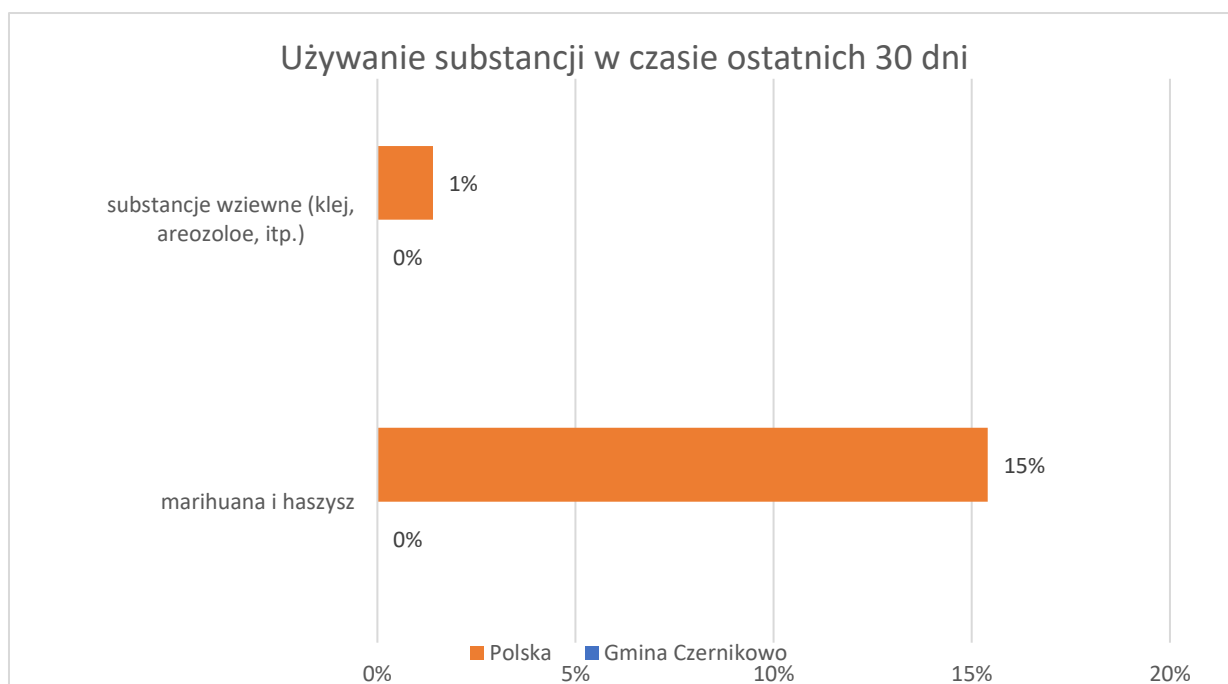
Używanie substancji kiedykolwiek w życiu

Używanie substancji w czasie ostatnich 12 miesięcy

Uczniowie Gminy Czernikowo, którzy deklarowali przyjmowanie środków psychoaktywnych, na pytanie o powód pierwszego użycia odpowiedzieli, że byli ciekawi działania środków psychoaktywnych (100%).

Powód pierwszego użycia substancji psychoaktywnej <i>(pytanie wielokrotnego wyboru)</i>	
GMINA CZERNIKOWO	
Nigdy nie używałem(am) żadnej z poprzednio wymienionych substancji	0%
Chciałem(am) się czuć na „haju”	0%
Nie chciałem(am) odstawać od grupy	0%
Nie miałem(am) nic do roboty	0%
Byłem(am) ciekawy	100%
Chciałem(am) zapomnieć o swoich problemach	0%
Inny powód	0%
Nie pamiętam powodu	0%

Picie napojów alkoholowych wśród uczniów szkół z terenu Gminy Czernikowo jest na dużo niższym poziomie w porównaniu z wynikami dla młodzieży ogólnopolskiej. Uczniowie z Gminy Czernikowo nie tylko spożywają mniej alkoholu, ale również piją z umiarem napoje alkoholowe o mniejszej zawartości procentowej alkoholu. Ponadto młodzież nie tylko rzadziej sięga po alkohol niż ich rówieśnicy na terenie Polski, ale również rzadziej pali papierosy. Wskazuje to na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu i palenia papierosów.

Jednak mimo tych pozytywnych tendencji w zakresie alkoholu i tytoniu, istnieją inne niepokojące zjawiska wśród uczniów z Gminy Czernikowo. Uczniowie przejawiają problemy z substancjami wziewnymi, a także lekami. To wskazuje na konieczność podjęcia działań profilaktycznych i edukacyjnych, które będą skierowane nie tylko na ograniczenie spożycia alkoholu i palenia papierosów, ale także na przeciwdziałanie używaniu innych substancji psychoaktywnych.

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Czernikowo

- W opinii mieszkańców Gminy Czernikowo najistotniejszymi problemami społecznymi są uzależnienie od papierosów (85%), uzależnienie od alkoholu (80%) oraz bezrobocie (80%).
- Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: nikotynizm (90%) oraz alkoholizm (80%).
- Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Czernikowo 20% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy w rodzinie, a 35% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Czernikowo odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim stopniu ryzyka – większość badanych z rozumą spożywa alkohol – najczęściej kilka razy w roku (30%) oraz kilka razy w miesiącu (15%), wypijając przy tym umiarkowane ilości alkoholu (1-2 porcje: 15%, 3-4 porcje: 35%).
- 65% badanych uważa, że w najbliższej okolicy znajdują się odpowiednia liczba punktów, gdzie można nabyć alkohol, a dla 25% jest tych miejsc za dużo.
- 80% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku, a 96% badanych mieszkańców nie zna miejsc do których po pomoc może zgłosić się osoba uzależniona od alkoholu.
- Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Czernikowo jest zauważalnym nałogiem – 45% z badanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych, a łącznie 35% badanych pali regularnie papierosy lub e-papierosy, 20% robi to okazjonalnie.
- 45% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 55% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.
- Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Czernikowo, jest nie rozpowszechnionym zjawiskiem - 80% respondentów przyznaje, że nie ma doświadczenia z grami hazardowymi.

- Większość respondentów (90%) nie ma tendencji do "zajadania" stresów i trudnych emocji, podczas gdy 10% przyznaje się do takiego zachowania. Co więcej, aż 90% badanych nie ma problemów z kontrolowaniem swoich zachowań jedzeniowych, co oznacza, że 10% doświadcza trudności w tym obszarze. Wyniki te sugerują, że problemy związane z niekontrolowanym jedzeniem w reakcji na stres dotyczą mniejszości z badanych.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań 75% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Badani wskazali na potrzebę organizacji: otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (44%), organizacji warsztatów profilaktycznych dla uczniów (22%), udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (22%) oraz wsparcia psychologicznego dla rodzin (12%).

Rekomendowane działania dla dorosłych mieszkańców:

- Kontynuowanie podejmowanych działań informujących o negatywnych skutkach zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie Gminy plakaty i bilbordy. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto wykorzystać przy tym nowe media. Warto również wykorzystać tablice informacyjne w miejscach publicznych.
- Organizowanie szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmacnianie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami.
- Współpraca z Policją, na przykład w celu rozpowszechniania przez nich ulotek, broszur i materiałów edukacyjnych podczas kontroli drogowych na temat wpływu alkoholu na organizm.

- Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.
- Podjęcie działań profilaktycznych wykorzystując przy tym strategię informacyjną mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu
- Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Należałoby mimo wszystko zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol – 100% sprzedawców zawsze sprawdza dowód potwierdzający pełnoletność klienta.
- 95% z badanych uważa, że osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.
- Respondenci wskazują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18-go roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (5%), kilka razy dziennie (10%) oraz kilka razy w roku (35%) a 50% deklaruje, że do takich sytuacji nie dochodzi.
- 80% badanych deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie budzącej wątpliwości osobie niepełnoletniej.
- 75% badanych stwierdza, że nie dochodzi do sytuacji spożywania alkoholu w obrębie sklepu.
- Sprzedawcy charakteryzują się **wysoką świadomością konsekwencji picia alkoholu** –100% badanych nie zgadza się na to, aby kobiety w ciąży piły alkohol,

również 100% nie zgadza się na prowadzenie pojazdów mechanicznych po spożyciu oraz 100% badanych uważa, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Rekomendowane działania dla sprzedawców napojów alkoholowych:

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych (szkolenie w punktach sprzedaży alkoholu), działania edukacyjne z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty i ulotki, naklejki do umieszczenia w punktach.
- Podejmowanie cyklicznych działań kontrolnych, interwencyjnych a także prewencyjno – edukacyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych np. wykorzystanie procedur badawczo - profilaktycznych.
- Zakup i kolportaż materiałów edukacyjnych skierowany do sprzedawców napojów alkoholowych występujących do Urzędu Gminy z wnioskiem o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
- Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją oraz z organem kontrolnym takim jak GKRPA.

Dzieci i młodzież szkolna

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Czernikowo jest obecne. 1% uczniów klas 4-6, 17% klas 7-8 oraz 32% uczniów SPP deklaruje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia oraz zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 6% młodszych i 25% starszych uczniów szkół podstawowych oraz 46% uczniów SPP. Najczęściej

wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie jest obecny wśród uczniów szkół podstawowych Gminy Czernikowo. 8% uczniów SPP deklaruje, że przyjmowało te substancje. Ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Należy zwrócić uwagę na obniżający się wiek osób sięgających po napoje energetyzujące, które stanowią duże obciążenie zdrowotne dla młodego organizmu. 16% uczniów klas SP 4-6, 13% uczniów SP 7-8 oraz 46% SPP jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 16% uczniów z młodszego grupy, 46% uczniów starszych oraz 56% najstarszych deklaruje, że pije napoje energetyczne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób najczęściej do 4 godzin dziennie (łącznie SP 4-6: 46%; SP 7-8: 33%; SPP: 34%). Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach i wypełnieniu obowiązków są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- Pozytywnie należy ocenić niską skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych, pomimo tego, iż internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Doświadczenia z taką formą „rozrywki” deklaruje – 16% uczniów SP 4-6, 17% SP 7-8 oraz 32% SPP. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych.
- Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.
- Uczniowie w Gminie Czernikowo deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.
- Uczniowie przyznają, że doświadczają agresji słownej. Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy.

Rekomendowane działania dla środowiska szkolnego:

- **Organizacja spotkań, pogadanek, zajęć i warsztatów dla uczniów, które będą:**
 - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji,
 - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na życie,
 - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,

- kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia,
uczenie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu,
oraz będą miały na celu:

- poznanie zasad ochrony danych osobowych w Internecie przez uczniów,
- uczenie zasady stosowania ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci oraz postawy wzajemnego szacunku w Internecie,
- kształtowanie w młodych ludziach czujności w stosunku do innych szczególnie nieznajomych,
- dostarczenie uczniom wiedzy dotyczącej zarówno korzyści, jak i zagrożeń płynących z użytkowania Internetu,
- kształtowanie postaw uczniów sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z czasem i doborem treści programów komputerowych oraz Internetu,
- podnoszenie świadomości uczniów dotyczących ograniczeń prawnych wynikających z korzystania z sieci,
- ukazanie wpływu hazardu na funkcjonowanie młodego człowieka,
- poznanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
- poznanie wpływu jaki ma na życie hazard,
- pokazanie jak budować pozytywny obraz samego siebie.

○ **Poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte w tematyce:**

- ✓ Przyczyn wchodzenia w uzależnienie, charakterystyki substancji psychoaktywnych.
- ✓ Wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień.
- ✓ Ukazania znaczenia i oczekiwanych skutków programów profilaktycznych.
- ✓ Sposobów wyjścia z uzależnienia.
- ✓ Ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem.
- ✓ Przedstawienie mechanizmu i konsekwencji uzależnienia.
- ✓ Zwrócenie uwagi na różne formy uzależnienia.
- ✓ Przekazanie rzetelnej i dokładnej wiedzy o specyfice czynności uzależniających oraz ich wpływie na organizm i psychikę młodych ludzi.

- ✓ Omówienie poszczególnych uzależnień behawioralnych tj. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm i uzależnienie od hazardu, gier, zakładów, seksu.
- ✓ Omówienie: ZUI – Zespół Uzależnienia do Internetu, wpływ komputera i Internetu na młodego człowieka, rodzaje aktywności dzieci i młodzieży w sieci, zalety korzystania z Internetu.
- ✓ Najpopularniejsze zagrożenia Internetu.
- ✓ Jak chronić własne dziecko – poradnik dla wychowawców klas i nauczycieli, sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami w sieci.
- ✓ Nowe zagrożenia m.in: sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci, cyberprzemoc, era informacji i manipulacji medialnej, kampanie społeczne dotyczące zagrożeń związanych z Internetem.
- ✓ Programy pozwalające kontrolować dostęp dzieci do komputera i Internetu.

Preliminarz wydatków związany z realizacją Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Czernikowie w roku 2025

Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025 ujęte poniżej pochodzą z przewidzianych w budżecie gminy Czernikowo na rok 2025 łącznych wpływów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Wydatki związane z realizacją Programu przewidywane są w wysokości **311.000,00 zł**. Zgodnie z programem przeznaczone będą na następujące zadania:

**I. Terapia osób uzależnionych i współuzależnionych:
65.000,00**

- 1) Działania:
 - a) Działalność informacyjna na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych
 - b) Konsultacje indywidualne dla osób uzależnionych i współuzależnionych
 - c) Udzielanie pomocy psychologicznej i materialnej
- 2) Działalność Punktu Konsultacyjnego
 - a) Sesje terapeutyczne dla osób uzależnionych przed i po leczeniu organizowane w Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i ich rodzin 1 raz w tygodniu po 3 godziny,
 - b) Wydatki bieżące na materiały edukacyjne (książki, plakaty, broszury i inne), materiały piśmiennicze i inne niezbędne do prowadzenia działalności w punkcie.

**II. Programy zajęć profilaktyczno-wychowawczych oraz organizowanie wolnego czasu:
160.800,00**

- 1) Programy szkolne i zajęcia warsztatowe
- 2) Programy profilaktyczne dla uczniów szkół oraz dla określonych grup zawodowych
- 3) Warsztaty o tematyce profilaktycznej
- 4) Organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi i innymi patologiami społecznymi
- 5) Pomoc finansowa w działalności sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży, jako alternatywnej działalności propagującej zdrowy i trzeźwy styl życia w ramach profilaktyki
- 6) Finansowanie alternatywnych, akceptowalnych form aktywności, wspieranie finansowe imprez kulturalnych w celu zagospodarowania wolnego czasu bez używek i alkoholu
- 7) Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w przedmiocie uzależnień wśród mieszkańców gminy Czernikowo
- 8) Wspieranie finansowe działalności instytucji, wolontariatu, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, propagowaniu zdrowia i trzeźwości w ramach profilaktyki kierowanej zwłaszcza do dzieci i młodzieży (po przedłożeniu wcześniejszego wniosku do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)

III. Działalność Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

85.200,00

- 1) Kierowanie osób uzależnionych na przymusowe leczenie odwykowe
- 2) Motywowanie osób do dobrowolnego stacjonarnego leczenia odwykowego
- 3) Koszty sądowe związane z kierowaniem osób uzależnionych na leczenie odwykowe – badanie biegłego psychologa i psychiatry sądowego
- 4) Wynagrodzenie dla członków komisji ustala się w wysokości 12% minimalnego wynagrodzenia za pracę za udział w posiedzeniu Komisji.
- 5) Wynagrodzenie dla Przewodniczącego Komisji ustala się w wysokości 24% minimalnego wynagrodzenia za pracę za udział w posiedzeniu Komisji.
- 6) Wynagrodzenie dla Członków Zespołów Problemowych ustala się w wysokości 50 zł netto za udział w posiedzeniu każdego z zespołów.
- 7) Szkolenia podnoszące kwalifikacje członków komisji i osób z poza komisji, których praca wiąże się z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii. Realizacja tych działań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który uchwalany jest corocznie przez radę gminy.

Środki finansowe na realizację programu pochodzą zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernikowo jest zasadne.